

JEREMITIŠČE KLIČE

V naših vsakdanjih življenjskih izkušnjah se kot posamezniki in družba srečujemo z nešteti vprašanji. To še posebej velja za nas kot pripadnike manjšinske narodne skupnosti, saj se moramo res iz dneva v dan spoprijemati z bolj ali manj negativnimi kot pozitivnimi dejavniki.

Pred nami je, zlasti na Goriškem, živ problem Jeremitišča, malega zaselka med goriškim osrednjim pokopališčem in Standrežem, ki se že dolgo časa bori za svoj obstanek. Naš list je seveda temu upravičeno posvetil ves čas svojo pozornost, saj je prav pogumno in načelno zadržanje tamkajšnjih prebivalcev vredno vse pohvale. Ne bomo zato tu opisovali dogodkov oziroma raznih faz tega vprašanja, saj so nam vsem dobro znani. Zapišemo naj le nekaj misli v zvezi s tem, saj zadeva sama zasluži vso našo pozornost.

Pri tem vprašanju gre predvsem za nekatere osnovne človeške pravice, med katerimi se poleg osebne svobode in vesti omenja zlasti pravica do lastnine. Gre torej za obrambo lastne zemlje, ki gotovo sodi prav v ta okvir. To so razumeli in obrazložili že veliki politični filozofi preteklosti, zlasti od Aristotela dalje. V moderni dobi je med 17. in 18. stoletjem to tezo podprl oz. utemeljil Anglež John Locke, ki prav v zasebni lastnini vidi eno od jeder moderne družbe in države. Sicer pa vse to že obsega sam naravni zakon, ne pisan, a že od vedno mirodajni dejavnik. Tudi v našem času filozof Jacques Maritain med drugim pravi, da je pravica do zasebne lastnine materialnih dobrin stvar naravnega zakona, po katerem je človeštvo že po naravi označeno za posredovanje teh dobrin in to za skupno uživanje istih. No, in če vse to obrnemo na praktično raven oz. na današnji položaj na Jeremitišču, nedvomno ugotovimo, da to v vsem drži kot načelo za obrambo lastne zemlje s strani domačih lastnikov.

Na tem mestu se ne bomo spuščali v direktne pravne oz. politične aspekte celotne zadeve, saj o tem naš list s svojimi časnikarji in sodelavci že stalno dela. Sama goriška politična krajevna kronika dnevno beleži novosti v zvezi z Jeremitiščem. Zlasti aktivna je pri tem pokrajinska Slovenska skupnost, ki stalno in pobljže zasleduje potek dogodkov. Seveda moramo tudi poudariti veliko zaskrbljenost obeh krovnih organizacij, SSO in SKGZ, ki tudi budno zasledujejo razvoj tega delikatnega vprašanja. Jasno je, da pri tem prihaja tudi do ostrih polemik v samih slovenskih političnih krogih, v kar pa se tu ne bomo spuščali.

Samo Jeremitišče bi lahko tudi zaslužilo resno umetniško in zgodovinsko uvrstitev med spomenike preteklosti. Znano je, da so zlasti pomembne zakrite freske iz stare kapele, ki pomenijo splošno bogastvo za celoto skupnost goriškega ozemlja. Tudi s tega vidika bi torej morale pristojne oblasti zavarovati to dragoceno zapuščino preteklosti. In res, prav zadnje dni je deželno ravnateljstvo za umetniške spomenike v to poseglo in zahtevalo vinkulacijo tega ozemlja.

STRAN 2

ANDREJ BRATUŽ

Kadarkoli so se hoteli ljudje dvigniti nad vsakdanjost, so se umaknili v samoto ali so se povzpeli na gore. Ko so se želeli otresti materialne telesnosti in z njo združene vsakovrstne tlačilne in duševne more, so se zatekli v čisto naravo, so se dvignili kvišku, proti nebu. Duša se skuša otresti, znebiti nizke snovi in zadihati, zaživet, kolikor mogoče neodvisno od nje - vsaj za nekoliko časa - čisto drugo življenje, ki ga duša globoko sluti, ki se v domišljiji poljubno oblikuje in je silno mikavno in sladko.

JOŽE ABRAM, MOJA TRENTA

ZANIMANJE DEŽELNE VEČINE ZA PREDLOGE MARJETICE IN SSK

ZA ZASTOPSTVO SLOVENCEV V DEŽELNEM SVETU

IVAN ŽERJAL

Peta komisija deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine, ki je pristojna za spremembe deželnega volilnega zakona, se je v ponedeljek, 21. t.m., obvezala, da bo o sistemu olajšane izvolitve predstavnikov slovenske manjšine v deželni parlament FJk tekla beseda med splošno razpravo o tem vprašanju, ki bo v februarju. Komisija je v bistvu osvojila predloge Marjetice in Slovenske skupnosti, s tem da je povabila svetovalca sredinske naveze v Oljki Franca Brusso, naj popravke umakne, ker bodo o njih glasovali na splošni skupščini. To je Brussa tudi storil (čeprav jih je potem osvojil predstavnik Zelenih Mario Puiatti), medtem ko je desnosredinska večina zavrnila vse ostale popravke, ki so jih vložili predstavniki leve opozicije, in sicer predloge svetovalke Slovenskih in italijanskih komunistov Brune Zorzini Spetič glede t.i. "ladinskega modela", predloge Levih

demokratov ter predloge Stranke komunistične prenove o zagotovitvi izvolitve enega predstavnika manjšine v deželni svet. Sicer je na ponedeljkovi seji komisija sprejela predloge desnosredinske večine glede novega volilnega zakona: ta naj ne bi predvideval neposredne izvolitve predsednika deželne vlade, ampak le označitev kandidata za predsednika, dalje naj bi

predvideval večinsko nagrado za tisto politično silo, ki prejme več kot 40% glasov, uvedbo 5-odstotnega volilnega praga in uvedbo konstruktivne nezaupnice. Tak razplet je razumljivo pozdravila SSK, ki izraža veliko zadovoljstvo ob takem izidu ponedeljkove seje. V tiskovnem sporočilu ga njeno deželno tajništvo ocenjuje kot veliko zmago za slovensko stranko in slo-

vensko manjšino. Desnosredinska večina, tako piše SSK, je namreč osvojila rešitev, ki so jo glede olajšanega zastopstva Slovencev v deželnem svetu oblikovali zastopniki SSK in svetovalske skupine Marjetice ter jo je v obliki popravkov k predlogu večine predložil svetovalec Marjetice Brussa. Zastopniki večine so se obvezali, da bodo predlagani način povezav list, ki so izraz slovenske manjšine, olajšav in izvolitve slovenskih svetovalcev oblikovali kot svoj popravek k temeljnemu predlogu med splošno razpravo v deželnem svetu in zanj glasovali. Nakazuje se namreč edina trenutno realna možnost za zagotovitev zastopstva slovenske manjšine v deželnem svetu, ki bi po številu in pluralnosti ustrezala zastopstvu izpred dveh zakonodajnih dob.

STRAN 6

MINISTRSKI ODLOK ODPRAVIL DVOJEZIČNE OSEBNE IZKAZNICE

OSTRA REAKCIJA SLOVENIJE IN MANJŠINE

Odlok italijanskega notranjega ministra Claudia Scajole o uvedbi možnosti prošnje za samo enojezične osebne izkaznice v štirih občinah na Tržaškem (Devinu-Nabrežini, Dolini, Zgoniku in na Repentabru) je imel kot posledico reakcijo slovenskega zunanjega ministarstva. Državna sekretarka in vodja Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Magdalena Tovornik je namreč poklicala na pogovor italijanskega veleposlanika v Ljubljani Norberta Cappella in mu izrazila nezadovoljstvo in protest slovenske države. Slovenija namreč meni, da Scajolov odlok krši pravice, ki jih jamčita Londonski memorandum in Osimski sporazum, krši globalni zaščitni zakon, poleg tega pa ni v skladu z evropsko zakonodajo o varstvu narodnih manjšin.

Odlok ministra Scajole, ki je konec prejšnjega in v začetku tega tedna sprožil val negativ-

nih reakcij med župani slovenskih občin na Tržaškem in med številnimi krajevnimi političnimi silami, je slovenska država torej vzela zelo resno v pretres in ga ostro obsodila. Na poveljnem srečanju s predstavniki manjšine v Trstu v torek, 22. t.m., ga je sekretarka Tovornikova označila kot "nezakonito prehitavanje" in kot korak, ki ne prispeva k dobrim medsebojnim odnosom. Pri tem je napovedala diplomatsko noto zunanjega ministarstva, ki pa se je kasneje raje odločilo za pogovor z italijanskim veleposlanikom, do katerega je prišlo že isti dan. Odlok italijanskega notranjega ministra je namreč uvedel možnost, da v občinah Devinu-Nabrežina, Dolina, Zgonik in Repentabor italijanski občani lahko zaprosijo za osebno izkaznico le v italijanskem jeziku, medtem ko so bile do zdaj v veljavi le dvojezične. Župani prizadetih občin so to potezo označili

kot samovoljno dejanje, saj se je nanašala izključno na dokumente, izdane v teh občinah, medtem ko ni bila niti omenjena možnost, da občan slovenskega jezika lahko zaprosi za dvojezično izkaznico v Trstu in Miljah. Župani se nameravajo obrniti na Deželno upravno sodišče Furlanije-Juljske krajine, na predsednika republike Ciampija in na organe Evropske unije. Ostro je reagirala tudi stranka Slovenske skupnosti: njen deželni tajnik Damijan Terpin je podprl akcijo županov in pri tem napovedal, da stranka preučuje tudi možnost pritožbe na DUS dežele Lacij, pri tem pa meni, da je najhujša kršitev mednarodnih standardov, ki so del italijanskega notranjega prava, ki jih je sprejelo od Londonskega in Osimskega sporazuma ter o sporazuma o nasledstvu s Slovenijo. Skupno predstavništvo slovenske manjšine pa je pozvalo italijansko vlado,

naj umakne sporni odlok in naj pospeši sestavo paritetnega odbora za izvajanje zaščite, slovensko vlado pa, naj pozove italijansko k spoštovanju mednarodnih dokumentov.

Slovenija je, kot že rečeno, na potezo italijanskega notranjega ministra odgovorila zelo ostro. V naslednjih dneh bomo videli, ali bodo italijanske oblasti naredile korak nazaj in preklicale sporni odlok, ki v bistvu osvaja stališča najbolj protislovenskih krogov v naših krajih. Morda bo to storilo, čeprav je vse več znakov, da sedanja italijanska vladna večina naravnost išče spor s komerkoli: sindikati, Evropo, slovensko manjšino in Slovenijo.

To pa ni dober znak ne za nas ne za dvostranske odnose in navsezadnje niti za Italijo in Evropo, ki si v tem trenutku prav gotovo noče privoščiti notranjih sporov.

IŽ

02 Janez Povše
PREMALO POGUMNA RAZOROŽITEV

02 Alojz Tul
RAVNANJE Z MANJŠINAMI V BESEDAH IN...

03 Jurij Paljk / intervju
FRANCI PETRIČ

04 Jože Markuža
NA POTI EDINOSTI

06 Iva Koršič
BRECHT V ROMSKEM JEZIKU

07 Marko Tavčar
ODPRTO PISMO UBALDU VRABCU

07 Peter Szabo
BODIMO RESNI?

10 Harjet Dornik
TRETJI OBČNI ZBOR SD SONČNICA

11 Andrej Černic / pogovor
ANDREJ LAKOVIČ

12 Jurij Paljk
O ODNOSIH

SVET OKROG NAS

V SLOVENIJI, ITALIJI IN NA HRVAŠKEM

RAVNANJE Z MANJŠINAMI V BESEDAH IN DEJANJIH

ALOJZ TUL

Obnavljanje tematike narodnih manjšin je v zadnjih desetletjih precej napredovalo in se poglobilo tako v pravno-političnem kot stvarnem pogledu. Na splošno se danes priznava, da so specifične pravice narodnih manjšin sestavni del temeljnih človekovih pravic in kot takšne jih je treba obravnavati in spoštovati. To značilnost manjšinskih pravic izrecno priznavajo razne mednarodne konvencije za varstvo manjšinskih skupnosti zlasti na evropski ravni.

Kljub temu se v omenjenih konvencijah priznane pravice s težavo uveljavljajo v praksi posameznih držav podpisnic konvencij. Podobno se dogaja z zakonskimi določili, ki jih države sprejmejo v korist svojih manjšin avtonomno ali kot izvajanje zadevnih evropskih konvencij. Za primer si približe pogledimo stanje slovenske manjšine v Italiji in Avstriji ter italijanske v Sloveniji in na Hrvaškem.

Problemato slovenske manjšine posredno ali neposredno obravnavajo številni normativni in upravni akti ter mednarodni sporazumi. Pred slabim letom je italijanski parlament sprejel t.i. globalni zaščitni zakon, ki v bistvu potrjuje dotlej uveljavljene ali priznane pravice, a obenem pred-

videva uresničitev tudi nekaterih novih pridobitev in to celo v določenih rokih, znano pa je, da se zakon v glavnem ne uveljavlja, ker vlada ni še izdala zadevnih izvršilnih norm in ni bil še ustanovljen t.i. paritetni odbor, ki bi moral spremljati uresničevanje zakona. Po eni strani je prišlo do podržavljenja dvojezičnega šolskega središča v Beniciji, po drugi strani pa je še vedno odprto vprašanje Glasbene matice v Trstu. Tržaška občinska uprava je pred kratkim zavrnila zahtevo po dvojezičnih smerokazih v Križu, sklicujoč se prav na pomanjkanje izvršilnih norm k zaščitnim zakonom. Drugače so politični možje na raznih položajih polni lepih besed o zglednem sožitju in evropski odprtosti, ko je pa treba kaj konkretnega storiti v korist slovenske narodne manjšine, dejansko odpovejo oziroma skušajo celo zniževati doseženo raven zaščite.

Nekaj podobnega se dogaja v zvezi z manjšinsko zaščito na Koroškem v Avstriji, ki je, kot znano, vezana na 7. člen Državne pogodbe, ki jo je poleg predstavnikov ZDA, Velike Britanije, Francije in Sovjetske zveze, podpisala tudi Jugoslavija. To je bilo leta 1955, ko so se zasedbene sile umaknile z avstrijskega ozemlja in obnovile samostojno Avstrijo. Slednja se je namreč v omenjenem

7. členu obvezala, da bo sprejela ustrezne zaščitne ukrepe v korist Slovencev na Koroškem in Hrvatov na Gradiščanskem. Tako je bila med drugim ustanovljena slovenska gimnazija v Celovcu in uvedena raba slovenščine na nekaterih okrajnih sodiščih.

Nemške nacionalistične sile na Koroškem so kmalu začele nasprotovati zaščiti Slovencev. Ko je dunajska vlada sredi 70. let dala postaviti dvojezične tabele na nekaterih podeželnih Koroške, so jih omenjene sile dale nasilno odstraniti. Ko je sedaj ustavno sodišče odločilo, da se dvojezični napisi smejo postaviti v vseh krajih, kjer prebiva vsaj 10% slovenskega prebivalstva, so omenjene sile spet zagnale vik in krik in napovedujejo odločno nasprotovanje, da bi prišlo do spoštovanja odločitve ustavnega sodišča. To se dogaja v državi, ki je članica tiste Evropske unije, ki od drugih zahteva spoštovanje manjšin!

Daleč pred Italijo in Avstrijo pa je raven manjšinske zaščite v Sloveniji in na Hrvaškem, pri čemer mislimo predvsem na italijansko narodno skupnost. V Sloveniji ni kakih večjih odprtih vprašanj, precej pa se je stanje izboljšalo na področju Hrvaške v okviru Istrske regije, kjer je pred kratkim bila priznana znatna stopnja dvojezičnosti. Naša dežela Furlanija-Juljska krajina pa se še pomislija priznati slovenski manjšini minimalno zajamčeno zastopstvo v deželni zboru, kar je v Sloveniji in Hrvaški že dolgoletna stvarnost.

NOVOLETNI SPREJEM SSK

ZA JEZIK, ZAJAMČENO ZASTOPSTVO IN SPOŠTOVANJE ZAŠČITE

FOTO KROMA

Tradicionalno novoletno srečanje Slovenske skupnosti v petek, 18. t.m., na domačiji odv. Jožeta Škerka v Trnovci, je izzvenelo kot klic k boju za jezik, za zajamčeno zastopstvo in za spoštovanje zaščitnega zakona tako, kot je ta napisan.

Ob pozdravu gostitelja, odv. Škerka, ki je poudaril, kako je njegova domačija bila pred več kot sto leti zgrajena kot kraj srečanja ljudi različnih narodnosti in kultur, in deželnega predsednika SSK dr. Draga Stoke, ki je poudaril predvsem pomen boja za jezik in za zajamčeno zastopstvo slovenske manjšine v izvoljenih telesih, je osrednji politični nagovor imel deželni tajnik slovenske stranke dr. Damijan Terpin. Slednji se je v prvi vrsti zaustavil ob neizvajanju zaščitnega zakona in bil pri tem kritičen zlasti do deželne vlade Furlanije-Juljske krajine, ki se ni imenovala svojih članov v paritetni odbor. Po njegovih besedah deželna uprava očitno "ni znala zbrati toliko poguma, da bi pravzaprav povedala, če sploh namerava potrditi smisel, zaradi katerega pravzaprav uživa svojo specifičnost in posebnost (...). Če že hoče deželni odbor imenovati koga od sebi politično bližjih Slovencev, naj ga vendar imenuje v kvoti italijanskih članov paritetnega odbora, sicer pa naj spoštuje zakon, kakor je zapisan!" Za tako stanje so krive tudi prejšnje koalicije, pozitivno dejstvo pa je končno priz-

nanje dvojezičnega šolskega centra v Špetru, ki je zgodovinskega pomena za beneške Slovence. Tudi Terpin je poudaril pomen zajamčenega zastopstva, o katerem, je dejal, ni nikakršnega dvoma, da je "ena od osnovnih človekovih pravic za pripadnike manjšin in menimo, da imamo vsaj toliko pravice do zajamčenega zastopstva, kot jo imajo Italijani v Sloveniji in na Hrvaškem." Tajnik SSK je orisal popravke Marjetice k deželni volilnemu zakonu, o katerih pišemo na drugem mestu, in izrazil pričakovanje, da jih bodo podprle tako ostale komponente in krovi organizaciji manjšine kot tudi desnosredinska koalicija. Zahvalil se je slovenskemu parlamentu za izjavo o zajamčenem zastopstvu in izrazil pričakovanje, da bo tako potezo storila tudi slovenska vlada.

Terpin se je tudi zaustavil ob vprašanju Jeremitišča, pri čemer je stališče SSK jasno: nasprotovanje razlaščenju in širitvi goriskega avtoporta ter zavzemanje za smotno uporabo razpoložljivih sredstev za prestrukturiranje in preusmeritev obstoječih struktur. Zaključek svojega govora pa je posvetil bližajočim se občinskim volitvam v Gorici in Devinu-Nabrežini. V slednji občini mora leva sredina stopiti korak nazaj in si pridobiti zaupanje možnih sopoltnikov, med katerimi je v prvi vrsti SSK. V Gorici pa je potrebna zamenjava uprave, pri čemer pa SSK ne namerava biti le "zbir-

nik glasov za levo sredino in pričakuje, da bodo dane obljube, tudi glede slovenskega odbornika na Pokrajini, izpolnjene."

Prisotne je pozdravila generalna konzulka Republike Slovenije v Trstu Jadranka Šturm Kocjan, ki je med drugim poudarila pomen enotnega nastopanja manjšine, poleg tega pa tudi zagotovila, da bo le-tej Slovenija vedno ob strani. Častna gosta večera sta bila Zorko Pelikan, posebni predstavnik državne sekretarke za Slovence v zamejstvu in po svetu Magdalene Tovornik, in tržaški poslanec Oljke Roberto Damiani, ki je izrazil zaskrbljenost zaradi političnega dogajanja v Trstu v zadnjih časih s posebnim ozirom na vprašanje imovine optantov in na polemike med tržaškimi in koprskimi pristaniščem. Pri tem se je zavzel za absolutno sinergijo in sodelovanje med lukama, ki naj v prihodnje privedeta do njune popolne integracije. Poudaril je tudi važnost deželnih volitev prihodnje leto in se pri tem zavzel za okrepljen dialog med vsemi, ki zasledujejo skupen cilj.

NL

S I. STRANI

JEREMITIŠČE

Zadeva Jeremitišča je še odprta. Še in še se slišijo take ali drugačne izjave tudi predstavnikov večinskega naroda. Vsekakor je to pokazatelj današnjega stanja Slovencev v goriški občini. Desnosredinska večina je v tem še vedno zakoreninjena v svojih togih stališčih.

Spomladi bodo občinske volitve v Gorici, čeprav sedanjí župan želi še za leto dni potegniti svoj mandat. Seveda je njihov rezultat odvisen od premnogih dejavnikov, ki se jih danes in na tem mestu ne bomo dotaknili. Na vsak način pa je tudi vloga in mesto Gorice lahko danes, kot upajmo tudi jutri, zanimiv doprinos k dialektiki znotraj manjšine in večine za sožitje in sodelovanje ob meji.

SREČANJE NA SLOVENSKEM KONZULATU

ZASKRBLJENOST ZARADI PROTISLOVENSKIH POTEZ

FOTO KROMA

Na tradicionalnem novoletnem srečanju s predstavniki slovenske manjšine v prostorih Generalnega konzulata Republike Slovenije v Trstu v torek, 22. januarja, je bila močno prisotna velika zaskrbljenost zaradi ravnanja italijanskih oblasti, ki se kaže predvsem v neizvajanju zaščitnega zakona in v sprejemanju ukrepov, ki celo kršijo zakon.

Predstavniki manjšine - v prvi vrsti predsednika Sveta slovenskih organizacij in Slovenske kulturno gospodarske zveze Sergij Pahor in Rudi Pavšič - so podali zgoščen oris vseh težav, s katerimi se je naša skupnost morala soočiti od prejetja zaščitnega zakona februarja lani do zdaj.

IŽ / STRAN 8

POVEJMO NA GLAS JANEŽ POVŠE

PREMALO POGUMNA RAZOROŽITEV

Pred kratkim je bilo mogoče zaslediti napoved, da se bodo nadaljevala razorožitvena gaganja med ZDA in Rusijo. Toda podatki, ki so bili pred tem objavljeni, so slej ko prej vnaprej onemogočili vsakršno zadovoljstvo. ZDA so namreč dale vedeti, naj bi število raket z jedrsko glavo do leta 2007 s sedanjih 6000 zmanjšale na 3800 ter do leta 2012 na 1700 do 2200. Vse to naj bi pomenilo opustitev jedrskega zastraševanja iz časov hladne vojne, ob tem pa je Pentagon jasno namignil, da določeno število jedrskih glav ne bo uničenih, ampak jih bodo shranili v skladiščih. S strani Rusije ni bilo pojasnjeno, koliko je pripravljena storiti za razorožitev, predvidevati pa je mogoče, da bosta obe velesili želeli oditi s pogovorov vsaj enakovredni.

Prave in bistvene razorožitve torej tudi to pot ne bo, strategija ravnotežja moči se bo nadaljevala. Tudi je jasno, da bodo v prihodnje v svetovnem vrhu velesil ZDA, Rusija in Kitajska in da bo jedrska oborožitev odslej vse bolj v igri prav omenjenega trikotnika treh najmočnejših vojaških držav. Jasno je nadalje, vsaj tako kažejo sedanji dogodki in nagibi, da bo vojaška moč tudi v bodoče temeljni dejavnik svetovne vplivnosti in spoštovanja oziroma strahospoštovanja. Čeprav smo smelo in zanosno vstopili v tretje tisočletje, je moč kot moč, sila kot sila, oborožitev kot vpliv in pomen ponovno ali vsaj trenutno popolnoma potisnila ob stran vse resnične vrednote, na katerih gradimo svojo skupno prihodnost. Orožje, in še jedrsko povrh, je zelo težko

mogoče imeti za vrednoto, toda v kolikor mu damo ugledno mesto in prostor, postane močnejše od vsega drugega, ob čemer seveda ne bi smeli ostati ravnodušni.

Pri tako imenovanem razoroževanju bi morali biti torej dosti pogumnejši, sicer ne bomo nikdar izstopili iz začaranega kroga. To pa pomeni, da bi morali v veliko večji meri zaupati v sočloveka. Prepričanje v moč orožja pač izhaja iz nezaupanja v sočloveka ali pa iz želje po nadvladi nad njim, kar oboje dodatno krepi željo po oboroževanju in celo po izpopolnjevanju tega oboroževanja. To seveda tudi pomeni, da smo deloma ali kar povsem prezrli drugo usmeritev, ki bi nas gotovo zares in do kraja osmislila. In ta druga usmeritev je zaupanje v človeka in sočloveka, ta druga usmeritev je spopad z revščino in lakoto ter boleznimi, nerazvitostjo, ta druga usmeritev vidi nevarnost povsem druge kot v sočloveku in upamo si trditi, da jo vidi na pravem mestu. Osrednja nevarnost torej ni sočlovek, ki naj bi nam stregel po življenju, osrednja nevarnost je sočlovekova beda, ki kliče po tem, da bi jo odpravili in poglobili svojo človečnost. Nevarnost je sočlovek brez hrane in upanja, nevarnost je v možnosti, da vidimo svojo varnost le v svoji oborožitvi in v strahu, ki ga imajo drugi pred nami. In zato bi morali biti z razoroževanjem dosti pogumnejši, pogumnejši v lastno korist in v korist ter dobro vsega človeškega rodu.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978E-MAIL gorica@noviglas.it
uprava@noviglas.it34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419

E-MAIL trst@noviglas.it

www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK DRAGO LEGIŠA

IZDAJATEL ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA 42€, SLOVENIJA 46€

INOZEMSTVO 62€, PRIORITETNA POŠTA 83€

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

INTERVJU / FRANCI PETRIČ

POLOŽAJ KATOLIŠKEGA TISKA V SLOVENIJI DANES

JURIJ PALJK

Doma si iz Rateč na Gorenjskem, dejansko si se rodil med Slovenijo, Avstrijo in Italijo. Kako si doživel otroška leta in kdaj se je v tebi prebudil duhovniški poklic?

Otroštvo vsakogar zaznamuje za vse življenje. Ne moremo razumeti Prešerna brez "srečne, drage, vasi domače", Vrbe, Cankarja brez Vrhnike, "prečudnega kraja", Gregorčiča brez "planinskega raja" pod Krnom. Tudi zame so Rateče vse to troje in še kaj in zelo sem navezan nanje, pa čeprav ne morem biti več toliko doma kakor v mladosti. Najlepšo dediščino so mi Rateče dale zaradi vpetosti pod tri meje. Od najmlajših dni me je zaznamoval stik z germanskim in romanskim svetom. Ob tem sem tudi občutil, kaj mi pomeni slovenstvo. Po eni strani je tromeja pomenila okno v svet, me vzgajala v širini in dajala predokus svobode, po drugi strani pa utrjevala samozavest in narodni ponos.

Kje si študiral, kdaj si postal duhovnik in predvsem kdaj si zavil v časnikarske vode?

Dve leti sem hlače gulil v šolskih klopih domačega kraja, nato so nas do konca osemletke vozili v Kranjsko Goro. V teh letih je postajal zame najbolj zanimiv poklic duhovniški in kljub nenaklonjeni družbi sem se brez pomislekov ob popolni podpori domačih sam odločil, da grem v Ljubljano na Gimnazijo Poljane ter obenem stanujem v internatu malega semenišča pri Sv. Petru. To je bila po zaslugi npr. Melhiorja Goloba in Stanka Dolšaka zelo odprta hiša, kjer sem se dobro počutil. Zorenje v poklicu je bilo nekje naravno ob vseh mladostnih pretresih in brez hudih težav sem šel v ljubljansko bogoslovje. V prošnji za vstop sem zapisal, da hočem služiti Cerkev in slovenskemu narodu. Ko sem namreč gledal, koliko so pomenili duhovniki v moji okolici, posebno na Korškem ali v Kanalski dolini, mi je bilo jasno, da bom najbolj srečen, če bom duhovnik, ki bo delal za narod. V časnikarstvo sem prišel po zaslugi nadškofa dr. Suštarja, ki je videl, s kakšnim veseljem urejam bogoslovsko glasilo *Virtuti et Musis*. Moji sošolci in prijatelji iz gimnazijskih let pa se spominjajo predvsem, kako sem požiral knjige. Že takrat so ugibali, kam me bo zaneslo to navdušenje.

Od katerega leta delaš pri Družini, od kdaj si odgovorni urednik?

Po mašniškem posvečenju sem bil kaplan v Cerkljah na Gorenjskem, ki imajo močno tradicijo petja in glasbe. Po letu dni me je nadškof dr. Suštar vzel za tajnika z nalogo, da bom posebej skrbel pokrival medije. To je bilo v letih, ko se je začela demokratizacija slovenske javnosti s prizadevanjem za praznovanje Božiča. Zasedoval sem, kako pišejo javna občila o Cerkvah in veri, v tedanjih omejenih razmerah skrbel za poročanje o nadškofovih dejavnostih in iskal prve stike z voditelji medijskih hiš, kjer je bilo še veliko predsodkov in strahu pred Cerkvijo. Na Družino sem "padel" po naključju. Študij, ki bi ga moral na željo gospoda nadškofa Suštarja leta 1990 začeti v Rimu na fakulteti za novinarstvo in politične vede, je bil predrag (govorili so o več milijonih lir na semester), denarja pa seveda ni bilo. Zato so mi naši profesorji svetovali, naj ostanem doma in tu opravim študije. Vmes je prišel še mednarodni tečaj na univerzi Marquette v Millwaukeeju in Otawi poleti

Odgovornega urednika slovenskega verskega tednika Družina msgr. Francija Petriča poznamo že vrsto let. Čeprav mlad, se je kaj kmalu uveljavil kot odličan časnikar in že vrsto let je na zahtevnem in odgovornem mestu pri najbolj razširjenem verskem tedniku v Sloveniji. Prav msgr. Franciju Petriču pa tudi gre zahvala, če ima tednik Družina posluh tudi za Slovence, ki živimo izven meja matične domovine. Msgr. Petrič je pred dvema letoma uvedel tako imenovani "komentar z druge strani", v katerem pišejo slovenski časnikarji iz zamejstva v Italiji in Avstriji. Prosili smo ga za pogovor, da bi nam v mesecu verskega tiska povedal kaj več o sebi ter o stanju verskega tiska v Sloveniji in nasploh na Slovenskem.

1990 in ob vrnitvi me je oktobra nadškof poslal za urednika na Družino. Takrat, ko sem prišel na Družino, so se ravno začele velike spremembe v naši družbi (demokratizacija, prizadevanje za samostojnost) in naš časopis se je dejavno vključil vanje. To se vidi tudi na zunaj še danes. S skromnih osmih strani smo v desetih letih "pririmali" na 32. Za odgovornega urednika sem bil imenovan na valentinovo leta 1992 ...

Družina je v zadnjih letih postala izjemno bogat tednik. Je skrbno urejen, bogat po vsebini in obliki. Kako vam to uspeva in koliko ljudi imate zaposlenih na uredništvu?

Vedno sem z zanimanjem spremljal tisk na tujem, posebno pa še zamejskega, in vsi komplimenti, ki si nam jih izrekel ti, Jurij, veljajo tudi za *Novi glas*. Pestrost (npr. imate celo športno stran!), ki veje že vsa leta (zaradi drugačnih okoliščin) najprej iz Katoliškega, sedaj pa Novega glasa, je bila nekaj, kar sem si vedno želel tudi v Družini. Z razvojem demokracije, ko ni bilo več administrativnih ovir, smo prišli do tega, kar imamo zdaj. Tudi iz težkih razmer, ko sta bili za uredništvo na voljo zgolj dve sobici nekdanje mežnarje pri Sv. Petru v Ljubljani, kjer so delali štirje ljudje, je danes nastalo celo nadstropje prostorne hiše v strogem središču Ljubljane. V obnovljeno stavbo pri predoru pod gradom, kjer domujeta tudi nadškofijski arhiv in začasno tudi apostolska nunciatura, smo se preselili jeseni leta 1996. To nam je omogočilo večji razmah in pestrejšo dejavnost. V uredništvu nas je sedaj dvanajst, poleg dr. Grila nas je sedem novinarjev, lektorica, tehnični urednik in tajnica uredništva. Imamo tudi stalno dopisništvo v Mariboru, kjer je eden od novinarjev. Seveda pa je Družina še veliko več: imamo upravo, močno založbo, saj izdajamo vsako leto tudi več kot osemdeset knjig in knjižic, imamo lastno potovalno agencijo in še galerijo. Tako velike zasedbe Družina še ni imela, zato mora biti časopis dober, kako bomo sicer upravičili tako zasedbo! Veliko h kakovosti Družine pripomorejo mladi sodelavci z novimi predlogi, idejami, predvsem pa tudi z vestnim in zavzetim delom. Pomaga nam tudi približno 30 rednih sodelavcev in piscev ter več kot sedemdeset občasnih zunanjih dopisnikov.

Kot odgovorni urednik imas vpogled v dejansko stanje "medijskega prostora" na Slovenskem, kakor danes radi poimenujemo stanje sredstev obveščanja. Kakšno je to stanje?

Na Slovenskem imamo veliko časopisov in revij. Za narod, ki šteje manj kot dva milijona prebivalcev, je to dokaz, da smo še vedno ljudstvo, ki bere. Zasluge za to ima Mohorjeva, ki je v 19. stoletju naučila Slovence brati in pisati. Vendar pa je dolgo obdobje vladavine komunizma vzelo mnogim ljudem sposobnost kritične distance do zapisanega in prebranega. V deželi polnih 45 let ni bilo svobode tiska in branja (pomisli, da je bilo kaznivo dejanje prinašati npr. slovensko literaturo iz zamejstva!). Mnogi zato še danes vza-

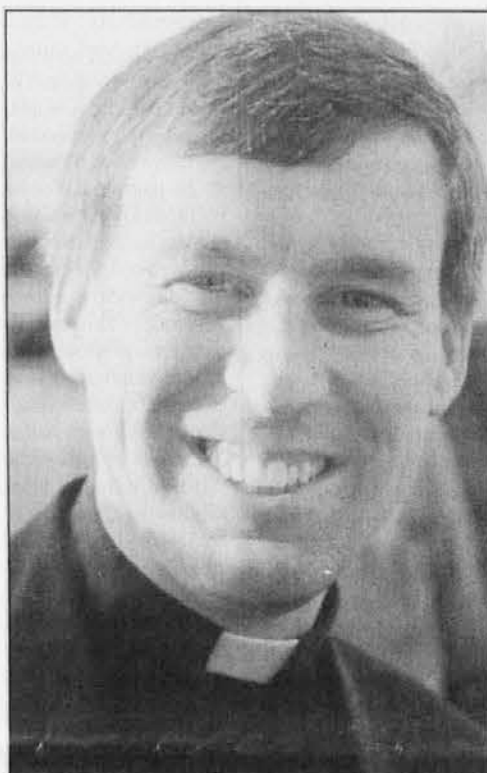
mejo vse, kar piše v časopisu, brez kritičnega premisleka. Žalostno je, ker ni v desetih letih pri nas uspel noben nov dnevni časopis, ki bi vnesel drugačnost v političnih pogledih. Tako imamo še vse tiste dnevne, ki so bili glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva. Ta pa je presneto dobro pazila, kdo in kaj je pisal v njih. Šele počasi prihajajo nova peresa, ki niso ideološko obremenjena. Žal, se ta peresa vzgajajo predvsem na ljubljanski fakulteti za družbene vede, kjer je kar nekaj profesorjev znanih predvsem po ideoloških predsodkih in starih (komunističnih) preživetih miselnih vzorcih do Cerkev in vere. Iz tega tudi izvirajo nenaklonjenost, slaba poučenost in ponekod celo sovraštvo slovenskih časnikarjev do Cerkev, vere, pa tudi do evropsko usmerjenih konservativnih idejnih tokov, strank in ljudi. Drugače tudi ne moremo razumeti npr. vztrajnega norčevanja in poniževanja Cerkev, nadškofa Rodeta, podobe Marije Pomagaj, raznih komentarjev in člankov v Mladini, Delu, Slovenski panorami in drugod.

So verski tisk in ne samo tisk, ampak vsa sredstva obveščanja, zato tudi radio in drugo, na Slovenskem dovolj dobro zastopani in prisotni v slovenski družbi?

Vsak časnikar bi si želel, da bi bilo veliko bolje, kot je. Pa vendar moramo priznati, da smo navzoči v javnosti. Naš glas se sliši, kar pomeni, da nas morajo upoštevati. Cerkev na Slovenskem ima poleg tednika Družina še mesečnik *Ognjišče* za mlade, *Mavrico* za otroke, *Našo luč* za zdomce, Cerkev v sedanjem svetu za pastoralne delavce in še veliko drugih glasil. Imamo Radio Ognjišče in verske oddaje na lokalnih radiih. Na nacionalni televiziji je uredništvo, ki pripravlja verske oddaje. Vse to govori, da - formalno gledano - medijsko nismo molčeči. Koliko naš glas doseže širšo javnost, pa je drugo. Zaradi Cerkvah in veri splošno nenaklonjenega okolja, ki je posledica večletne kanonade civilnih medijev, bi si želeli, da bi imeli lahko več možnosti povedati svoje mnenje. Vse možnosti, ki jih imamo, pa nam nalagajo tudi odgovornost, da svoje delo kakovostno opravljamo. Hvala Bogu, vzdržujemo se zgolj iz naročnine in prostovoljnih darov in nismo nikomur v breme.

Kaj meniš o vlogi verskega tiska med kristjani in širše v družbi? Je dovolj izkoriščena, dovolj prodorna in pomembna, ali bi bilo mogoče narediti še kaj več?

Verski tisk je v primerjavi z leti pred drugo svetovno vojno veliko manj pomemben. Danes je samo majhen kosček v veliko večji ponudbi sveta. Tudi na Slovenskem. Zato moramo nasto-

pati kakovostno in široko. Danes je pomemben vsak bralec in naročnik. Zato je pomembno, da smo vsebinsko in oblikovno privlačni, zanimivi in vsaj na ravni drugih časnikov. V preteklosti so bili verski časopisi privlačni, ker so bili boljši od drugih, in to mora biti naše vodilo tudi danes, čeprav je treba pri tem vedno upoštevati tudi gmotni položaj. Večkrat v pogovorih poudarjam, da se slovenski katolci ne sme sramovati Družine, ko jo nese po ulici, zato mora biti tudi po zunanji podobi lepa in privlačna. Med velikimi izzivi sedanjega časa pa so novosti, kot je npr. medmrežje (internet). Zdi se mi, da v katoliški Cerkvah premalo gledamo na to. Če bi bila danes Kristus ali sv. Pavel med nami, bi za oznanjevanje evangelija redno uporabljala internet. Mi pa smo še zelo okorni in počasni. Mladi, ki jih hočemo nagovoriti, uporabljajo medmrežje vsak dan. Prav komuniciranje prek medmrežja bi moralo biti ena izmed pomembnih nalog za prihodnost Cerkev. Če gledamo nanj kot na nujno zlo, smo že zamudili čas.

Vemo, da bralna kultura po vsem svetu upada. Kako se s to problematiko srečuje vaš tednik?

Danes smo ljudje avdiovizualna bitja, veliko gledamo televizijo in poslušamo radio. Za branje si vzamemo, tako trdijo v raziskavah, le okrog 15 minut časa na dan. Tudi izbirčni nismo, merila postavljamo prenizko in raje bremo lahkotne stvari kot kaj zahtevnega. To ne velja le za časnike, ampak tudi za branje knjig in revij. Družina na Slovenskem "pokriva" predvsem nedeljnike, ljudi, ki redno obiskujejo nedeljsko mašo in so s Cerkvijo tesno povezani. Teh je pri nas okrog 360.000. Ti nas poznajo in vsaj včasih vzamejo v roke. Drugi pa seveda veliko manj ali skoraj nič. To je za vse nas izziv. Slaba tolažba je, če se primerjamo z verskimi časniki na Zahodu, ki so še veliko na slabšem kot mi. Prihodnost ni ravno svetla, ker se za bralca borijo tudi drugi časopisi. Po drugi strani pa vemo,

da televizija in radio nikoli ne bosta mogla nadomestiti časopisa, ker ima bralec več svobode kot gledalec ali poslušalec. Sam izbira, kaj bo bral in kdaj bo bral. Ob prebranjem lahko premišljuje, si ustvari sodbo, kritično mnenje ... vse to je pri televiziji ali radiu veliko težje.

Označuje te umirjena beseda, jasen in lep, iskren in odprt nasmeh. Imaš pri svojem delu tudi kakšne težave? Bi nam kakšno zaupal?

Jurij, pri vseh teh komplimentih bi človek lahko postal domišljav! Moji sodelavci bi ti znali povedati, da znam biti tudi siten, zadirčen in zoprn. Časnikarsko delo je pač zahtevno in pravijo, da resni časnikarji ne dosežejo visoke starosti. To si občutil tudi ti lani, ko te je zaradi prevelikih naporov posvarilo srce. Moja največja težava je, da imam veliko zamisli, pa jih zaradi omejenih možnosti in lastnih pomanjkljivosti ne morem izpeljati. Hvala Bogu, imam dobre sodelavce, ki mi pomagajo. Kljub temu ob vsej dobri volji marsičesa ne morem uresničiti. Najtežje mi je tudi takrat, ko ne izpolnim obljube, ne opravi del ali pa ga naredim površno in na hitro. Boli me, če nas časnikarski kolegi v drugih medijskih hišah ne razumejo, nočejo razumeti ali napačno predstavljajo vero in Cerkev. Vesel pa sem, ker ima Družina pri svoji uredniški politiki razumevanje in podporo slovenskih škofov, posebno ordinarijev. Ko sem letos načrtoval nekaj novih rubrik, niso prav nič pomislili ob mojem predlogu, da bi odgovarjali na vprašanja bralcev na naših straneh. Tudi sicer se zanimajo za nas, nas obiskujejo in nas dobro poznajo. Najbolj sem vesel, ko vidim, s kakšno pozornostjo npr. gospod nadškof Rodet ali pa gospod škof Pirih na župnijah prepoznata naše novinarje in dopisnike, in rad slišim, da se vedno, ko se srečata z njimi, pogovarjata, se zanimata zanje. Ko pridejo ti naši mladi novinarji nazaj v uredništvo, vidim, da so še bolj radi to, kar so, in radi delajo, čeprav ni vedno lahko.

Si duhovnik in urednik obenem. Gre to skupaj, ali se ti kdaj stoji po izključno dušnopastirskem delu v župniji?

Večkrat pravim, da je moja župnija vsa Slovenija in moji župljani vsi, ki berejo Družino doma in po svetu. Delam torej na največji fari, kar jih je. Rad sem urednik, še rajši pa pomagam na župniji, kadar me prosijo duhovniki. To je posebno okrog praznikov, ko imam že leta ustaljen prakso, da sem ob določenih nedeljah na župnijah reden spovednik. Tudi sicer grem pogosto okrog, kamor me povabijo, da spovedujem, mašujem in pridigam. Dela je dovolj in za to, da bi se mi posebej tožilo po fari, ni niti časa ne priložnosti.

Ko se ti zahvaljujem za pozornost, ki jo namenjaš naši slovenski stvarnosti v vaši in naši Družini, bi te ob koncu pogovora rad prosil, da nagovoriš naše bralce in jim izraziš kakšno željo, morda voščilo ob začetku novega leta!

Hvala za pozornost, ki jo je *Novi glas* izkazal Družini ob našem jubileju s tem, da mi je dal priložnost spregovoriti. Hvala dr. Andreju Bratužu in tebi, Jurij, obema urednikoma Novega glasa, ki skupaj z Markom Tavčarjem in Ivom Jevnikarjem redno sodelujete in zvesto pišete v rubriki *Komentar z druge strani v Družini*. Zamejstvo je za nas, ki živimo v domovini, prvo okno v svet.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU AŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

3. NAVADNA NEDELJA (27.1.);
NEDELJA SV. PISMA ALI
KATOLIŠKEGA IN VERSKEGA
TER DOBREGA TISKA*"Nad prebivalci v deželi smrtne sence je zasijala svetloba." (Iz 9, 1)**"Gospod je moja luč in moja rešitev, koga bi se moral bati?" (Ps 27, 1)**"Ne z modrostjo besede, da Kristusov križ ne izgubi moči." (1 Kor 1, 17)**"Jezus je hodil po vsej Galileji. Učil ... oznanjal evangelij kraljestva." (Mt 4, 23)*

Proti koncu januarja, ki je posvečen slovenskemu katoliškemu in verskemu ter dobremu tisku, je Cerkev nasula nekaj godov odličnih "literatov" Božje besede. To so: sv. Francišek Saleški, škof, pisatelj, vzgojitelj dobrih duhovnikov.

Teden molitve za krščansko edinost (18.-25.1.) sklenemo z velikonom Besede, t.j. s sv. Pavlom, ki ga je Jezus vrgel s konja sovraštva, da je lahko ponižno, a odločno razširjal Križanega tudi s svojimi številnimi pismi (kar 14 jih je: eno je lepše od drugega!).

V Efezu v Mali Aziji ter na otoku Kreti dva višja nadzornika, t.j. škofa, Timotej in Tit, poklicno, a še prej iz navdušenja in trdne ter preizkušene vere hranita in razširjata skrivnost odrešenja (1 Tim 3, 16; 4, 6; 2 Tim 1, 11; 2, 10), ker so nekateri pokvarjenega razuma in je njihova vera nezanesljiva: ne umevajo namreč, kar je prav (2 Tim 2, 8-9). Pavel tako poučuje škofa Timoteja: "Rotim te pri Bogu in Kristusu Jezusu, ki bo sodil žive in mrtve, pri njegovi pojavitvi in njegovem kraljestvu: Oznanjaj besedo, vztrajaj v ugodnih in neugodnih okoliščinah. Prepričaj, grajaj, spodbujaj z vso potrpežljivostjo in poučevanjem ... Ušesa bodo obračali proč od resnice in zabredli v bajke. Ti pa bodi v vsem trezen, pretrpi nadloge, opravi poslanstvo evangelista in izpolni svojo službo" (2 Tim 4, 1-5). Pavel pravi, da mu je zaupano oznanilo obljube, besede (Tit 1, 3, 9; 2, 1. 8. 15). Služi Besedi. S. Tomaž Akvinski, globok mislec in teolog, nam je zapustil zaklade Božje modrosti in vednosti, ki jih črpa iz Kristusa-Božje Besede.

Vse te tri može je Božja Beseda naredila svetnike. A poleg njih so še brezštevilni drugi, ki jim tudi pravimo svetniki, pričevalci, mučenci in še kako drugače, četudi niso nič napisali. Saj je njihovo življenje en sam spev Besedi. Iz velike teme, ki vlada nad vsem in nad vsemi od prvega, izvirnega greha dalje, so zagledali veliko luč, svetlobo, Jezusa Odršenika (Iz 9, 1).

Apostolska dela poročajo o Savlu - poznejšem sv. Pavlu takole: "Med potjo, ko se je bližal Damasku, pa ga je nenadoma obsijala luč z neba. Padel je na tla in zaslišal glas, ki mu je rekel: 'Savel, Savel! Zakaj me preganjaš?' (Apd 9, 3-4).

Toda Pavlu in vsem, ki so znali sukati pero, smo nadvse hvaležni za pisano oz. tiskano besedo o Besedi. Zato ker jo smemo vedno znova in znova prebrati in poslušati ter premišljevati. Pri tem se moramo hvaležno spominjati Gutenberga in vseh tistih, ki kakorkoli negujejo in širijo kulturo besede. Saj beseda ni samo v Sv. pismu in izročilu, marveč je povsod. Pavel govori, da je povsod, ker v Bogu in od Boga, v katerem živimo, se gibljemo in smo (Apd 17, 28). In: "Različna so dela, isti pa je Bog, ki dela vse v vseh" (1 Kor 12, 6). Čeprav se nam Beseda ohranja na najodličnejši način v Sv. pismu.

Beremo jo pri vsakem bogoslužju, zlasti ob nedeljah in praznikih. Pričara nam skrivnost Boga. Učenca na poti v Emavs, ki sta doživela bližino Vstalega po besedah prerokov, ki jih je omenil Jezus na poti in v gostišču, sta po Jezusovem izginotju rekla drug drugemu: "Ali ni najino srce gorelo v nama, ko nama je po poti govoril in odpiral Pisma?" (Lk 24, 32).

Vsi krščanski narodi so vedno cenili Sv. pismo. Tudi naš narod je po odličnih možeh dobil v dar prevod celotnega Sv. pisma. Za 400-letnico Dalmatinove Biblije (1984) smo dobili lep prevod NZ. 1996 pa celotno Sv. pismo SZ in NZ. Med prevajalci so tudi laiški strokovnjaki. Kar je poživilo in obudilo tudi nove navdušence za Božjo besedo, saj so zaživel krožki in skupine, kjer premišljejo in celo študirajo Sv. pismo. Ponekod pripravljajo nedeljsko bogoslužje besede že med tednom. Molitvene ure na široko zajemajo iz te knjige pogovor z Bogom. Ne samo iz psalmov. Po njihovi zaslugi lahko molimo v Svetem Duhu, ki posreduje za nas z neizrekljivimi vzdihmi (Rim 8, 26).

Premišljevanje iz Sv. pisma lahko opravimo takole: Postavimo se v duhu pred Boga, ki ga ponižno molimo. Prosimo odpuščanja grehov, ker se zavedamo svoje nevednosti, da bi se pogovarjali z njim, ker vemo, da smo prah in pepel. A prosimo, da bi smeli poslušati in razbrati, kaj nam hoče povedati, kako naj izpolnimo njegovo voljo. Naj bo vse v njegovo slavo in čast. Govorimo z njim otroško zaupno. Sklep je lahko očenaš.

Božja Beseda bo tako prešinjala vse naše misli, besede, dejanja. Rodila bo veselje in zaupanje.

Toda Jezus pričakuje tudi sodelavcev, ki naj bi se pobleže in poklicno posvetili oznanjevanju evangelija Božjega kraljestva. Ker ni izbral za ta poklic samo Andreja, Simona, Janeza in Jakoba ter druge apostole, marveč vabi tudi danes in bo vabil do konca sveta, da bi namreč njegovi glasniki prinašali luč, svetlobo, zdravje. Ker tudi danes Jezus ozdravlja vsakovrstne bolezni in vsakovrstne slabosti med nami (Mt 4, 16. 23).

Posebej vabi tudi pisatelje, pesnike, delavce iz vseh poklicev, dekleta in fante, tudi bolnike, zakonce, prav vse (odtod beseda katoliški - v grščini), ki si prizadevajo za Luč - Svetlobo, za Kristusa (1 Kor 1, 10-17).

EKUMENSKO PRIZADEVANJE OB ZAČETKU NOVEGA TISOČLETJA

NA POTI K EDINOSTI

JOŽE MARKUŽA

Ekumensko prizadevanje ali delo za krščansko edinost ne sme ob začetku novega tisočletja pomenjati, temveč mora zaznati večji zagon in večji optimizem. K temu nas spodbuja Jezusova molitev pri zadnji večerji, da bi bili eno, ki je po besedah papeža Janeza Pavla II. določilo ali "imperativ, ki nas obvezuje, moč, ki nas vzdržuje, zdravilen očitek za našo lenobo in ozkost srca".

Upanje, da bo to novo tisočletje prineslo spravo in edinost med kristjani, je veliko, čeprav se pojavljajo še vedno številne zgodovinske, teološke, kulturne in psihološke ovire. To pomeni, da kristjani nismo še učinkovito našli tistih sredstev za premoostitev teh težav, ki bi zgladila pot k edinosti vseh verujočih v Kristusa. Vsepreveč ostajamo pri poudarjanju razlik in ločitvenih sten, medtem ko bi morali predvsem osvetliti tiste temeljne resnice, ki nas dejansko že povezujejo med seboj in kažejo na nedeljivost Kristusove Cerkve.

Sedanji papež v svojem apostolskem pismu Ob začetku novega tisočletja poudarja skrivnost Cerkve, ki je dejansko ena, ker temelji na Kristusu, svojem edinemu Vodniku in Učitelju. Zato "Cerkev koliko je njegovo Telo v enosti, ki jo ustvarja dar Duha, je seveda nedeljiva. Dejanskost delitve se dogaja na ravni zgodovine, v odnosih med otroki cerkve kot posledica človeške krhkosti pri prejemanju daru, ki nenehno priteka od Kristusa kot glave v njegovo skrivnostno Telo", ki je Cerkev. Prav ta zavest, ki se poraja tudi med drugimi krščanskimi voditelji, daje upanje za večje krščansko prizadevanje na področju ekumenizma.

PAPEŽEVA EKUMENSKA
POTOVANJA

To je razvidno tudi iz papeževih ekumenskih potovanj v prejšnjem letu, ko je obiskal kristjane drugih Cerkva in vernike drugih verstev v Grčiji, Siriji, Ukrajini, Kazahistanu in Armeniji.

Grška pravoslavna Cerkev je bila vse doslej zelo zadržana do katoliške Cerkve, celo nasprotna, zato so vsi pozorno spremljali srečanje med papežem Janezom Pavlom II. in grškim primasom atenskim nadškofom Hristodulosom. V skupni izjavi sta izrazila željo, da bi med kristjani zavladal mir, ter obsodila vsako nasilje, tudi prozelitizem in fanatizem v imenu vere. Kristjani morajo med seboj sodelovati, da bi med ljudmi "prevrca".

V EDINOSTI
ekumenski zbornik 2001

Sedanji papež in ko je sveti oče prosil oproščenja za vse zlo, ki so ga v preteklosti povzročili katoličani pravoslavnim vernikom, se je tudi atenski nadškof Hristodulos omehčal in pozdravil svetega očeta kot "svetega papeža iz Rima", ki prinaša mir, in ga je objel v znamenju bratskega miru.

Nepozabno ekumensko srečanje je bilo v Damasku, v Siriji, kjer je papeža sprejel antiohijski patriarh Ignacij IV. Že leto dni pred papeževim prihodom v Sirijo je ob novem tisočletju dal pobudo, da bi vsi kristjani v Siriji obhajali veliko noč na isti dan, kar se je v resnici zgodilo. Patriarh Ignacij IV. je v svojem govoru v stolni cerkvi v Damasku naglasil potrebo, da se nadaljuje prekinjeni dialog med katoliško in pravoslavni Cerkvami. Navedel je tudi težave pri teoloških vprašanjih, toda priznal "Petrovo prvenstvo v ljubezni", zato je tudi namenil svetemu očetu višji sedež v svoji

cerkvi. Dejal je, da je pripravljen spodbuditi tudi druge pravoslavne patriarhe k dialogu s katoliško Cerkvijo. Obisk Janeza Pavla II. je bil tudi zgodovinski, saj v Damasku ni bil še noben papež, razen prvega apostola Petra. Iz Damaska in Antiohije so prvi kristjani ponesli evangelij po vsem svetu.

Posebno priznanje je Janez Pavel II. dal ukrajinski katoliški Cerkev med svojim obiskom junija lani. "Ukrajina je dežela, v kateri Cerkev že diha z obema kriloma pljuč, vzhodnega in zahodnega izročila, saj se tu v duhu dialoga srečujejo kristjani, ki zajemajo iz virov bizantinske in latinske duhovnosti". Zadnji dan obiska je med slovesnim bogoslužjem proglasil za blažene 28 mučen

cev za vero in Kristusa. Boleča je bila odsotnost predstavnikov pravoslavne Cerkve, povezane z moskovskim patriarhatom.

Papežovo srečanje v Kazahistanu se je odvijalo v ozračju prijateljskega dialoga med katoličani in muslimani. Bilo je tudi po znanih tragičnih dogodkih lani septembra v New Yorku, zato je tudi izzvenelo v obojestransko obsodbo vsakega nasilja v imenu vere ali celo Boga. Papež je tudi poudaril, "da se nikdar ne bi pripetilo, da bi Bog postal talec človeških ambicij".

V Armenijo je papež potoval z namenom, da se z armenskimi kristjani zahvali Bogu za sedemnajst stoletij dolgo zvestobo Kristusu v zares hudih zgodovinskih preizkušnjah. Samo v letih 1915-1917 so Turki pobili nad milijon in pol Armencev. Med molitvenim ekumenskim srečanjem v novi stolnici v Erevanu sta Janez Pavel II. in armenski katolikos Karekin

II. poudarila utrditev že dobrih odnosov med obema Cerkvama. Apostolska Cerkev v Armeniji je ohranila svojo samostojnost, kljub velikemu številu mučencev in težkemu življenju zaradi nekdanje komunistične Sovjetske zveze in muslimanskih sosedov.

EKUMENSKI
MARTIROLOGIJ

Med pomembne ekumenske dejavnosti lahko prištevalimo tudi Knjigo pričevalcev za vero in edinost, ki jo je izdala Skupnost Di Bose. V njej so imena pričevalcev za vero tako katoliške, anglikanske, protestantske in pravoslavne veroizpovedi ter imena pravičnih judovske in muslimanske vere, ki so nasilno umrli. Ti so bili ne samo redovniki in duhovniki, temveč tudi laiki, ki so pretrpeli mučencev raje, kot bi zatajili duhovne vrednote, mnogi med njimi so bili žrtve nacističnega, fašističnega in komunističnega nasilja. Knjiga pričevalcev-mučenikov povezuje v edinost vse ljudi dobre volje, ker imamo skupnega Očeta v nebesih.

EKUMENSKO SREČANJE V
ASSISIJU

Pred koncem letošnje molitvene osmine za krščansko edinost bo v Assisiju Medversko molitveno srečanje, ki ga bo vodil kardinal Xavier Nguyen Van Thuan, predsednik Papeškega sveta za pravičnost in mir. Sodelovali bodo predstavniki krščanskih Cerkva, katoliške, anglikanske, pravoslavne in protestantske Cerkve kot tudi predstavniki hinduizma, budizma, afriških verstev ter judovske in muslimanske vere. Dialog med različnimi predstavnikmi verstev in ver je možen na temelju resnice, pravičnosti in miru. Na teh temeljih se lahko gradi lepša prihodnost za vse človeštvo. Duh Assisija bi moral prevevati tudi v vsakdanjih odnosih med ljudmi, med državami, skupnostmi, narodi in pripadniki različnih kultur. Ekumensko prizadevanje ima tako vsestransko svetovno razsežnost.

MEDVERSKO BOGOSLUŽJE V ASSISIJU

PRED DNEVOM MOLITVE ZA MIR

Medtem ko pišemo te vrstice, so po vsem svetu in še posebej v Vatikanu na dnevnem redu priprave na veliki dan in na pomembno medversko bogoslužje, ki se bo dogajalo danes, 24. 1. m., v Assisiju.

Sveti oče Janez Pavel II. je tudi minulo nedeljo pozval vse, naj molijo za mir, obenem pa spet pozval vse vernike sveta, naj molijo za srečanje, kot naj se tudi zavedajo, da bodo v Assisiju molili za to, da "bi Bog svetu poklonil trajen in dolgotrajen mir." Medverskega bogoslužja se bo udeležilo veliko verskih dostojanstvenikov z vsega sveta, saj pričakujejo predstavnike muslimanov (teh bo največ), budistov, različnih pravoslavni in protestantskih Cerkva; prišli naj bi tudi deset rabinov, osem predstavnikov starih vzhodnih Cerkva, šest šintoističnih in

prav toliko predstavnikov sikhov, pet dostojanstvenikov hindujske vere, štirje vere tenrykyo, trije predstavniki tradicionalističnih afriških veroizpovedi, dva zastopnika zoroastrske vere, predstavnik anglikanske Cerkve in drugi. Po napovedih naj bi se v Assisiju zbrali predstavniki 12 največjih veroizpovedi na svetu; prišlo naj bi vsaj 46 delegacij raznih Cerkva in verskih skupnosti z vsega sveta.

Prireditelj srečanja je seveda sveti oče, ki je že pred leti zbral v Assisiju predstavnike največjih svetovnih verstev, in to v času hladne vojne. Tudi takrat so zbrani verski volitlji molili za mir, kot bodo danes v Assisiju, kjer se je rodil sv. Francišek in tam danes domujejo franciškan. Prav ti redovniki bodo priredili srečanje tako, da bodo omogočili vsen- verstvom molitve

na različnih krajih, medtem ko bo osrednje bogoslužje, ki ga bo v svet neposredno prenašala televizija pod velikim šotorom, ki bo meril skoraj sto metrov v dolžino in nekaj več kot štirideset metrov v širino.

Medversko bogoslužje bo spremljala množica akreditiranih časnikarjev, do sedaj jih je prijavljenih že več kot osemsto. Papež bo v Assisi odpotoval iz Rima s posebnim vlakom, z njim bo potovalo tudi okrog trideset kardinalov in en patriarh ter seveda nekaj politikov in drugo spremstvo. Okrog 10.30 naj bi sveti oče dospel na postajo Santa Maria degli Angeli v Assisiju, nakar bo ob 11. uri že prvo skupno srečanje verskih predstavnikov na Trgu sv. Franciška, kjer bo prirejen poseben prostor z 2.200 sedeži, saj bo v Assisi prišlo veliko javnih, verskih in po-

litičnih predstavnikov z vsega sveta, največ seveda iz Italije; svoj prihod sta najavila predsednik italijanske vlade Berlusconi in italijanski predsednik Ciampi, ki se bo s sv. očetom sestal na zasebnem srečanju, medtem ko za sedaj še ni predvideno srečanje med papežem in predsednikom vlade. Opol-dan se bodo predstavniki različnih verstev podali na zasebne molitve, ki bodo v Spodnji baziliki sv. Franciška, v samostanu sv. Franciška ter v teološkem inštitutu ter na drugih mestih.

V vseh cerkvah v Assisiju bodo nameščena velika platna, na katera bodo neposredno predvajali medversko molitev, ki bo na Trgu sv. Franciška ob 15.30. Na njej bodo verski dostojanstveniki slovesno prebrali skupno izjavo, v kateri se bodo vsi obvezali, da se nikdar ne sme uporabljati Božje ime ali veroizpoved za nobeno nasilno dejanje.

G. JOŽE KUNČIČ ZLATOMAŠNIK

"TU SEM SE VŽIVEL"

IVAN ŽERJAL

Dne 13. januarja je obhjal petdeseti jubilej mašniškega posvečenja g. Jože Kunčič, ki je že nad štirideset let župnik v Sv. Križu pri Trstu. Njegovi župljani, Križani, so to obletnico proslavili in jubilanta počastili v nedeljo, 20. januarja (zanimivo, da sta pred petdesetimi leti 13. in 20. januar - datuma posvetitve in nove maše - ravno tako padla na nedeljo). Prihodnjo nedeljo, 27. januarja, pa slavljenec namerava ponoviti zlato mašo v rodni Ilirski Bistrici. Tam se je namreč rodil 23. februarja leta 1924. Kljub letom pa je še aktiven in se počuti dobro.

G. Kunčič se je kot že rečeno rodil v Ilirski Bistrici, kjer je obiskoval osnovno šolo in t.i. "avviamento". Od tam je šel v malo semenišče na Reko, kjer je bil štiri leta. Medtem je izbruhnila vojna in je odšel v Baragovo semenišče v Ljubljano, kjer je bila začasno nastanjena

škofijska šentvidska gimnazija, ki so jo Nemci pregnali iz Škofovih zavodov v Šentvidu. Tam je opravil še sedmo gimnazijo; leta 1945, ko je vse bežalo, pa se je odločil, da ostane. Maja istega leta je bil mobiliziran in bil 11 mesecev vojak v okviru KNOJ-a: tja, pravi, so ga dodelili kot Primorca; bil je član nekega pevskega zbora, ki je prirejal mitinge po Sloveniji. Po vojaščini je opravil maturo v Postojni, zatem je šel v bogoslovje v Ljubljano, kjer ga je sprejel takratni vodja Anton Vovk, poznejši ljubljanski škof. Med počitnicami je spoznal, da bo v tistih razmerah zelo težko prišel do duhovniškega poklica, zato je leta 1947 zbežal in prišel v Brixen na Južno Tirolsko. Tam se je pridružil tistim bogoslovcem, ki so prebežali iz Slovenije in ki so ga sprejeli z velikim začudenjem, češ kaj je zdaj prišel ta sam. Z njimi je potem šel v Argentino, kjer jih je sprejel škof v San Luisu (700 km sever-

neje od Buenos Airesa). Tam je bil še pet let v bogoslovju. Pred posvečenjem je sanluiski škof začel določati, kam bo teh enajst slovenskih bogoslovcem šlo. Ljubljanskemu škofu Gregoriju Rožmanu, ki se je takrat nahajal v Severni Ameriki, to ni šlo v račun, saj so bili ti bogoslovci inkardinirani v ljubljansko škofijo. V 48 urah so morali izginiti iz San Luisa in oditi v Buenos Aires. 13. januarja 1952 ga je škof Rožman, skupaj z drugimi desetimi slovenskimi bogoslovci, posvetil v duhovnika v salezijanski cerkvi sv. Janeza Boska v Ramos Mejiji. "Po novih mašah smo se od njega poslovili in smo se razklopili kot apostoli po vsem svetu", pravi g. Kunčič. Nekateri so šli v Ekvador, drugi v Severno Ameriko, tretji v Belgijo, nekateri so ostali v Argentini, sam pa je odšel v Čile, kjer je bil štiri leta za kaplana pri tamkajšnjem slovenskem župniku Janezu Moharju. Sicer pa je čutil strašno domotožje, hotel je iti samo domov, kjer je imel še žive starše in bra-

te. Prišel je v Trst, škof Santin pa mu je rekel, da je najbolje, da se vrne v Južno Ameriko, ker je tam večja potreba kakor tukaj. Na vizitaciji v Borštu so slovenski duhovniki škofa vprašali, zakaj ga ne sprejme. Takrat, se spominja g. Kunčič, je škof Santin rekel takrat mlademu duhovniku, danes pa kanoniku msgr. Mariju Gerdolu: "Reci mu, naj me pride še enkrat vprašat, ampak ne reci mu, da sem jaz to odredil." Tako ga je škof Santin sprejel. Najprej je bil poslan za kaplana v Bazovico, nato v Dolino in v opensko Marijanišče. Ko je v Sv. Križu zbolel tamkajšnji župnik g. Gracar, mu je škof zadnji dan oktobra leta 1959 telefoniral in mu rekel, naj gre takoj v Sv. Križ. Tam je bil leto dni še skupaj z g. Gracarjem, po njegovem odhodu na Mirenski grad pa je že več kot štirideset let župnik v Sv. Križu.

V tej vasi, pravi, se je dobro vživel. Še posebej se rad spominja glasbene šole, ki so jo v Sv. Križu vodile sestre notredamke, ki so tam bile skoraj trideset let. Dve sta umrli, ena pa je še prisotna in, kot pravi naš jubilar, "mi zaleže več kot kaplan: ima 16 ur verouka, uči otroke petje, skrbi za cerkev, širi katoliški tisk itn...". Sicer je obisk cerkve in maš v skladu s splošnim trendom: kakih deset odstotkov, tako da se g. Kunčič strinja s trditvijo, da je Tržaška nedvomno misijonsko področje. Poleg skrbi za župnijo in župljane je treba dodati, da je g. Kunčič tudi duša vsakoletnih duhovnih vaj za žene in dekleta, ki potekajo v Domu blagorod Trstom: za te priložnosti slavljenec vedno vabi priznane voditelje, ki udeležencem nudijo obilo duhovne hrane.

Kako pa naprej? Glede tega si naš jubilar ne dela prevelikih skrbi: "Dokler bo Bog hotel, bom delal naprej. Naj se zgodi božja volja!" Mi mu seveda voščimo, da bi še dolgo živel in plodno deloval med nami.

SVETNIK TEDNA

25. JANUAR

SILVESTER ČUK

SPREOBRNITEV APOSTOLA PAVLA

Francoski pisatelj Francois Mauriac svojo knjigo Jezusovo življenje končuje takole: "Ko se je Jezus /ob svojem vnebohodu / s težkim srcem odtrgal od družbe svojih učencev, se dvignil ter se izgubil v svetlobi, ta odhod vendarle ni bil dokončen. Če se je skrivil v zaselo na ovinku poti, ki pelje iz Jeruzalema v Damask, in zalezuje Savla, svojega ljubljenega zasledovalca. Odslej bo ta Bog na preži v usodi slehernega človeka." Sleherni človek, ki hoče postati Kristusov učenec, se mora po zgledu svetega Pavla - nekdanjega Savla - nenehno spreobračati, preusmerjati svoje mišljenje in v skladu s tem spremeniti slog svojega življenja.

Spreobrnitev apostola Pavla, gotovo najpomembnejša v vsej zgodovini Cerkev, je opisana dvakrat v Apostolskih delih, knjigi Svetega pisma nove zaveze, ki je zgodovina mlade Kristusove Cerkev. Prvo poročilo je zapisal pisec te knjige, evangelist Luka, po pripovedovanju prič, drugo pa je podal Pavel sam, potem ko so ga njegovi nasprotniki zgrabili v jeruzalemskem templju.

Prisluhnimo, kako je Pavel o svoji spreobrnitvi govoril pred judovskim ljudstvom leta 58, okoli 24 let po tem dogodku. "Jaz sem Jud, rojen v Tarzu v Ciliciji, bil sem pa v tem mestu /Jeruzalemu/ vzgojen in pri nogah Gamalielovih natančno poučen v očetni postavi, vnet za Boga, kakor ste danes vi vsi. Jaz sem ta nauk smrtno preganjal, moze in žene vklepal in jih izročal v ječe, kakor mi more spricati tudi veliki duhovnik in vse starejšinstvo; od njih sem prejel celo pisma in šel k bratom v Damask, da bi tudi ondi bivajoče privedel zvezane v Jeruzalem in bi bili kaznovani. Ko sem pa bil na poti in se okrog poldne bližal Damasku, me je nenadoma obsijala velika svetloba z neba; padel sem na tla in zaslišal glas: 'Savel, Savel, kaj me preganjaš?' Odgovoril sem: 'Kdo si, Gospod?' In rekel mi je: 'Jaz sem Jezus Nazarečan, ki ga ti preganjaš.' Moji spremljevalci so svetlobo sicer videli, glasu pa, ki je z menoj govoril, niso razložili. In rekel sem: 'Kaj naj storim, Gospod?' Gospod pa mi je rekel: 'Vstani in pojdi v Damask in tam se ti bo vse povedalo, kaj ti je treba storiti.' Ker pa zaradi sijaja tiste svetlobe nisem videl, so me moji spremljevalci peljali za roko in tako sem prišel v Damask...

Ko je Savel/Pavel v Damasku spregledal, je bil krščen. Kaj hitro je doživel, da so se njegovi nekdanji prijatelji spremenili v smrtne sovražnike, ki so ga hoteli ujeti in umoriti. Uspelo mu je uiti iz Damaska. Umaknil se je v arabsko puščavo, kjer se je dve leti ali tri v zbranosti in molitvi pripravil na svoje prihodnje poslanstvo: Gospod ga je namreč izbral za orodje, da ponese njegovo ime med pogane. Na njem so se uresničile besede, ki jih je Kristus povedal duhovniku Ananiju, Pavlovemu krstitelju: "Jaz mu bom pokazal, koliko mora trpeti za njegovo ime." Sredi vseh duševnih in telesnih stisk in težav je Pavel skrbel za številne krščanske občine, ki jih je bil ustanovil. Pisal jim je pisma, v katerih jih je opominjal, vzgajal, spodbujal, podpiral, hrabil, tolažil in navduševal. Ko je čutil, da se bliža konec njegovega življenja, je mogel z vso pravico reči, da je dobojeval dober boj.

RAZGLASITEV ŽE LETOS

PATER MARKO IZ AVIANA KMALU BLAŽEN

Kongregacija, ki je pri Sv. sedežu odgovorna za razglasitve svetnikov, je 8. januarja letos v papeževih apostolski palači v Vatikanu privolila v beatifikacijo furlanskega kapucina p. Marka iz Aviana.

Kongregacija kardinalov in škofov je sklenila razpravo s soglasnim sklepom o zahtevku po čimprejšnji izdaji potrebnega odloka za njegovo beatifikacijo. Zahtevek bo papežu ponel v kratkem kard. Saravia Martinis. Datum razglasitve še ni znan.

Patru Marku iz Aviana pripada posebno mesto v zgodovini naših krajev zaradi pomembne vloge v času turških vdorov v Evropo.

Novico o začetku postopka so v naši deželi sprejeli s posebnim zadovoljstvom tudi zato, ker se je preverjanje dokazov vlekel že približno 100 let. Odločilni dokaz, ki je dokončno prevesil jeziček tehtnice na stran pozitivne razrešitve postopka za beatifikacijo avianskega patra, je bil čudež, s katerim je pater Marko ozdravil človeka, ki ga je pestila težko ozdravljiva bolezen.

AC

SODOBNO IN TEHTNO O BOGU

ANTROPOLOŠKA IN TEOLOŠKA IZHODIŠČA KRŠČANSKE VERE IN DUHOVNOSTI (15)

ZVONE ŠTRUBELJ

Pot lepote! To pot je pripravilo odkritje simbola in metafore, povratek pripovedi in velika pozornost do analogije, ki označuje teologijo zadnjih desetletij. Po Drugem Vatikanskem koncilu je teologija skušala postaviti most med ortodoksijo in ortoprakso preko simbolnega jezika, preko pripovedi in analogije. Hans Urs von Balthasar je zelo poudarjal aktualnost "lepega" kot pot za vrnitev k pravemu in dobremu v dobi, ki se je odpovedala obzorju temelja in smisla. V svetu brez lepote je dobro izgubilo svojo privlačno moč in potrebo, da bi se izvršilo. V svetu, ki ni zavezan lepoti, so argumenti v prid resnice prazni. Krščanstvo mora zato lepoti priboriti osrednje mesto. V roke je potrebno vzeti estetski ključ krščanskega označila. Samo tisti, ki je spet našel

pomen prave lepote, lahko oznanja Boga, ki je postal človek. Nagovoril bo človeka v njegovem jedru, na valovih njegovega neskončnega dostojanstva. Naš svet je postal preveč profan, posvetni. Tema lepote pa je še nova. Nekaj o tem je povedal sam papež 4. aprila 1999 v pismu umetnikom, objavljeno je bilo pastoralno sporočilo toskanskih škofov *Življenje je postalo vidno* (23. februar 1979) in pastoralno pismo kardinala Martinija za leto 1999-2000 *Katera lepota bo rešila svet?* (Prim. B. Forte 82).

Krščanska teologija je tako pred novim izzivom: kako prikazati, da v Kristusu ni samo resnično in dobro, ampak tudi lepo (B. Forte je napisal knjigo: *La porta della bellezza. Per un'estetica teologica*, Morcelliana, Brescia 1999). V Janezovem evangeliju je v grškem origina-

lu dobri pastir "lepi Pastir" (Jn 10,11 in 14). Prav lepota je tista, ki Kristusa dela privlačnega in pomembnega tistemu, ki išče razloge za življenje in za življenje skupaj z drugimi. Potem ko smo po koncilu iskali dobre razloge za krščansko doktrino in odgovarjali zahtevam praktične teologije, je morda prišel čas za novo pot, pot lepote. Ljubezen do lepega bo znala pokazati in prepoznati obraz Križanega Gospoda, ki je kot resnična vrata lepote, ki osvobodi košček časa in ga izroči večnosti.

In to bo milost severnega vetra, ki razpenja jadra Cerkev.

CERKEV IN VZHODNI VETER V JADRIH NJENE PRIHODNOSTI

Vzhodni veter je suh, toda poln sonca. Je veter rojstva dne, jutranji veter. Je veter rojevanja, veter vstajanja.

To je obljuba Cerkev vseh časov. Cerkev je bila ustanovljena, da se rojeva. Ne živimo dvajset stoletij po binkošti. Živimo že dvajset stoletij binkošti.

BINKOŠTNI DUH IN ROJSTVO NOVIH CERKVA

Cerkev ni bila ustanovljena enkrat za vselej. Veliko kristjanov, katoličanov, kot tudi pra-

voslavnih, si predstavlja Cerkev kot "reprodukcijo" prvotne Cerkev. Prva, matična Cerkev, Cerkev apostolske dobe, je model, ki so ga kristjani na različnih krajih sveta "reproducirali", postvarili. Zvesti krščanski tradiciji in viziji Drugega Vatikanskega koncila lahko trdimo, da ni konkretne Cerkev izven krajevne Cerkev: Cerkev v Jeruzalemu, cerkev v Rimu, Cerkev v Ljubljani, Koprni in Mariboru, cerkev v Trstu, Gorici, Vidmu, Celovcu, Cerkev v Stuttgartu ali Münchnu, Cerkev v Bostonu, v Torontu, Cerkev v Buenos Airesu ali v Riu, Cerkev v Manili itn.... Cerkev Jezusa Kristusa, ki je vesoljna, univerzalna skrivnost, se ne rodi drugače kot posebna, konkretna, krajevna Cerkev... na podoben način, kot se je Jezus rodil na svoji zemlji, v svojem narodu, iz judovske matere, iz Marije.

Ni torej Cerkev, ki bi bila ekskluzivno, izključno univerzalna, vesoljna. Vsaka Cerkev je najprej konkretna, torej posebna, krajevna, tudi Cerkev v Rimu. To je zakon inkarnacije, zakon učlovečenja, ki se nadaljuje od prvih začetkov krščanstva.

DALJE

S 3. STRANI

POLOŽAJ TISKA...

Dolgo časa je bilo edini stik z demokratičnim, svobodnim svetom, in skozi to okno so vedno prihajale ter se prihajajo mnoge plemenite pobude za ohranjanje vere in slovenstva. Marsikdaj sem že rekel, da se je treba učiti slovenskega ponosa in narodne zavesti pri rojakih čez mejo in po svetu. Z rubriko v Družini hočemo približati poglede, skrbi in veselje rojakov z druge strani meje našim bralcem. In veseli sem, da je rubrika naletela na lep odmev.

Na tvoje zadnje vprašanje pa bi takole dejal: pri praznovanju petdeset letnice Družine večkrat poudarjamo, kako pomembna je zvestoba. Družina in Novi glas imata veliko zvestih bralcev in bralk. Vsi bralke in bralci ste naša najboljša reklama in po vas lahko dosežemo vse druge, ki nas sicer ne vzamejo v roke. Zvestoba je ena izmed najpomembnejših lastnosti za vsakogar. Brez te ni srečnega družinskega življenja, srečnega narodnega obstoja in srečne večnosti. Ostanite zvesti!

SKAVTSKI KOLEDAR

Koledar

2002

Roverji in popotnice ter člani noviciata goriškega klana Slovenske zamejske skavtske organizacije so letos tiskali res lep stenski koledar za leto 2002.

V zadnjih tednih ga delijo vsem, ki bi ga želeli; dobite ga pri roverjih ali na skavskem sedežu na Drevoredu 20. septembra v Gorici (tel. 0481 536809) ob ponedeljkih od 18.30 do 20. ure. S tem, kar bodo prejeli, bodo finančno podprli naše mlade, ki se bodo udeležili Svetovnega dneva mladih v Torontu julija letos.

Podprimo naše mlade!

GM IN SCGV KOMEL V LJUBLJANI

V petek, 18. januarja, je ministrica za šolstvo, znanost in šport RS dr. Lucija Čok na sedežu Ministrstva v Ljubljani sprejela vodstvo zamejskih glasbenih šol, Glasbene matice in centra Emil Komel. Glasbeno matico so zastopali predsednik odv. Drago Štoka, ravnatelj prof. Bogdan Kralj in član odbora Edmund Košuta, Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel pa predsednik dr. Damjan Hlede in ravnatelj prof. Silvan Kerševan. Poleg drugih funkcionarjev šolskega ministrstva, se je delovnega sestanka udeležila tudi generalna konzulka RS v Trstu, gospa Jadranka Šturm Kocjan.

Odv. Štoka je orisal načrte Glasbene matice in tudi težave, ki kljub posegom iz zadnjih mesecev še zmeraj obstajajo, v perspektivi dokončne ureditve te glasbene ustanove. Zavzel se je posebno za specifično ureditev glasbene sekcije v Benečiji. Dr. Hlede se je bolj zaustavil pri problemu dokončne globalne ureditve pravnega statusa zamejskih glasbenih šol, ki ga niti ustanovitev sekcije pri tržaškem Konservatoriju Tartini ne bo izpolnila. Poudaril je tudi potrebo, da bi v perspektivi vstopa Slovenije v EZ prišlo do čimprejnejše ureditve na področju priznavanja italijanskih študijskih izpitov in diplom, v perspektivi večje integracije med glasbeno vzgojo v zamejstvu in matični državi.

Ministrica dr. Lucija Čok, ki je pokazala, da problematiko dobro pozna, je povedala, da se bo zavzela pri italijanski ministrici za šolstvo Morattijevi zato, da bi čimprej prišlo do ustanovitve slovenske sekcije pri tržaškem konservatoriju, pa tudi zato, da bi prišlo do globalne ureditve zamejskega glasbenega šolstva. Predlagala je, da bi v sporazumu z republiko Italijo izrecno vključili tudi področje glasbenega šolstva. Obljubila je tudi prizadevanje zato, da bi področje zamejskega šolstva urejevali usklajeno, v dogovoru med šolskim ministrstvom, ministrstvom za kulturo ter uradom za Slovence po svetu.

ZADNJI DOSEŽKI IVA PETKOVSKA

S peresom in čopičem v roki dr. Ivo Petkovšek išče poti novih umetniških snovanj in dosega v zadnjih časih veliko javnih priznanj in osebnih zadoščenj.

Prejšnji teden, v četrtek, 17. t.m., so namreč na znani in priljubljeni oddaji *Literarni nokturmo* po Radiu Slovenija 1 brali njegove poezije iz ciklusa "In love". Dva ciklusa njegovih stihov so nedavno tudi prevedli iz slovenske v makedonščino in bosta objavljena v februarjski številki dvomesečnika *Pisma*. Njegove poezije v italijanskem jeziku pa so izšle tudi v Neaplju. Založba Quattro Coronati je namreč izdala zbirko 24 njegovih pesmi z naslovom *Pulcinella Acchiappanuvole*. Kdor vsaj malo pozna dr. Petkovška ne le kot zobozdravnika, ampak tudi kot vsestransko dejavnega in poliedričnega kulturnika, bo z veseljem sprejel tudi novico, da je trimesečnik "simboličnih študij" *Kemi-hathor* objavil v januarju okrog dvajset strani dolg in zanimiv esej o mitologiji Lune ("Luna, quale archetipo femminile").

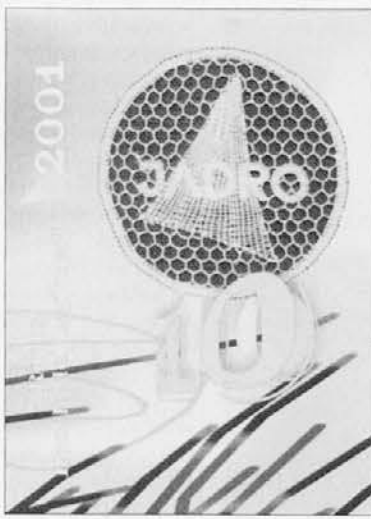
Na koncu pa povejmo še to, da bo 5. februarja ob 18. uri v prostorih Svetovnega slovenskega kongresa v Ljubljani otvoritev likovnih del dr. Iva Petkovška. Odrpne velike razstave bo spremljalo tudi branje primernih avtorjevih poezij, tako da bo slika umetniških snovanj popolnejša in še toliko bolj zanimiva.

ZBORNİK O LAŠKEM

Kot smo napisali v prejšnji številki, so pred kratkim slovesno predstavili deseto številko glasila *Jadro*, ki ga izdajajo v Ronkah v organizaciji istoimenskega slovenskega društva, ki deluje med tamkajšnjo narodnostno skupnostjo. Sicer ne moremo trditi, da gre za brošuro, temveč za pravo publikacijo, ki šteje približno sedemdeset strani, uredil pa jo je neutrudni Karlo Mučič. *Jadro 2001* je izdalo in založilo društvo *Jadro* s prispevkom obeh krovnih organizacij.

Uredništvo se oglašja na prvi strani in med drugim bralcem na pot takole piše: "V zadnjih desetih letih se je slovenska prisotnost v Laškem jasno pokazala tudi preko svoje sposobnosti izražanja in ustvarjanja. Dokaz za to so deseta številka publikacije *Jadro*, vzpon društva *Tržič*, ki je dobilo tudi uradni sedež, pa še sklepi odborov občin Ronke in Tržič glede zakona 482/99, da smo tu prisotni Slovenci in da zaradi tega obe občini spadata v območje, kjer veljajo ukrepi, ki jih je lani potrdil pokrajinski svet."

Jadro 2001 je res bogato s številnimi zanimivimi zapisi ter s fotografijami, ki pričajo o delovanju in živahnem kulturnem ter družbenem utripu slovenske

narodne skupnosti, ki živi v Laškem. Vsak bralec ima na razpolago pester izbor člankov, ki segajo od zgodovine do današnjih dni, v njih lahko spoznamo marsikatero skrito plat življenja in dela tukajšnjega slovenskega človeka ali se poglobimo v znano tematiko, ki se nam predstavlja v drugačni luči. Od pomembnih obletnic, ki so jih praznovali v zadnjem letu, do izvirnih in teht-

nih zapisov o Bizjakihi, zanimivega pripovedovanja starejših občanov, do intervjuja z edinim ovčarjem v Laškem ali zapisa o slovenskih mizarjih v tržiški ladjedelnici, do 20. obletnice ženskega pevskega zbora iz Ronk, o Edvardu Rusjanu in še bi lahko naštevali.

Jubilejno *Jadro* bogatijo tudi poezije goriške pesnice Ljubke Šorli Bratuž v slovenskem originalu in v italijanskem prevodu Srečke Černe Artač. Ob tem velja še povedati, da so v prejšnjem letu praznovali 15. obletnico klekljarskega odseka društva *Jadro*, v ta namen pa pestrijo in bogatijo že tako privlačne strani letošnjega zbornika čipke, ki jih je posredoval omenjeni klekljarski odsek. Na zadnji strani je na razpolago povzetek v italijanskem jeziku, nadvse dragocene pa so dokumentarne fotografije o delovanju društva v prejšnji sezoni s celovitim izborom iz pestrega delovanja slovenske prosvete.

Skratka gre za pomemben zbornik, ki nam ponuja vpogled v življenje naše narodne skupnosti, ob tem pa prinaša tudi tehtne zapise o preteklem in polpreteklem dogajanju na tem predelu italijanske države, posejanem s slovenskim življenjem.

EJ

SSG / ABONMAJSKA SEZONA 2001/02

BRECHT V ROMSKEM JEZIKU

IVA KORŠIČ

Letošnja abonmajška sezona Slovenskega stalnega gledališča Trst, ki poteka pod geslom *Brezsramno odprti, nepopustljivo odkritosrčni*, je do sedaj, vsaj na Goriškem, zaradi svojevrstnega izbora ponudb naletela na polemične in kritične pripombe morda prav zaradi te "svoje brezsrarne odprtosti" pred drugačnimi, estetsko ne povsem sprejemljivimi tokovi, ki ostajajo gledalcem tuji ali nerazumljivi in pustijo za seboj sled odpora. Ta grenkobni priokus razočaranja pa se je razblinil ob povsem nenavadnem gostovanju, ki je razgibalo januarjsko gledališko dogajanje pri nas. Najprej v goriškem (15. in 16. t. m.), nato v tržaškem Kulturnem domu je prvič nastopilo edino stalno romsko gledališče v Evropi s pomenljivim imenom *Pralipe* (Bratstvo), ki je začelo delovati pred 26. leti v Skopju na pobudo režiserja Rahima Burhana in je od leta

1991 prešlo pod okrilje nemškega gledališča An der Ruhr v Mulheimu, kot je bilo povedano v tiskovnem sporočilu SSG. Ta edinstveni gledališki ansambel si je pridobil velik ugled širom po Evropi in prejel za svoje delo že veliko nagrad. Tudi zamejskim gledalcem je pustil globok vtis iskrenosti in predanosti svojemu jeziku in kulturi, gledališkemu ustvarjanju ter svojemu izročilu nasploh. K nam je prišel v goste z najnovejšo odrsko postavitvijo, dramo *Mati Korajža* nemškega pisca Bertolta Brechta (1898–1956), enega izmed najpomembnejših dramatikov 20. st., ki je v svoja dela vnašal nov tip moderne dramatike, epsko gledališče. Le-to naj bi gledalca moralno in socialno vzgajalo ter ga navajalo k razmišljanju. Tudi po strukturi je drama preobrazil v vrsto epskih prizorov in jih prepletel s komentarji, projekcijami, predvsem pa trpkimi songi, ki so postali njegov razpoznavni znak. Z *Materjo Korajžo* odstira Brecht pogled na temno zlo,

tridesetletno versko bratomorno vojno, ki se je bila na Nemškem. V zgodbi o materi, ki izgubi v tej vojni malih ljudi proti malim vse svoje sinove, a se ne vda in gre s svojim vozom, polnim krame in simbolov, dalje po nemški zemlji, razkriva presunljivo tragiko vojne, ki prinaša le zlo, smrt in razčlovečenost ter odvzema človeku dostojanstvo. Predstava je vestno odražala Brechtove dramske smernice in upoštevala tisto distanco, za katero se je ogreval nemški pisec, toda vseeno je globoko zaorala v gledalčevo zavest, ki se ob njej ni mogel ogniti navezavi z današnjimi vojnimi žarišči in krutimi spopadi, ki vselej najbolj prizadenejo najšibkejše.

Vodstvo SSG je poskrbelo za simultano prevajanje in tudi za kratko obnovo vsakega prizora, ki jo je na odru prebrala igralka Miranda Caharija. Izrazitost dogajanja so poudarjali sceniski elementi, predvsem voz z velikimi kolesi, pokrit z belim platnom. Učinkovito podajanje osmih nastopajočih igralcev je spremljal harmonikar s svojimi melodijami. Gledalci so navdušenje nad uprizoritvijo in posebnim čarom, ki je izžareval iz izvajanja igralcev, izrazili z dolgotrajnim toplim ploskanjem.

S I. STRANI

ZASTOPSTVO

Slovenska skupnost zato tudi pričakuje primerno podporo ostalih slovenskih, zlasti strankarskih komponent, saj je na preizkušnji resnična skrb za interese slovenske manjšine. Slovenska stranka se ob tem zahvaljuje tudi učinkovitemu posegu komisije slovenskega parlamenta za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, ki je prejšnji teden soglasno sprejela izjavo o zajamčenem zastopstvu, in pričakuje soroden poseg slovenske vlade, da se v deželnem svetu prevzete obveznosti izpolnijo in da se v naših krajih vsaj nekoliko približamo sistemu zajamčenega zastopstva italijanske manjšine v Sloveniji. Vse to v pričakovanju obljubljenega ustavnega zakona, ki naj Slovincem v Italiji v polnosti zagotovi resnično zajamčeno zastopstvo.

Naj omenimo, da popravki Marjetice predvidevajo volilno povezavo manjšinske liste z eno od strank, ki se

predstavi na volitvah. Število potrebnih podpisov za predstavitev manjšinske liste naj bi se znižalo na najmanj 500 in največ 1.000, volilni prag pa bi se znižal od 5 odstotka na 0,5 odstotka. Če tudi tak mehanizem ne bi omogočil neposredne izvolitve, bi večinska stranka, s katero bi bila slovenska lista povezana, slednji odstopila zadnjega izvoljenega svetovalca. S tem sistemom bi se SSK, povezana z Marjetico, lahko zopet vrnila v deželni svet po desetih letih odsotnosti. Vendar, opozarjajo pri SSK in Marjetici, tak sistem ne koristi samo slovenski stranki, saj bi se ga lahko poslužile tudi slovenske komponente pri italijanskih, pretežno levičarskih, strankah. Tako bi se tudi zagotovila politična pluralnost in razvejanost manjšine, ki je v prejšnjih desetletjih prihajala do izraza v deželnem svetu.

Sedaj je na potezi prav deželni svet, ki bo zasedal v februarju. Razprava in glasovanje v skupščini bosta namreč predstavljala preizkusni kamen, ki bo pokazal, ali bodo zagotovila večine

držala ali ne. Tudi če je desnosredinska koalicija (zlasti Ljudski center za reforme) ob tej priložnosti pokazala zanimanje in v bistvu osvojila predloge Marjetice in SSK, ne moremo z gotovostjo trditi, da bo tako tudi na plenarnem zasedanju deželne skupščine, kjer se utegne zgoditi marsikaj. Videti bo treba tudi, kakšno bo zadržanje levosredinske opozicije. Do deželnega volilnega zakona in tudi do rešitve v zvezi z vprašanjem izvolitve slovenskih predstavnikov sta bili v svojih stališčih kritični tako deželna svetovalka Zorzi Spetičeva kot tudi stranka Levih demokratov. Vendar bi morala Oljka v celoti podpreti take popravke, kot sta jih predstavili Marjetica in SSK, tako da težav v tem smislu - vsaj po mnenju Marjetice - ne bi smelo biti. Upati je, da bo tako, saj bi drugače padla na izpitu tako opozicija kot predvsem naša skupnost, ki bi še enkrat pokazala usodno hibo, ki se kaže v nezmožnosti presejanja lastne politične razcepljenosti.

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE
ODDAJE (OD 25.1. DO 31.1.2002)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, 90.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu

RADIO SPAZIO
103

vsak dan, razen ob nedeljah, od 20. do 21. ure. Spored:

- **petek, 25. januarja** (v studiu Anka Černic): - *Z Vzhoda do Juga* (različni glasovi sveta: potovanje med kraje in ljudi, da bolje spoznamo pisanost našega planeta. Pogovor z Alijem Rashidom), - *Za prijeten konec tedna* (slovenska narodno-zabavna in zabavna glasba); - **sobota, 26. januarja** (v studiu Jan Lepoli): - Rubrika: *103 besede* (o diabetisu bo spregovorila farmacistka dr. Beba Rinelli), - *Poutpourri tujih viz*; - **ponedeljek, 28. januarja** (v studiu Andrej Baucon): - Glasbeni mozaik z Andrejem (slovenska lahka in narodna glasba); - **torek, 29. januarja**: prenos košarkarske tekme; - **sreda, 30. januarja** (v studiu Danilo Čotar): - *Pogled v dušo in svet* (Jeremiščič: zgodovina in sedanost); - *Izbor melodij*; - **četrtek, 31. januarja** (v studiu Niko Klanjšček): - *Zvočni zapis* (31. festival narodno-zabavne glasbe Števerjan 2001, ki je bil med Borovci v Števerjanu 6., 7. in 8. julija 2001); - Glasba iz studia 2.

RADIO OGNJIŠČE

Vsako soboto je od 17. do 18. ure oddaja *Slovinci v Italiji*, ki jo ureja in vodi Martina Slavec. Oddaja sledi aktualni problematiki v zamejstvu z zanimivimi pogovori. Uro pred oddajo so čestitke in pozdravi naših poslušalcev, kjer lahko svojo čestitko brezplačno pošljete v eter. Tel. št.: 00 386 5 62 81 114.

RADIO
OGNJIŠČE

Nova oddaja *Graditelj* je na sporedu vsako nedeljo ob 10. uri. Predstavlja najpomembnejše primorske graditelje slovenskega doma, ki so vse svoje moči zastavili za obrambo slovenstva. Dokumentarno feljtonska oddaja skuša predstaviti zamolčane in pozabljene Primorce, med katerimi je veliko duhovnikov. V nedeljo, 20. t.m., je bila na sporedu oddaja o Ivanu Rudolfu, časnikiarju in narodnoobrambnem delavcu.

Radio Ognjišče lahko poslušate na UKV frekvencah 107,5 - Sv. gora (Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinjan (Trst). POZOR: Oddajnik na Tinjanu je po novem močnejši, tako da je slišnost na Tržaškem boljša kot prej!

NOVI GLAS V LETU 2002

Naročnikom in bralcem sporočamo, da stane

- posamezna številka našega tednika 0,93 € (1.800 lir);
- letna naročnina za Italijo 42,00 € (80.000 lir);
- naročnina za Slovenijo 46,00 € (90.000 lir);
- naročnina za inozemstvo 62,00 € (120.000 lir);
- naročnina s prioriteto pošto za Italijo 77,00 € (150.000 lir);
- naročnina s prioriteto pošto (letalska) 83,00 € (160.000 lir).

UPRAVA NOVEGA GLASA

PROF. MARIJA KACIN / NOVO DELO

OB DESETI OBLETNICI SMRTI

ZOIS IN ITALIJANSKA KULTURA

Slovenska literarna zgodovina bo odslej z dodatnimi novimi podatki obravnavala lik barona Žige Zoisa in vlogo, ki jo je imel pri razsvetljenstvu.

V torek, 15. januarja, so namreč v Ljubljani na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti predstavili delo prof. Marije Kacin z naslovom *Žiga Zois in italijanska kultura*, ki je izšlo pri Inštitutu za slovensko literaturo in literarne vede Znanstveno raziskovalnega centra SAZU. Ob tej knjigi so predstavili tudi zbornik *Križa revije Dom in svet*, ki ga je uredil Marjan Dolgan in ki obravnava najhujšo krizo te literarnokulturne revije, ko je njen urednik France Koblar leta 1937 objavil Kočbekov spis *Premišljevanje o Španiji* ter delo *Pisma Franceta Kidriča Franu Ramovšu*, ki jo je pripravil Darko Dolinar.

Ob predstavitvi teh najnovejših publikacij je predsednik SAZU dr. France Bernik izrazil mnenje, da gre v vseh treh primerih za dela, ki z zgodovinsko distanco obravnavajo pomembna področja slovenskega kulturnega prostora in s tem prinašajo nove dimenzije in poglede na obravnavano tematiko.

Vsaka od omenjenih del bi vsekakor zaslužila bolj poglobljeno analizo, vendar naj tokrat vsaj kratko opozorimo na delo naše zamejske raziskovalke. Znana profesorica italijanskega jezika in literature Marija Kacin je izdala razpravo z naslovom *Žiga Zois in italijanska kultura*, v kateri dokumentira 500-letno prisotnost rodbine Zoisa na Bergamaškem. Podrobno in po pregledu obsežnega gradiva oriše družbeno okolje, iz katerega izhaja ta rod, v nadaljevanju pa predstavi plodno vzdušje, ki je

vladalo v zavodu v Reggio Emilii, v katerem so se Žiga in njegovi bratje šolali. Seminario-Collegio je bil v tistem času vsekakor tudi pomembna in vsestranska kulturna inštitucija, ki je spodbujala ustvarjalnost in raziskovalno dejavnost v najzlahtnejšem smislu razsvetljenstva. S tem se tudi konča glavni del te raziskave, saj Marija Kacin le strnjeno obdela vlogo, ki jo je Žiga Zois imel pri kulturni prenovi na Slovenskem po vrnitvi v Ljubljano. Dejstvo je, da se je baron Zois odločil za slovenski krog pri Kumerdejevi jezikovni akademiji in pri Družbi za poljedelstvo ter je v tem krogu odigral tako

vlogo, da ga danes obravnavamo kot osrednjo osebnost slovenskega razsvetljenstva. Poglobljena raziskava, ki temelji na novih arhivskih virih in kritično obravnava teze iz doslej objavljenega biografskega in bibliografskega gradiva, je pomembna tako za slovensko kot tudi za italijansko literarno vedo in obnavlja zanimanje za Žigo Zoisa. Delu je avtorica dodala tudi obsežen povzetek v italijanščini, ki bo lahko lik Žige Zoisa približal italijanskemu bralcu.

ODPRTO PISMO UBALDU VRABCU

Spoštovani gospod Vrabc! Hitro mine čas in te dni, ko se na razne načine pripravljamo, da bi se Vas ob 10-letnici smrti spomnili, se naenkrat zavemo, da je minilo že toliko let od kar vas je ljubi Bog, 27. januarja 1992, poklical k sebi! Od mojega zadnjega pisma vam, pa je minilo že devet let in veliko stvari se je v tem času spremenilo. Ko človek že dolgo ne piše nekomu, pa je naenkrat preveč vsega, kar bi mu rad povedal. Mogoče pa tudi ne, saj sem prepričan, da se tudi v onostranstvu zanimate za nas in veste, kaj se pri nas dogaja.

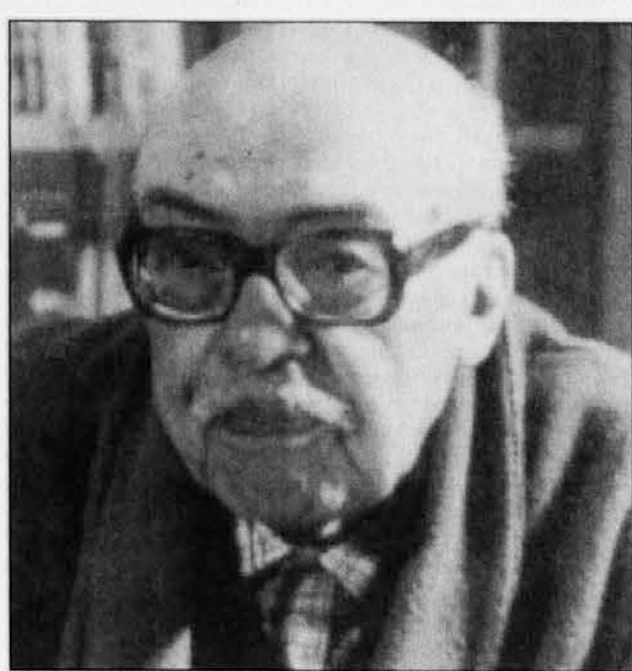
Zanimivo je, da ste pravzaprav vedno med nami in da se v krogu prijateljev zelo pogosto spomnimo na Vas.

Vaša *Zdravljica* se vsak dan kot uvodna in zaključna sigla ponavlja na Radiu Trst A in nas vse, ki pri radiu vztrajamo kot poslušalci ali tiste, ki te sporede pripravljamo, vsakodnevno opozarja na sporočilo te mogočne pesmi, ki po besedilu in uglasbitvi nagovori vsakega Slovenca, zlasti pa zamejca.

Med pravkar minulimi prazniki smo Vas pogosto imeli v mislih, saj smo prepevali vašo pesem *Bila je noč* na besedilo Vinka Beličiča, ki se je "prišla", da tako rečemo, tudi v matični domovini, kjer jo izvajajo tudi vrhunski slovenski zbori. Z radostjo v srcu pa smo prepevali tudi druge vaše božične pesmi, predvsem piredbe ljudskih *Svitej se, svitej ali Poslušajte vsi ljudje* in one za moški zbor, kot sta *Ura je polnoči* in *Nikar ne dremajte*. Mislim pa, da ste bili veseli ter izvedb po naših cerkvah, mogoče pa ste se še najbolj veselili, da so se Vas spomnili Openci in vam minulo nedeljo namenili tudi glavno mašo. Kot so mi povedali so zelo lepo in doživeto izvajali vašo *Tretjo mašo* in božične pesmi, ki ste jih napisali.

Pravilno in dobro je tako, da se ljudje birajo v Vašem imenu in podoživljajo sporočilo te glasbe in vsebine teh besedil.

V teh desetih letih, kar jih je za nami, sem še posebej pogrešal vaših bistrih, ironičnih, šaljivih in pikrih besed, ustnih pripomb in ostrih zapisov, ki smo

jih brali v *Prvem aprilu* ali v *Svedru* oziroma nepozabne pogovore *Mihca in Jakca*, ki sta se v toplem narečju vsak teden leta in leta, pa čeprav včasih s kakim vmesnim premorom, "pogovarjala" po straneh *Novoga lista*. Celo epigone s tema dvema junakoma s tržaškega županstva ste doživeli na teh straneh, vendar nihče ne more prekositi originala!

Ko sedaj, ko to pišem, mi je prišlo na misel, da sem verjetno nekaj podobnega napisal tudi pred devetimi leti, ker sem se ujel, da o Vas in Vašem delu mislim danes enako kot tedaj. Bili ste neprekosljivi v svojih sodbah in bodicah in danes bolj kot kdajkoli doslej bi potrebovali človeka, ki bi nas z ironijo znal opozoriti na stranpoti in napačne, ki jih delamo, in bi predvsem naše slovenske zamejske in matične voditelje sproti opozarjal na to, kaj je važno in prvenstveno in kaj vodi posameznika in narod v pogubo.

Glede tega ste bili neomajni, saj drugače tudi ni moglo biti za človeka, ki je uglasbil *Kajuhovo Slovensko pesem* ali *Miklavčevo Kraško gmajno* in *Gradnikovo Našo zemljo*, kantato *Punt* ali opero *Tolminski punt* in številne druge pesmi s sorodno uporno in ponosno narodnoobrambno vsebino.

Kot rečeno, deset let je mi-

nilo, a vsi, ki smo imeli to srečo, da smo Vas osebno poznali, in tudi tisti, ki Vas poznajo po Vaših pesmih, Vas imamo pogosto v mislih, tako da se vprašamo, kaj bi rekel ali naredil Vrabc, ko bi bil med nami...?

Mogoče bi malo nasršeno vstal in si demonstrativno prižgal cigareto ter odšel s prizorišča, češ, človek ima svobodo, da odide, če mu nekaj ne odgovarja ali ugaja! Dvakrat sem to vašo demonstrativno in vendar do zadnjega bistva pošteno gesto sam videl in doživel, kako so na to reagirali ljudje. Bili ste tudi v tem velik, pa čeprav navzven izredno preprost in ljudski človek. Kot tak nam boste Vedno v zgled in Vas bomo tudi zato ohranjali v lepem spominu.

Naj se torej poslovim od Vas v prepričanju, da z veliko pozornostjo, a tudi ljubeznivo gledate na nas vse in da v nebeskem Jeruzalemu na pravih mestih poveste tudi kako dobro besedo za "samo milijonski" narod, ki od Jadrana do Mure in od Kolpe do Drave vztraja pri svoji besedi in kulturi.

Pa ne zamerite, če bomo v prihodnjih dneh ob raznih spominskih svečanostih povedali kako stvar, ki bo za Vas malo narobe!

Lep pozdrav
VAŠ MARKO TAVČAR

AVSTRIJSKI VOKALNI ANSAMBEL AMICANTO

VRHUNSKI SOLISTI V NOVI GORICI

ERIKA KLANJŠČEK

V petek, 11. januarja 2002, je grad Dobrovo ponovno odprl duri solistični in komorni igri. Kulturni dom Nova Gorica je v viteški dvoranu renesančne graščine priredil še enega svojih abonmajskih koncertov. V ciklu Hitovih muz na gradu Dobrovo je tokrat nastopil avstrijski vokalni ansambel "Amicanto", ki ga sestavljajo sopranistka Birgit Plankel, altistka Marie-Luise Erlacher, tenorist Norbert Prasser in basist Andreas Lebeda. Na klavir pa jih je spremljala slovenska

pianistka Breda Zakotnik. Koncert je predstavljal odmev na Haydnov "Festspiel", ki se vsako leto odvija v Eisenstadtu. Pevci sodijo med vrhunske soliste. Umetniške kvalitete njihovih glasov dokazujejo na mnogih koncertnih odrih širom po Evropi, poleg tega pa lahko njihove zvočne posnetke najdemo tudi v različnih radijskih arhivih. Breda Zakotnik pa se je na pomembnih evropskih festivalih pokazala kot pianistka pa tudi kot odlična spremljevalka pevec. Je tudi častna članica fundacije Hugo Wolf, katere predstavniki je prisostvoval temu koncer-

tu. V obsežnem koncertnem programu so izvajali samospelne na temo "Voda, vino in ljubezen" skladatelj Haydn, Wolfa, Mendelssohna, Brahmsa in drugih.

Razvoj in vzpon solo-pesmi datira v drugo polovico 18. stoletja. Ustvarjanje mojstrov dunajske klasike odraža težnjo, da se pesem kot glasbena oblika umetniško uveljavi in literarno oplemeniti. Začetki se kažejo pri Haydnu, celovita umetniška zrelost solo-pesmi pa je zasluga predstavnikov avstrijske in nemške romantike (Schubert, Schumann, Brahms,...).

Na koncertu smo lahko bili deležni vrhunske izvedbe in bleščatih glasov, ki so nam mojstrsko podali vse bogastvo solo-pesmi.

JE, KAR JE

BODIMO RESNI?

Pred nekaj tedni sem mislil, da me bo infarkt: če ne takoj, pa vsaj v naslednjih desetih letih. Ves dan me je stiskalo v grlu, nisem mogel dihati in sem bil zaradi tega toliko bolj živčen. Situacija ni bila roznata in vedel sem, da, če ne poskrbim takoj zase, me bo v naslednjih desetih do dvajsetih let prav gotovo pobrala srčna kap. Nekega jutra sem se zbudil z rešitvijo v glavi. Ne vem, od kod je prišla, vem le, da sem se zbudil z besedo: igra. In takrat mi je bilo vse jasno. Pomislil sem na to, kako sem stvari doživljal do tedaj in na vse srčne bolnike, ki sem jih poznal in jih sedaj večinoma ni več.

V zadnjem letu sem namreč doživel veliko lepega, pa tudi veliko težkih preizkušenj in to me je privedlo do tega, da sem pozabil gledati na življenje kot vedno doslej: igrivo.

Veliko poklicev sem preizkusil, veliko stvari naredil in se velikokrat stvari lotil morda celo malo naivno, vendar iskreno, neproblematično, neobteženo. Vsakič sem se tudi primerjal z ljudmi, ki so me obkrožali, in nisem mogel razumeti, zakaj je zanje vse problem, vse težava in vse ena sama skrb. Če je nadrejeni kaj zahteval ali spremenil, je bilo že vse narobe. Če kaj ni šlo po predvidevanjih, so že bili živčni in jezni. Če so se morali odpraviti v neznanost, se lotiti kakega dela, ki ga prej še niso delali, če so se morali pogovoriti s kom, ki ga še niso poznali, so spet bili nemirni in se jezili: zakaj prav jaz, ko pa tega nisem nikoli delal, itd. Ne vem, odkod sem jaz imel to

brezskrbnost, toda zame je bila vsaka nova stvar le zanimiva in nikakor ne težava. Če je kaj slo narobe, sem pač to imel za naravo stvari in sem si rekel, da bo pač naslednjič bolje in da ne more vedno vse iti po načrtih. Ni lahko razložiti tega pogleda na svet, vendar bi ga morda najbolje povzel z besedo: igra.

Pozor! To pa sploh ne pomeni lahkotne in neodgovorne brezbriznosti. Pomeni le jemati stvari na nič bolj problematičen način, kot dejansko so. Problem vseh teh srčnih bolnikov, ki sem jih poznal, je bila njihova resnost. V skupnosti so veljali za resne in odgovorne moške, vendar je skupnost naredila napako, da jih je samo zaradi te resnosti imela za bolj odgovorne, odrasle in zrele. Morda je pretirana resnost znamenje vmesne zrelosti, manjka še zadnja stopnja, in to je modrost. V večini primerov so bili ti ljudje stalno zaskrbljeni. Zdelo se jim je, da

so za vse odgovorni in vsaka stvar jih je spravljala ob živce. Tak človek se je jezil, ker sosed ni znal vzgajati svojih otrok, ker so se politiki narobe odločali, ker je župan izbral napačno barvo javne razsvetljave, ker so v Argentini imeli napačno monetarno politiko in so v Nigeriji zatirali manjšinska plemena. Sploh ne gre za to, ali so vsa ta vprašanja pomembna ali ne, temveč za to, ali jim dopustim, da me privedejo do srčne kapi. Jih bom morda tako rešil, da bom premlad legel v grob?

Morda lahko razliko med zaskrbljenostjo in igrivostjo razjasnita dva konkretna primera. Moj nečak je zaskrbljen narave. Vse je en sam problem. V šoli sicer nima težav in snov odlično obvlada, vendar je domača naloga ena velika, velika nevšečnost. Ko sedi pred zvezki, porabi trikrat več časa za domačo nalogo, ki bi jo sicer lahko brez napak naredil takoj, ker se

mora stalno pritoževati in jeziti, ker je naloga težka, učiteljica neumna, šolski sistem napačen itd. Ko bi poznal besedo politika, stavim, da bi bili krivi vsi ministri in parlament skupaj.

V svojem poklicu se precej ukvarjam z ljudmi, ki nimajo imena plačati prejetih računov. Sam se pri tem držim načela lahкотnosti. Če stranko pokličem in se z vso svojo živčnostjo znesem nanjo, ker mi že štiri mesece ni plačala računa, sam lahko prepričan, da mi ga prav gotovo nikoli ne bo. Moj telefonski klic je zelo miren, vljuden, prijazen in predvsem razumevajoč. Denarja ne zahtevam in prav gotovo nisem resen. Večina računov je plačanih.

Je resnost res odgovorna izbira? Ali pa je le privid odgovornosti, ki nikomur ne pomaga, še najmanj pa nam samim?

PETER SZABO

S 1. STRANI

ZASKRBLJENOST ZARADI PROTISLOVENSKE POTEZE

Desnosredinska večina je pokazala svoj pravi, protislovenski obraz, in dokazala, da prvotni zapleti niso bili slučajni spodsljaji, ampak posledice jasne politične opcije, na katero morata biti manjšina in Slovenija sposobni politično odgovoriti. O diplomatski noti slovenskega zunanjega ministrstva glede odloka o osebnih izkaznicah pišemo na drugem mestu, vsekakor je bilo na torkovem srečanju tudi rečeno, da, če bo potrebno, se bo manjšina obrnila tudi na evropske forume. Prihaja namreč tudi do kršitev evropske zakonodaje glede varstva manjšin. Pri tem ima Slovenija nalogo, da manjšini nudi vsa pravna in infrastrukturno pomoč.

Sprejema na konzulatu so se udeležili generalna konzulka Republike Slovenije Jadranka Šturm Kocjan, državna sekretarka in vodja Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Magdalena Tovornik, predsednik Komisije Državnega zbora Republike Slovenije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Franc Pukšič, državni podsekretar pri zunanjem ministru Zorko Pelikan, visok predstavnik istega ministrstva Jože Šušmelj in poslanec Dorijan Marsič, ki je zastopal predsednika Odbora DZ za zunanjo politiko Jelka Kacina. Poleg Pa-

horja in Pavšiča pa so skupno predstavništvo Slovencev v Italiji sestavljali deželni tajnik Slovenske skupnosti Damijan Terpin, deželna svetovalka Stranke slovenskih in italijanskih komunistov Bruna Zorzini Spetič, Giorgio Bankič za Slovence v Videmski pokrajini, Igor Tuta za Demokratični forum, Igor Dolenc za stranko Levih demokratov in Livio Kolarič za Stranko komunistične prenovne.

Poleg zaskrbljenosti zaradi hudega položaja naše skupnosti pa je bilo po drugi strani izraženo veliko zadovoljstvo zaradi uspešnega sodelovanja krovnih organizacij pri skupnem reševanju temeljnih vprašanj. Tudi odnosi med matico in manjšino so bili pozitivno ocenjeni, saj je bilo med drugim rečeno, da se uresničuje duh resolucije v prid manjšini, ki jo je slovenski parlament izglasoval leta 1996. Slednje bi bilo pravzaprav potrebno tudi posodobiti, da dobi primerno težo, zlasti kar se tiče gospodarskega dela, kjer je treba najti skupni gospodarski interes. Pozitivno je tudi to, da je slovenski parlament v proračunu za leto 2002 omogočil pravočasno zagotavljanje sredstev Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki si je tudi zagotovil po potrebi večjo likvidnost sredstev za manjšino. Urad bo tudi pritisnil na italijansko stran, naj slednja končno oblikuje paritetni odbor za izvajanje zaščitnega zakona.

12

PRIHODNJIČ V DSI

NOVOSTI O LAMBERTU EHRLICHU

V našem listu smo že poročali o 18. simpoziju v Papeškem zavodu Slovenik v Rimu, ki ga je tamkajšnja Slovenska teološka akademija septembra lani posvetila multidisciplinarni obravnavi življenja in dela dr. Lamberta Ehrlicha. Ta duhovnik, profesor, publicist, etnolog, misijonski in kulturni delavec ter vzgojitelj se je rodil leta 1887 v Žabnicah, padel pa je pod komunističnimi streli leta 1942 v Ljubljani.

Dr. Ehrlich je še danes za nekatero "narodni izdajalec", vse redkejšim živim učencem je po toliko letih še vedno vzor, ki jih spodbuja k verskemu in javnemu delu, slovenska Cerkev pa ga je uvrstila na seznam mučenikov 20. stoletja.

Ta lik pa so v zadnjih letih poglabljeno obravnavali tudi zgo-

dovinarji, da bi našli njegovo objektivno mesto v slovenski preteklosti. To se je pokazalo tudi na rimskem simpoziju. Delček večdnevnih septembrskih razprav bo zaživel v ponedeljek, 28. januarja, ob 20.30 na ponedeljkovem večeru Društva slovenskih izobražencev v Trstu, medtem ko bo v kratkem izšel zbornik s celotnim gradivom.

V ponedeljek bodo trije doktorji zgodovinskih znanosti, Boris Mlakar, Bojan Godeša in Tamara Pečar Griesser za okroglo mizo v Trstu obravnavali najbolj žgoča vprašanja iz razprav o dr. Ehrlichu: vlogo organizacije "stražarjev", ki ji je bil duhovni vodja, zamisli o samostojni slovenski državi in pa sam umor sredi Ljubljane.

MAČKOLJE / NOVA KNJIGA

NA ROBU ISTRE

NIKO TUL

Slovensko prosvetno društvo Mačkolje bo v petek, 25. januarja 2002, ob 20.30 v dvorani Srenjske hiše v Mačkoljah predstavilo javnosti novo knjigo priznane solnice in prosvetne delavke Ljube Smotlak z naslovom *Na robu Istre* in podnaslovom *Mačkolje do leta 2000*. Zanimivo delo, ki zaobjema avtorčin osebni pogled na zgodovino in dogodke domače vasi, je pravkar izšlo pri založbi tržaške Mladike. Izdajo sta podpr-

la Sklad RS in Slovenska Prosveta. O knjigi bo spregovoril častnik Marko Tavčar, ki je poskrbel za uvodno besedo. Večer bo popestril društveni mešani pevski zbor pod vodstvom prof. Ivana Lešnika. Pobuda uvaja niz prireditev, s katerimi želi Slovensko prosvetno društvo Mačkolje primerno obeležiti praznovanje 50-letnice svoje ustanovitve in neprekinjenega delovanja, ki že pol stoletja bogati slovensko zamejsko kulturno stvarnost.

DEVIN-NABREŽINA / VPRAŠANJE SLOVENSKEGA JEZIKA

SSK: MALOKATERI DESNIČAR BI SE OBNAŠAL KOT VOCCI...

Stranka Slovenske skupnosti nam je poslala tiskovno sporočilo, v katerem obravnava problematiko spoštovanja slovenskega jezika oz. dvojezičnosti v devinsko-nabrežinski občini. Gre za novo poglavje v že dolgotrajnem sporu med odvetnikom dr. Jožetom Škerkom na eni ter krajevno občinsko

upravo z županom Marinom Voccijem na čelu na drugi strani. Pred časom je dr. Škerk naznanil novo razsodbo Deželnega upravnega sodišča Furlanije-Juljske krajine, ki je določilo, da morajo vsi akti splošnega interesa biti napisani v obeh jezikih. V tiskovnem sporočilu, ki ga je objavil tudi

naš list, dr. Škerk med drugim ponovno ostro kritizira župana Voccija, ki da vztraja pri neizvajanju pravic avtohtone slovenske skupnosti.

V svojem tiskovnem sporočilu pa SSK ugotavlja, da so sklep, ki je poveril italijanskemu odvetniku nalogo, da se zoperstavi zahtevi po dvojezič-

nem poslovanju v tej občini, odobrili sam župan, slovenska podžupanja in oba slovenska odbornika, ki pripadata levičarskim strankam sedanje upravne večine. Sodišče pa je dejansko potrdilo pravico do uporabe slovenščine pri javnih aktih na podlagi občinskega statuta. Župan pa bi po mnenju slovenske stranke moral najprej spoštovati svoj statut. Verjetno malokateri desničarski upravitelj v naši deželi, dodaja SSK, bi se s tako lahkoto spustil v podobno dejanje.

Zato SSK meni, da sile, ki sestavljajo današnje občinsko večino, ne morejo izražati župana za devinsko-nabrežinsko občino, ki je izrednega pomena za slovensko narodnostno skupnost v naši deželi. Namesto tožbe za tako važno zadevo bi dal raje župan prevesti sporni odlok in bi vse skupaj rešil v največ dveh tednih, za manjšo moralno in tudi materialno ceno, saj morda župan ne ve, da zaščitni zakon nudi sredstva javnim upravam za prevajanje aktov.

Glede stanja dvojezičnosti v devinsko-nabrežinski občini pa SSK vabi župana, da si najprej skrbno pregleda vse anagrafske, matične in druge obrazce ter uradne žige, ki jih uporablja njegova uprava, naj jih primerja z zahtevami statuta občine in z obrazci ter z žigi ostalih dvojezičnih občin tržaške pokrajine in šele za tem naj se izraža o spoštovanju slovenščine v občini.

DEVIN-NABREŽINA / SESLJANSKI ZALIV

SLOVENSKA SKUPNOST PROTI NAČRTU ZA SESLJANSKI ZALIV

Devinsko-nabrežinska sekcija Slovenske skupnosti nam je poslala tiskovno sporočilo, v katerem obravnava problematiko načrtov za razvoj Sesljskega zaliva in pri tem posreduje svoja stališča v zvezi s tem vprašanjem.

Statutarni cilj stranke Slovenske skupnosti, piše v sporočilu, je varstvo avtohtone slovenske manjšine, t.j. njenih narodnih, jezikovnih, gospodarskih, kulturnih in socialnih pravic na ozemlju, ki ga zgodovinsko naseljuje.

Načrti za takozvani razvoj sesljskega zaliva in obale, ki ga predlagajo privatne družbe in ki ga podpirajo nekatere stranke in krogi, predvidevajo gradnjo novega velikega umetnega ("istrsko-beneškega") naselja in prihod več tisoč novih prebivalcev, ki bi postali gospodarji tudi upravnega, gospo-

darskega in kulturnega življenja celotne občine, ki ima sedaj približno devet tisoč prebivalcev.

Takšen grob poseg je po mnenju Slovenske skupnosti v nasprotju z najbolj osnovnimi urbanističnimi načeli in predpisi in bi oškodoval celotno prebivalstvo občine, tako italijansko kot slovensko, ki bi lahko bilo utesnjeno na skromen odstotek, in zato v kratkem nezahčiten na osnovi nedavnega zaščitnega zakona.

Takšna naselitev je v nasprotju z zaščitnim zakonom, ker ta izrecno predpisuje, da dvojezične občine, kot je devinsko-nabrežinska, morajo sprejeti ukrepe tudi za varstvo posebnih značilnosti ozemlja, na katerem živi slovenska manjšina, z upoštevanjem vseh njenih kulturnih značilnosti. Poleg tega že sam občinski statut do-

loča, da spodbujanje in podpiranje novih gospodarskih dejavnosti mora upoštevati uravnotežen in postopen razvoj v duhu spoštovanja naravnih zgodovinskih in kulturnih bogastev, za zagotovitev boljših pogojev življenja celotne skupnosti.

Interes in volja celotne občinske skupnosti, italijanske kot slovenske, je, da ne pride do gradnje novega naselja, temveč da se čimprej zagotovi ureditev Sesljskega zaliva in obale na način, ki bo služil resničnemu turističnemu, kopalniškemu in navtičnemu razvoju, z brezplačnim dostopom domačinov do lasne obale ter s prednostjo domačinov pri izvedbi del, pri zaposlitvi in pri upravljanju struktur in uslug, meni devinsko-nabrežinska sekcija Slovenske skupnosti.

MOSP PRIREDIL ZAMEJSKO ZAKUSKO

VPRAŠANJE MULTIKULTURNOSTI V NAŠEM PROSTORU

Kakšne razsežnosti ima multikulturalnost v našem prostoru? Kakšne so njene posledice? Kako se izraža v naših družinah, šolah, društvih, vaških skupnostih? Ali pripadniki večinskega naroda težijo k multikulturalnosti? Kako v vsakdanjem življenju negovati narodni ponos, istočasno pa biti odprti do drugih kultur? Je narodna zavest med zamejsko mladino vrednota?

O teh in o številnih drugih vprašanjih so se pogovorili mladi, ki so se v soboto, 19. januarja zvečer, udeležili srečanja v ul. Donizetti v organizaciji Mladih v odkrivanju skupnih poti (MOSP). Srečanje je nosilo zanimiv naslov: *Vabilo na zakusko*. Mladi so se namreč odločili, da bodo tradicionalno zakusko, s katero se zaključuje vsaka zamejska proslava, postavili na začetek večera, po njej pa je sledila debata v sproščenem in prijetnem vzdušju.

Večer je najprej uvedel predsednik Štefan Pahor, ki je obrazložil pomen in namen srečanja, nato pa so mladi gostje (Mitja Ozbič, Niko Tul, Matejka Grgič, Martina Slavec, David Bandelli, Andrej Černic, Peter Verč) podali svoj pogled

FOTO KROMA

na pojav multikulturalnosti, ki zaobjema širok krog drugih družbenih pojavov.

Na dan je prišlo veliko različnih in zanimivih mnenj, ki so se v glavnem sukala okoli problema, v kolikšni meri naj se Slovenci v zamejstvu odpiramo do drugih kultur brez strahu, da bi

nas te potem asimilirale. Izpostavljeno je bilo tudi dejstvo, da, če se zavedamo svojih korenin, če sami vemo, kdo smo, to sprejemamo in živimo, se ne smemo bati drugih narodov, ki živijo okoli nas, ne večinskega ne manjšinskega.

O tem in o marsičem drugem

so se pogovarjali mladi v zelo zanimivi in dolgi debati, ki je nedvomno pokazala zainteresiranost do tega problema, ki pa kljub vsemu, če ga živimo sproščeno in ravnodušno, niti ne more biti problem, nasprotno, je lahko zelo velika obogatitev.

(JC)

BOŽIČNI KONCERT ZCPZ PRI SV. JUSTU

IZRAŽANJE ČUSTEV IN VERE VEČKRAT POTREBUJE PETJE

Petje je večkrat potrebno, da pridejo do izraza čustva in vera. To misel je izrekel tržaški škof msgr. Evgen Ravignani v svojem priložnostnem pozdravu na tradicionalnem božičnem koncertu Zveze cerkvenih pevskih zborov v stolnici sv. Justa v Trstu v nedeljo, 20. t.m., pri čemer je izrazil tudi upanje, da bi pesem spodbudila in poglobila vero v človeku.

Koncert v tržaški stolnici, ki je v glasbenem življenju tržaških Slovencev postal že prava tradicija, je tokrat v celoti oblikoval gostujoči zbor (na prejšnjih izvedbah so spored v glavnem ali v celoti oblikovali domači slovenski zbori, največkrat Združeni zbor ZCPZ). Priveditelji so za to priložnost povabili cerkveni zbor župnije sv. Nikolaja iz Murske Sobote, ki je nastopil v moški in mešani zasedbi. Zbor vodi priznani pevovodja in duhovnik Marjan Potočnik, ki ga na tržaške rojake veže dobro poznanstvo, saj je večkrat vodil poletne seminarje ZCPZ. Prekmurski pevci so se ob orgelski spremljavi Jožeta Wagnerja predstavili s sporedom znanih in priljubljenih slovenskih božičnih pesmi avtorjev iz matice in zamejstva. Koncert se je pričel s *Sveti nočjo* (prirejeno po Beethov-

FOTO KROMA

nu), nadaljeval pa s skladbami *Že zora se dela* v priredbi Gregorja Zafošnika in *O sveta in vesela noč* Angelika Hribarja. Številno občinstvo je nato prisluhnilo še pesmim *Zvezde gorijo* Matije Tomca, *Bila je noč* Ubalda Vrabca, *Počivaj milo detece* Avgusta Cerarja, *Le spavaj sladko detece* Zorka Hareja in *Sveta noč, le ena zvezda gori* Jerka Gerzinčiča. Koncertni spored je bil tokrat brez pre-

mora in tako smo poslušali še skladbe *Zvezde gorijo* Franceta Cigana, *Le spi le spi* Stanka Premrla, *Veseli čas praznujmo* Petra Potočnika, *Pastirci iz spanja* Blaža Arničca, *Že počiva vsa narava* Leopolda Belarja in *Božična noč* Mirka Renerja.

Glasbeni del (pri tem moramo omeniti tudi solistične točke, ki so jih odpeli Marinka Prelog, Mateja Horvat in Blaž Zanjkič) se je dopolnjeval z

recitacijskimi vložki. Za izbor in podajanje besedil je poskrbela Matejka Peterlin Maver, ki se je za to priložnost osredotočila na dela slovenskih pesnikov, delujočih v zamejstvu in zdomstvu (Brune Pertot, Ljubke Šorli, Vinka Beličiča, Vladimira Kosa, Franceta Papeža idr.). Prisotne pa je nagovoril tudi predsednik ZCPZ dr. Zorko Harej.

NL

OBVESTILA

DRUŠTVO SLOVENSkih izobražencev, Donizettijeva 3 v Trstu, vabi v ponedeljek, 28. januarja, ob 20.30 na okroglo mizo o novih raziskavah o življenju in delu dr. Lamberta Ehrlicha. Govorili bodo zgodovinarji dr. Boris Mlakar, dr. Bojan Godeša in dr. Tamara Pečar Griesser.

KLUB PRIJATELJSTVA prireja v sredo, 6. februarja, ob 16. uri v ulici Donizetti 3, prvo nadstropje, srečanje v počastitev Prešernovega dne in pustno zabavo s harmonikašem. Toplo vabljeni!

SZSO-TS (Slovenska zamejska skavtska organizacija - Trst) - veja Volčičev in Volkuljic in Vesela pomlad vabita vse osnovnošolce v nedeljo, 10. februarja, od 14.30 do 17.30 na Pustovanje v Finžgarjevem domu na Opčinah. Poskrbljeno bo za zabavno in poskočno glasbo, za hrano in pijačo, predvsem pa za veselje in zabavo otrok!

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca sporoča, da bo odslej v uradu v ulici Donizetti 3 v Trstu v četrtem nadstropju vsak prvi in tretji ponedeljek v mesecu od 15. do 17. ure na razpoložljivo odbornik, ki bo dajal poglobljeno pomoč pri pripravi delu kot tudi tistim, ki bi potrebovali pomoči. Za prve tri mesece so datumi: 21. januar,

4. in 18. februar ter 4. in 18. marec.

SLOVENSKI KULTURNI klub in MOSP razpisujeta ob dnevu slovenske kulture Literarni, likovni in fotografski natečaj za mlade (do 30. leta starosti). Tema in tehnika sta prosti. Svoje izdelke lahko oddaste v uradih Slovenske prosvete v ul. Donizetti 3 od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure - vključno do petka, 8. februarja. Lastno ime in priimek naj avtor priloži v zaprti kuverti, na katero naj napiše šifro, s katero podpiše lastno delo. Šifra naj vsebuje tudi letnico rojstva, saj bodo avtorji razdeljeni v dve kategoriji glede na njihovo starost. Recital literarnih del, razstava likovnih in fotografskih izdelkov ter nagrajevanje bodo v soboto, 16. februarja. Literarne prispevke lahko pošljete tudi na naslov elektronske pošte rast_mladika@hotmail.com.

DAROVI

ZA NOVI glas: v spomin na Gregorja Pertota daruje Marinka Terčon 54 evrov.

DRUŽINA FILIPČIČ Družina Filipčič daruje v spomin na drage starše po 100.000 lir za misijone in za Marijin dom v Rojanu.

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu daruje Severina Buzečan Sakolič 50.000 lir (25,82 evrov).

DEVIN-NABREŽINA

2001: ANNUS HORRIBILIS

Vsaj za devinsko nabrežinsko občino to vsekakor velja. Pričelo se je na sam novoletni dan, ko nas je zapustila skrbna mati v zrelih letih, ko bi jo mož in hčerka še kako potrebovali; ni ji še bilo 57 let! Po nekajmesečnem premoru se je običajno prijeten junij znesel nad našim občestvom: kar po vrsti je pobral štiri družinske očete, polne življenja in načrtov: Iva, Orlanda, Jožka in Nevenka. Da bi se ne zameril, nam je ta mesec odnesel še skrbno mamo in nono Pavlico. Kazalo je, da se je bela žena nasitila, ko je potrkala na vrata skrbnega gospodarja in ga pobrala na samem delovnem mestu; izgubili smo tako še gradbenika Ego-

na. Prišla je jesen in se takrat spomnila na "le eno" gospodinjico: zapustila nas je Viktorija, skrbna mati in nona, priljubljena vsem, ki so jo poznali. Zima nam je prav ob koncu leta zagodla še finale, ki pa ga še zdaleč nismo pričakovali: pobrala nam je med drugim odličnega pevca Gregorja in vedno nasmehljano Silvo, ki je zaključila to strašno sosedje.

Ne pomnim, da bi v tako kratkem času odšlo v večnost toliko mladih ljudi, saj njihova življenjska doba ni v nobenem primeru dosegla povprečja in to v tako omejeni skupnosti, kot je naša v Devinu-Nabrežini. Vsi, brez izjeme, so, poleg skrbnih družinskih poglavarjev ali članov, bili tudi aktivni in produktivni člani naše družbe, zato jih bomo še toliko bolj pogrešali.

Upam, da smo z letom, ki je za nami, plačali z obrestmi svoj davek beli gospe in da bo leto, ki se začneja z evri, prizanljivejšje. Da bo tako, me prepričuje dejstvo, ki sem ga z veseljem doživel, ko je v osmici stopilo šest 74-letnih mladeničev (vsi so bili domačini) in pred kosilom naročilo krepko in zalito malico, da nazdravijo prvemu v seriji, ki je ta dan praznoval svoj rojstni dan. Naj nazdravim tem "mladeničem", polnim življenja, ki naj nam bodo porok, da bo prihodnost lepša in da bo bela gospa bolje upoštevala vrstni red (vsaj približno!).

NK

DSI / FILOZOF DEAN KOMEL

O EVROPSKEM ZDRUŽEVANJU

Društvo slovenskih izobražencev je v ponedeljek, 21. t.m., priredilo večer, posvečen vprašanju evropskega združevanja in krize evropske človeškosti. Gost večera je bil slovenski filozof mlajše generacije, prof. Dean Komel, profesor filozofske hermeneutike na filozofski fakulteti v Ljubljani, sicer pa primorski rojak iz Bilj na Goriškem. Predavatelj je razvil temo rojevanja evropske skupnosti in pri tem občinstvu postavil paleto vprašanj, katerim bodo morali slovenski in drugi evropski narodi nujno poiskati tehtne odgovore.

Izhodišče večera, ki ga je vodil časnikar Martin Breclj, je bilo predavanje dr. Ivana Urbančiča na lanski Dragi, kjer je ta slovenski filozof razvil črn scenarij evropskega združevanja, ki ga je poimenoval nihilizem oblasti. Dr. Komel pa je mnenja, da je evropsko združevanje velika obogatitev kulture in gospodarstva, pred tem pa morajo narodi Evrope nujno ovednostiti korenine in dobiti pravo, enakovredno pot nastopanja v skupnosti. Po Komelovem mnenju je Slovenija že z osamosvojitvijo imela cilj v združenju Evropi, saj ne bi mogla doseči statusa mednarodno priznane države, če ne bi osvojila merila evropskega sveta. To pa še ne pomeni, da je mimo kriza človeškosti, ki hudo zajema celotno evropsko skupnost.

Kriza človeškosti predstavlja za Evropo v bistvu vsakdanji

kruh vse od začetka prejšnjega stoletja dalje. Ta kriza se je kazala v grozotah vojn, totalitarizmov in sovraštev, da je šele padec berlinskega zidu omogočil postavitev problema na drugo raven. Iz identitete krize je Evropa prešla v medkulturnost, ta pa je usojen pozitiven predznak le z vzpostavitvijo lastne identitete v stiku z drugimi. Svoboda in enotnost v različnosti sta temelja evropskega združevanja in nujno rasteta iz dialoga. Pri tem pa se postavlja problem odnosa s tradicijo, katerega žal Slovenci zapostavljamo in mu ne posvečamo dovolj moči in pozornosti, tudi na univerzitetni in državniški ravni. Nikoli nismo izdelali definirane narodnega interesa. In vendar nam mora jasno stopiti v zavest dejstvo, da Evropa zahteva samo nas, odrasel slovenski subjekt, in je zato odnos do tradicije odločilnega pomena. Medkulturnost si tako nadeja obraz identitete, katero smo zmogni posredovati v globalizacijskem svetu in postaja torej vidik medkulturnosti toliko ogrožujoč, kolikor mu sami nismo zmogni odgovoriti. Slovenski narod se mora nujno osvoboditi v tradiciji, ki se nam nedvomno kaže v etnografski obleki, predvsem pa v ponosu ali posredovanju samega sebe v svet. Nihilizmu oblasti ali moči se moramo zoperstaviti subjektivno. Zato daje evropska integracija možnost preseganja krize nihilizma.

MR

CORTESE-UKMAR

ZAČETEK POSTOPKA BEATIFIKACIJE

V torek, 29. t.m., bo ob 16.30 v prostorih tržaške škofije prvo zasedanje sodišča, ki bo začelo postopek za beatifikacijo minoritskega patra Placida Corteseja. V torek, 5. februarja, pa bo v istih prostorih in ob isti uri prvo zasedanje sodišča, ki bo začelo s postopkom za beatifikacijo dr. Jakoba Ukmarja.

O slednjem smo že obširno pisali v našem listu novembra lani, ko je tržaški škof msgr. Evgen Ravignani ob koncu tradicionalne slovenske maše hvalnice v stolnici sv. Justa oznanil, da je Sveti sedež dal svoj "nihil obstat" in dovolil začetek postopka. P. Placido Cortese pa se je rodil leta 1907 na otoku Cresu. Že kot deček je vstopil v minoritski red, zatem je v Rimu doštudiral teologijo in bil leta 1930 posvečen v duhovnika. Leta 1937 je postal urednik glasnika *Messaggero di S. Antonio* v Padovi, kjer je list pod njegovim vodstvom podvojil naklado. Med drugo svetovno vojno je pomagal "judovskim in slovanskim" zapornikom v koncentracijskem taborišču blizu Padove. Po padcu fašizma si je prizadeval pomagati tistim, ki so bežali pred nacifašisti. 8. oktobra 1944 je bil odpeljan neznano kam. Po pričevanju nekaterih očitcev naj bi ga prepeljali na sedež gestapa v Trst, kjer je umrl po hudem mučenju s strani esencev.

TISKOVNO SPOROČILO

"DAN SPOMINA" V DEVINU-NABREŽINI

Ob praznovanju Dneva spomina, ki je bil uveden z zakonom št. 211 z dne 20. julija 2000, občina Devin-Nabrežina, v sodelovanju z Zavodom združenega sveta Jadrana in občinami Zgonik, Repentabor in Dolina ter s tržaškim Stalnim odborom za mir, sožitje in solidarnost, prireja proslavo s pomembnim sporočilom in simbolično vsebino, ki bo potekala v petek, 25. januarja 2002, ob 17. uri v dvorani občinskega sveta na nabrežinskem županstvu.

V uvodu k proslavi bodo dijaki Zavoda združenega sveta izročili županu Vocciju venec, ki ga sestavlja 1.000 origami-jev, ki so jih izdelali dijaki zavoda ob pohodu za mir, ki je potekal 6. novembra lani v Devinu. Pobuda se bo nadaljevala z govorom župana Voccija in podžupanje Škerkove, ki bosta izročila dijakom spomin tega našega lepega, toda zapletenega obmejnega območja. Zatem bosta spregovorili kanadska in izraelska dijakinja, nato pa še dve skupini italijanskih študentov Zavoda združenega sveta v Devinu.

Predviden je tudi prispevek Stalnega odbora za mir, sožitje in solidarnost in pomemben, čeprav kratek, nagovor predsednika deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine Antonia Martinija.

DEVIN, 24. 1. 1992 - 24. 1. 2002

Pred desetimi leti je umrl
naš dragi.

IVAN BRECELJ

S hvaležnostjo se ga spominjajo

VSI NJEGOVI.

UMESTITVENA SEJA POKRAJINSKE KONZULTE

NOVA PREDSEDNICA
B. RADETIČ-MUČIČ

V četrtek, 17. t.m., je potekala umestitvena seja pokrajinske konzulte za slovensko narodno skupnost v sejni dvorani pokrajinskega odbora na sedežu pokrajine v Gorici. Konzulto, ki je bila v prvo nameščena pred dvema letoma in nadalje lani razpuščena zaradi volilne preizkušnje, sestavljajo Elena Orzan, ki predstavlja občino Krmin, Andrej Lakovič (Doberdob), Alessio Lojk (Gorica), Bernarda Radetič (Tržič), Carlo Mucci (Ronke), Aleksandra Devetak (Zagaj), Marjan Drufovka (Števerjan), Maria Češčut (Sovodnje ob Soči), Lívio Pahor (Sindikar slovenske šole), Vlasta Jarc (SKGZ), Ivan Černic (SSO), Milko Di Battista (pokrajina), Daniel Jarc (pokrajina), Alex Pintar (pokrajina). Sejo je do imenovanja novega predsednika konzulte vodil predsednik Giorgio Brandolin. V uvodnem posegu, kjer je Brandolin pozdravil prisotne, se jim je tudi iz srca priporočil, da je treba do konca izkoristiti zakon 482, ki daje dobre možnosti in predvsem sredstva pri uveljavitvi in

FOTO BUMBACA

vezpostavitvi kakovostnih programov v prid celotne skupnosti. Članom je voščil in zaželel plodno in složno delo. Sledilo je imenovanje in glasovanje predsednika in podpredsednika. Na predlog Ivana Černica je predsedniško mesto prevzela Bernarda Radetič, podpredsedniško pa Vlasta Jarc. Ga. B. Radetič, ki je ostala prijetno presenečena nad imenovanjem, je zaprosila vse člane, da bi res delovali skupno in s samo enim ciljem pred sabo: čim boljša in čim popolnejša izpeljava dela v korist celotne manjšine.

MD

SEJA GORIŠKE KONZULTE

Prejšnji teden dne 16. t.m. se je na goriški občini sestala konzulta za slovensko manjšino. Predsednik Damjan Paulin je poročal o zadnjih dogodkih, posebej še onih v zvezi s slovensko manjšino. V glavnem je tekla beseda o odnosih občinske uprave do vprašanj slovenske manjšine. Sedaj je tudi na vrsti bližnja izdaja zbornika ob tisočletnici Gorice, ki jo bo izdala konzulta. Predsednik konzulte je ponovno pisal ravnatelju pošt po novembrskem pozivu o prob-

lematiki pevmskega poštnega urada in znanja slovenskega jezika pri osebju. V tem času je prišlo do zagotovil, da se bo zadeva rešila, dejstvo pa je, da je bila oseba z znanjem slovenskega jezika namenjena drugemu uradu. Ob tem pa se isti problem postavlja tudi v Podgori. Predsednik zato naproša, da bi se za že zaposlene osebe organizirali tečajji slovenskega jezika, ter opozoril, da imajo uporabniki poštnih storitev pravico se posluževati slovenskega jezika na podlagi zaščitnega zakona.

SEJA POKRAJINSKEGA TAJNIŠTVA SSK

O PEREČIH TEMAH

Seja je potekala na sedežu PD Rupa Peč v sovodenjski občini v skladu z namerami novega tajništva SSK, ki je določilo, naj se izmenično vsaka seja odvija v kateri od pokrajinskih sekcij. To pa zato, da ima pokrajinsko tajništvo večji stik s problemi v posamičnih krajih in da ohrani stik z volilno bazo.

Po uvodu sekcijskega tajnika Julijana Ožbota je goriški pokrajinski tajnik dr. Mirko Špacapan orisal probleme, o katerih se je potem razvila živahna in koristna debata.

O Jeremišču so prisotni soglašali s podporo, ki jo SSK daje ogroženemu prebivalstvu štrandreškega naselja, in se strinjali s pobudami v njihovo korist, zlasti kar se tiče zbiranja podpisov za ljudski referendum o bodočnosti tovrstnega postajališča, s čimer bi se zaviralo nadaljevanje posegov na jeremitarstvo zemljo in morda tudi onemogočilo nadaljevanje razlastitev in gradenj.

Za občinske volitve v Gorici namerava SSK predhodno izvesti anketo med svojimi volivci glede problema samostojnega nastopa ali povezave v sklopu Marjetice. Večina prisotnih se je nagibala h koristnosti predstavitve samostojne liste pod znakom lipove vejice, prav zato, da bi stranka čim bolj opravljala

la svojo nalogo zbirne politične formacije za vse Slovence s tem, da se ne veže na to ali ono stran.

O problemu odbornika na goriški pokrajini je Špacapan poročal o srečanju s predsednikom Brandolinom, kjer se je slednji obvezal za čimprejšnjo spremembo pokrajinskega statuta za razširitev odbora tudi na predstavnika slovenske manjšine. SSK seveda meni in si pričakuje, da bo mesto v odboru v pristojnosti SSK, vsekakor pa se bo naprej borila za to, da bo vsaj zajamčeno slovenskemu predstavniku. Obveza Brandolina je bila, da se problem vsekakor reši pred občinskimi volitvami, na katerih bo SSK vezala svoje nastopanje v sklopu Olike tudi glede na rešitev odborništvu na Pokrajini.

Seja je v zaključnem delu vsebovala koristno izmenjavo mnenj o delovanju in težavah sovodenjske sekcije ter njenih izvoljenih predstavnikov v občinski svet. Na volitve, ki bodo v tej občini čez dve leti, se bodo morali volivci SSK predstaviti v takem položaju in s takimi povezavami, da bodo lahko uspešno kljubovali Občinski listi, ki že od vsega začetka vodi občino v Sovodnjah. Čas je, da tudi v Sovodnjah pride do koristne zamenjave na vrhu občine.

NA NOVEM SEDEŽU PRI SVETEM IVANU

3. OBČNI ZBOR SKUPNOSTI
SONČNICA

HARJET DORNIK

V petek, 18. t.m., so se predstavniki šestnajstih družin, včlanjenih v SD Sončnica, zbrali na tretjem rednem občnem zboru, da bi potegnili črto pod lanskim delovanjem in določili smernice za nadaljnje delo. Po uvodnem pozdravu, ki je bil posebno toplo namenjen novim članom, je predsednica Mirjam Bratina spregovorila o pobudah, ki jih je skupnost uresničila v lanskem letu. Bile so številne in raznolike, saj so se v tem obdobju izvrstili trenutki sprostitve, plesa, hoje in ure globlje razmišljanja. Večina srečanj in pobud je bila namenjena širšemu krogu, bilo pa je tudi nekaj takih, pri katerih se je zbralo manj članov. Največ pobud je Sončnica izpeljala v sodelovanju z drugimi društvi in ustanovami, saj je ena od značilnosti Sončnice prav ta, da želi ob vsaki pobudi tudi ustvarjati in poglabljati vezi s stvarnostmi, ki so prisotne v njenem okolju.

Od zadnjega občnega zboru je Sončnica priredila družinsko pustovanje v telovadnici na Drevoredu z nagrajevanjem otroških mask, predavanje pomožnega koprškega škofa Jurija Bizjaka *Začni znova*, duhovno obnovo pred Veliko nočjo v Zavodu sv. Družine, družinski izlet po idrijsko-cerkljanskem hribovju z ogledom kmetije Pr Jureč in starih kmečkih opravil ter Antonijevega rova, 6. Dan družine v Gabrjah in na Vrhu,

FOTO BUMBACA

ki se ga je udeležilo tudi nekaj družin iz Slovenije, med temi družina pevca Adija Smolarja, in poletno središče *Srečanja 2007* v parku Zavoda sv. Družine, kjer se je v petih tednih izvrstilo res veliko število otrok, ki so na izletu obiskali tudi Kekčovo deželno in knjico Tamar. Ožji krog se je nato zbral v Lokvici na praznovanju druge obletnice uradne ustanovitve skupnosti. Po poletnem premoru so člani septembra sodelovali pri otvoritvi novih župnijskih prostorov ob cerkvi Sv. Ivana, kjer je odslej tudi sedež SDS, se zbrali na družinskem martinovanju na Sinjem vrhu, priredili plesni tečaj za začetnike za devet parov v novi župnijski dvorani, prav tam tudi predavanje Zorka Simičiča *Odslej hoja po vrvi*, predavanje goriškega nadškofa Dina De Antonija *Kakšno družino sanjamo?* v avditoriju Fogar in miklavževanje v KC Bratuž, povezano z nabirko ig-

rač za romunske otroke, ki so skupnosti poslali tudi zahvalno pismo. Sledila sta še predbožična duhovna obnova v Zavodu sv. Družine in gostovanje članov Radijskega odra z igrice za otroke *Čudežna ura* v novi župnijski dvorani. Iz bogatega poročila je prišlo do izraza, da so poleg ustaljenih pobud, ki so postale že vsakoletne stalnice v programu skupnosti, prisotni tudi druge oblike dejavnosti, ki so odraz trenutnih potreb in predlogov, kar kaže na posebno prilagoditveno prožnost te družbe. Predsednica je ugotovila, da so predlagane pobude naletele v glavnem na velik odziv med mladimi starši in otroki, manjšo udeležbo so zaradi raznih vzrokov beležila le tri sicer kvalitetna predavanja.

Predsedniško poročilo je s finančnimi podatki dopolnil blagajnik Mauro Leban, njegovo delo pa je v imenu nadzornega odbora potrdil njegov pred-

sednik Goran Rustja. V nadaljnjem razgovoru so prisotni člani odobrili finančni obračun in proračun, si izmenjali mnenja o preteklem delovanju in iznesli predloge za bodoče. Tekla je beseda o razširitvi odbora in bolj razčlenjeni organizaciji dela, v kolikor so pobude številnejše, zahtevne glede izvedbe in nekatere tudi dolgotrajne. Člani so se dalj časa pogovarjali o možnosti uresničitve še drugačnih iniciativ, ki bi jih ta prostor potreboval. Člani so z veseljem vzeli na znanje, da je slovenska skupnost družin zbudila zanimanje tudi v italijanskih krogih, ki so jo začeli spoznavati in ceniti zaradi kvalitete njenega delovanja v prid družine. V okviru škofijske družinske pastore si namreč prizadevajo, da bi podobna skupnost, kot je naša, zaživila tudi v italijanskem okolju in bi se ustvarila med laiki mreža, ki bi povezovala družine in njim namenjene dejavnosti. Slovenski prostor onstran in tostran meje ima namreč na področju družinske pastore že bogato tradicijo.

Občni zbor se je zaključil z majhno družabnostjo, na kateri so se člani poveselili skupnih preteklih uspehov. Uspeh in moč Sončnice sta v raznolikosti talentov njenih članov in uigranosti vseh njenih potencialov, ne nazadnje v sproščenih prijateljskih odnosih, zato je kot skupnost trdna in življenjska. Tudi v preteklem letu se je krog družin, ki se prepoznajo v vrednotah SD Sončnice, razširil. Trenutno je vanjo vključenih trideset družin s skupnimi 127 člani. To pa pomeni, da se je število včlanjenih družin podvojilo.

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

HUMOREN KLJUČ ZA
ČLOVEŠKE SLABOSTI

Veliko dvorano KC Bratuž je v nedeljo, 20. t.m., že zajelo veselo pustno razpoloženje. Prešeren smeh se je nezadržno oglašal iz nje; na odru je naša zlahtna igralska dvojica, Majda Zavadlav in Božidar Tabaj, oblikovala prvo letošnje gledališko popoldne iz niza veseloiger ljubiteljskih odrov *Iskrivi smeh na ustih vseh*. Posrečeno umetniški ciklus sta že četrto leto zaporedoma pripravila Kulturni center in ZSKP za vse tiste, ki ljubijo komedijski zven in občudujejo ustvarjalni zagon ljubiteljskih skupin. Le-te znajo dahneti v svoje uprizoritve toliko prvinskega žara, ki zabriše tudi morebitne izvajalske hibe. Ker je dramska družina iz Števerjana morala odpovedati nastop zaradi bolezni, sta uvodni večer napolnila Majda in Božo, katerima se je s kratkim igralskim, a za vsebinski razplet odločilnim posegom pridružil Marko Brajnik, z žgečkljivo začinjnim izvajanjem dveh enodejank, ki se pogravitava s človeškimi napakami, *Tata vse ve in Čudna bolezen*, v natančnem režijskem vodenju Janeza Starine, "starega" mačka iz PDG. Obe sta sama prikrojila in ju delno oz. v celoti pretila v štrandreško narečje ter jima dodala primerno merico domačega humorja. Prva je v njenem repertoariju skoro leto dni, druga pa že več sezon in ima za seboj nešteto ponovitev

v različnih krajih zamejstva in Slovenije. Zabavala je že nič koliko ljudi, tudi goste v Zavodu sv. Družine ob lanskem pustu. Severjeva nagajenica sta tudi tokrat zaigrala veseloigrski tako, da se je izkazala vsa njuna pristna igralska žilica, ki vsakič prida predstavi nekaj dodatnih priloznostnih replik, tako da so ponovitve v detajlih pravzaprav unikati. Še tako preprosta vsebina zadobi vselej neko širšo razsežnost in novo svežino, ki presenetita gledalce in jih pripravita do smeha, ki se kar sam razleže po sproščenih obrazih.

Prihodnjo nedeljo, 27. t.m., bo *Iskrivi smeh* gostil dramsko skupino KD Vrbe pri Zalcu (Celje) z delom Brandona Thomasa *Charleyeva teta* v režiji Jožeta Kranjca. V novembru je gostovala v abonmaju ljubiteljskih gledališč *Štrandrež 2001*. Štrandreški abonenti so tako že imeli priložnost spoznati in oceniti delo teh ljubiteljev, ki uspešno ustvarjajo na odrskih deskah že dvajset let. Isti dan, ob isti uri bo dramski odsek PD Štrandrež nastopil v okviru Nedeljskih gledaliških srečanj v veliki dvorani Primorskega dramskega gledališča v Novi Gorici z dramo F. Bevka *Kaplan Martin Čedermac* v režiji E. Aberška, ki je doživela izreden sprejem na štandreški premieri in ponovitvi.

IK

BRALNI NAČRT / POVEZAVA MED VRTCEM IN ŠOLO

VSE BO MOJE

Tak je slovenski naslov pravljice *Nele Moost* in Annet Rudolph v prevodu Jane Osojnik, ki jo je osem (dva sta bila odsotna) malčkov iz zadnjega letnika goriškega vrtca Maxa Fabianija in šestnajst prvošolčkov OŠ Otona Županciča v Gorici spoznalo po animirani pripovedi domiselne učiteljice Majde Zavadlav v prostornem predverju omenjene šole v petek, 18. januarja. Za drugo srečanje s pravljico v okviru bralnega načrta, ki letos kot privlačen most povezuje vrte in osnovne šole na Goriškem pod naslovom *Ko pravljice oživijo*, se je namreč Majda, zelo dobro poznana po odličnih odrskih nastopih, v veliko zabavo otrok prelevila v vrančko Urško. V živo oranžnem kostumu z dolgim kljunom in velikimi očmi je živahno izoblikovala "bralno" urico, ki naj bi spodbudila

male učence k prebiranju bogate otroške literature in v ta bralni krog pritegnila še starše. Potem ko je male poslušalce porazdelila po skupnicah, ki so imele okoli vratu obešeno risbico ene izmed živali iz pravljice, je izročila igrčke. V vlogi krokarja se je motala okoli učencev in, tudi z zvijačo, pobirala vse igrčke. S tem početjem si je sebični krokar nabral goro igrč, toda ostal je brez prijateljev. Noben otrok se ni hotel več igrati z njim. Ko je bil tako osamljen, je spoznal, kam ga je zvedila njegova sebičnost: v tiho in prazno samotarnjenje. Spet si je zaželel prijateljskih obrazov, zato je vrnil igrčke in vse je bilo spet v najlepšem redu. Učenci so obljubili, da ne bodo taki kot nespametni krokar in razigrano so skupaj zaplesali, ker so bistro dognali, da sebičnost ne pripelje nikamor.

ZBOR SEDEJ V DREŽNICI
PRI KOBARIDU

MePZ F.B.Sedej se je v nedeljo, 20. t.m., odzval povabilu drežniške cerkvene skupnosti in sodeloval pri sv. maši v domači cerkvi Srca Jezusovega ob 10. uri. V zasneženem kobariškem prizoru majhne drežniške vasi je Števerjanec sprejela topolina domačinov in objem prijateljev. Zbor je ubrano izvedel božično mašo in več svetovečernih slovenskih napevov.

IK

POGOVOR / ANDREJ LAKOVIČ

CENTER NA GRADINI KMALU PREDAN NAMENU

ANDREJ ČERNIC

Pred kratkim so se v Doberdolu končala dela okoli novega centra, ki zajema naravoslovni muzej na Gradini (vzhodni predel Doberdoba nad jezerom) in paludarij ob jezeru. Odprtje novogradnje bo predvidoma letos spomladi. Tedaj bo tudi znano, kdo bo prevzel center v upravo. O tem smo se pogovorili z Andrejem Lakovičem, glavnim upraviteljem doberdobske slovenske zadruge, ki se je prijavila na razpis.

Bi nam lahko orisal okoliščine nastanka in delovanje zadruge Dob?

Zadruga Dob je nastala pred kratkim, ko je gradnja centra na Gradini šla proti koncu. Takrat se je samo od sebe postavljalo vprašanje, kdo bo upravljal novi gradbeni sestav. Sicer je že pred dobrim letom prišlo v javnost, da bo glavno besedo pri tem imela Kraška gorska skupnost, center pa bo upravljala zadruga. Izmed prvih prijavljenih zadrug ni bila nobena iz Doberdoba. Manjša skupina prijateljev se je zato odločila, da bo skušala obdržati center v doberdobskih rokah. Tako je dejansko nastala zadruga Dob. Veliko preglavic nam je povzročala birokracija: treba je bilo zbrati cele kupe papirjev. To nam je uspelo le za las.

V primeru, da si boste zagotovili upravo centra, vam bo ukinitvev KGS junija 2002 povzročala nevšečnosti?

Ne ve se še natančno, kdo bo prevzel obveznosti KGS po njeni ukinitvi. Mandat zadruge, ki bo dobila v zakup upravljanje centra, bo vsekakor trajal tri leta. Ukinitvev KGS-ja torej ne bi

smela povzročati težav pri upravljanju muzeja in paludarija. Nam lahko na kratko predstavite program svoje zadruge?

Najprej moram omeniti, da je zadruga nastala, ker smo čutili moralno dolžnost, da obdržimo doberdobsko planoto v domačih rokah. Pobočje, ki mu vaščani pravimo Gradina, je del nas samih. Prvi cilj, ki smo si ga kot upravitelji zastavili, je ta, da bi dali primeren začetni zagon za delovanje centra. Treba bo odgovorno upravljalati manjšo restavracijo in s spalnimi prostori v katere bo nameščenih od 21 do 24 ležišč. Naš program predvideva tudi ustrezno ponudbo na znanstveno-naravoslovnem področju: poiskali bomo vodiča z dobrim poznavanjem našega rastlinstva in živalstva. Posebno pozornost bomo namenili tudi s tablami označeni stezi, ki bo obiskovalce vodila od postajališča Hiše Cadorna do jezera. Zahtevno bo po mojem mnenju vzdrževanje paludarija. Tam si bo namreč mogoče ogledati nekaj za naš kraj tipičnih živali: skrb za njih je bil prevzel izvedenec. Daljnoročno gledano, smo si zastavili naslednje cilje: skušali bomo ponovno razviti kulturo ovčjereje in govedoreje. Zato bomo nekatere travnate povr-

šine spremenili v pašnike. V načrtu imamo tudi oljčni nasad in zbiranje zdravilnih trav. Zelo težka naloga in hkrati velik iziv je za nas sanacija jezera. Nazadnje naj podčrtam še dejstvo, da bo center na Gradini, v primeru, da nam bo dodeljena uprava, na razpolago za katerokoli pobudo vaških društev. Naša prednost pred drugimi zadrugami je nedvomno boljše poznavanje prostora in njegovih značilnosti. Člani zadruge smo namreč vsi iz doberdobske občine. To bo omogočilo tudi hitro in učinkovito ukrepanje v vseh primerih.

Bi nam lahko povedal, kdo so ostali člani zadruge?

Seveda. Kot sem že povedal, je zadrugo ustanovilo 8 prijateljev: Albano Marušič, Edvard Gergolet, Joško Jarc, Robert Devetta, Ivan Lakovič, Peter Gergolet, Silvan Ferfolja in jaz. Ker uprava centra zahteva ustrezno in kakovostno pokrivanje določenih področij, si bomo naloge porazdelili. Naj omenim tudi, da vzpostavljamo stike z naravoslovci. Z njihovo pomočjo bi bila naša ponudba turistom nedvomno boljše kakovosti.

Kaj pomeni novi center na Gradini za razvoj turizma na Krasu oziroma koliko novih turistov lahko zagotovita muzej in paludarij?

Novi gradbeni sestav spada med pomembnejše vaše zgradbe. Po mojem mnenju odpira pot "drugacnemu" turizmu. Doselej so namreč ljudje, ki so prihajali na izlet v Doberdobl, v glavnem povpraševali le po gostinskih ponudbah. Muzej in paludarij bosta v našo vas pritegnila ljudi, ki se zanimajo za

naravoslovje, v veliko večji meri, kot se je to dogajalo doslej. V bodoče bodo znanstveniki naš kraj nedvomno izkoriščali tudi za boljše preučevanje. Center na Gradini jim bo lahko v veliko pomoč: nudil jim bo možnost prenočevanja, prostore za izvajanje raziskav in podobno.

Omenil si, da je povpraševanje turistov po gostinskih ponudbah v Doberdolu precejšnje. V primeru, da vam bo dodeljena uprava centra, ali boste sklenili posebne dogovore z agriturizmi in restavracijami, tako da bo turistom na voljo poseben paket, ki bo vključeval ogled muzeja in paludarija ter kosilo v doberdobski gostilni?

Center je sicer velik. Prostor, namenjeni restavraciji, bodo sprejemali le manjše število ljudi. Zato smo menili, da bi bilo primerno turistom priti na roko z informacijskim uradom, ki bi nudil ustrezne informacije v zvezi z bližnjimi agriturizmi in restavracijami. O paketu, ki si ga ti omenil, pa še nismo razmišljali.

Doberdobska gmajna je v poletnih mesecih pogosto tarča piromanov. Kakšno nevarnost predstavljajo požari za center?

V primeru požara bi ogenj težko dosegel center, saj je ta zgrajen na vrhu pobočja, kjer ni gozda ali travnate površine. Kar je lahko v bližini centra zgorelo, je ogenj vsekakor že uničil v požarih, ki so se vrstili v poletnih mesecih zadnjih let. Dodatno jamstvo za protipožarno varnost bi lahko predstavljala tudi zamisel, o kateri sem že spregovoril: del pobočja pod Gradino bi lahko preuredili v pašnik. V muzeju bo poleg tega zaposlen tudi nočni čuvaj. Mislim, da bi si obiskovalci našega centra ne smeli preveč beliti glave s poletnimi požari.

OBVESTILA

PD RUP-PEČ prireja izlet na sneg v Cerčno v nedeljo, 3. februarja 2002. Info. in vpis Mateo Simeoni (tel. 349 2934023).

KMEČKA ZVEZA Gorica obvešča člane, oblasti in stranke, da so se uradi preselili iz ul. Malta v prostore na notranjem dvorišču bivše Kmečke banke na Korzu Verdi 51, tel. in fax 0481 82570.

ŽUPNIJA SV. ANDREJA v Štandrezu pripravlja štiridnevno romanje-izlet po Umbriji z obiskom krajev sv. Frančiška, od 25. do 28. aprila letos. Cena je 289 E. Vpis do 30. t.m. na župnijskem uradu, tel. 0481 21849.

SPOMLADANSKO POTOVANJE z Novim glasom po Andaluziji. Prijavljence, ki še niso poravnali

akontacije, naprošamo, da to opravijo na našem goriškem in tržaškem uredništvu ali pri gospodu dr. Jožki Markuži. Akontacija znaša 155 E.

DAROVİ

OBOSEMNAJSTI obletnici smrti očeta dr. Antona Kacina darujejo Marija, Janez in Metka 150 evrov za KC Lojze Bratuž.

ZA LAČNE OTROKE v zahvalo za prejete dobrote Rok, Rebeka, Ivan in Katja 400.000 lir; N.N. Peč 50,00 E; N.N. 70.000 lir.

ZA CERKEV v Rupci: N.N. 100.000 lir, N.N. za cvetje 10 E.

ZA NOVI GLAS Lojzka in Andrej v spomin na drago Majdo Kogoj 50 E; Neva Fonzari 50.000 lir; Karel Kozina 8 E.

KMEČKA ZVEZA PISALA CIAMPIJU ZA JEREMITIŠČE

Deželni in goriški predsednik Kmečke zveze Debeli in Humar sta v petek pisala predsedniku Ciampiju in ga opozorila na nevezdržno ravnanje goriške občine pri zadevi Jeremišča, saj ne pozna dialoga. Zemlja za slovensko manjšino pomeni nekaj več kot samo lastnino ali vir dohodka, je osnova za njen obstoj. Ob tem so

strukture, ki se na tem območju načrtujejo, povsem anahronistične. Obenem obstajajo tudi alternative rešitve problema, ki lahko zadostijo vsem potrebam, ne da bi hudo prizadele rumitarsko skupnost. Ne nazadnje ščitita omenjeno zemljo 20. in 21. člen zaščitnega zakona, ki govori ravno o spoštovanju ozemlja, na katerem živi slovenska manjšina.

PHILOCAFE

PO STARI TRADICIJI
PRIJETEN IN ZANIMIV VEČER
OB SKODELICI KAVE

p. Francesco Rossi de Gasperis

"IZRAEL - KRAJ PREROKBE?"

ponedeljek, 28. januarja, ob 20.30, v kavarni-restavraciji Euro Diplomat Hotela, Gorica, Korzo Italia, 63

ŠTUDIJSKO RAZISKOVALNI FORUM ZA KULTURO

SSK SEKCIJA ZA SOVODNJE IN LISTA SKUPAJ ZA SOVODNJE
v sodelovanju s KROŽKOM ANTON GREGORČIČ

vabita na okroglo mizo

AVTOCESTA-UPEPELJEVALNIK-MALNIŠČE

SODELOVALI BODO pokrajinski odbornik Alessandro Bon, predstavnik Legambiente Marino Visintin in predstavnik WWF Claudio Freddi.

Ponedeljek, 28. januarja, ob 20.30 v dvorani KD Skala

P. EDVARD KOVAČ GOST PRVEGA SREČANJA GORIŠKEGA PHILOCAFEJA

SVOBODA IN SVOBODE

"S tem se Gorica na nek način uvršča med evropska mesta, saj vidimo, da po Evropi univerza ne zadostuje več, ampak da se mora filozofija preseliti tja, kjer se je začela, namreč na javna mesta, mesta srečanja, mesta prijateljstva, da filozofija postane več kakor univerzitetni intelektualizem, da postane izraz življenja, utrip življenja, lahko bi rekli tudi žuborenja Duha." Tako je p. Edvard Kovač, frančiškan, profesor filozofije na katoliški univerzi v Toulousu v Franciji ter predavatelj Etike na treh fakultetah ljubljanske univerze, pozdravil prvo izvedbo goriškega Philocafeja, ki ga prireja študijsko raziskovalni forum za kulturo.

Pred začetkom večera je prisotne pozdravil ravnatelj Forum Damjan Hlede, ki je nato prebral uvodno misel o svobodi p. Mirka Pelicono, ki se srečanja ni mogel udeležiti zaradi drugih nujnih obveznosti.

V svojem govoru je p. Kovač z njemu lastno jasno, prodorno, živahno in mestoma tudi duhovito besedo orisal pojem svobode. Prva stopnja svobode je prirojena želja, hrepenenje po njej, ki je v človeku prisotno že od rojstva dalje. Ta svoboda pa

FOTO BUMBACA

ni nikdar absolutna, kajti ni mogoče živeti samo na podlagi svojih nagonov, svoboda je veliko več kakor uresničevanje svojih želja, svojih instinktov ali razpoloženj. Svoboda je potem tudi družbeno vprašanje. Človek je postal svoboden takrat, ko je začel živeti z drugimi, svoboda je zaznamovana z odnosom do drugega, ali boljše, v odnosu z drugim se svoboda šele uresničuje. In ta odnos je že pot k najvišji stopnji svobode, ki jo je predavatelj tako opredelil: biti svoboden od svoje svobode. Po kratkem, a vsebinsko bogatem dvajsetminutnem govoru, se je razvila razprava, ki je trajala več kot eno uro in v kateri je p. Ko-

vač razjasnil še mnogo konkretnih vidikov, ki so tako ali drugače povezani s pojmom svobode: od bioetike do vzgoje, do družbeno-političnih sistemov in do družinske stvarnosti.

Večer se je sklenil ob pijači in prigrizku, ki ju je ponudil lastnik hotela gospod Vinko Levstik, ki je izkazal organizatorjem in udeležencem veliko gostoljubnost. Zato se mu organizatorji iskreno zahvaljujejo. Večer je bil uokvirjen v klavirsko glasbeno atmosfero, ki jo je z motivi Bacha in Albinonija pripravila Valentina Pavio.

Prihodnje srečanje goriškega Philocafeja bo v istem prostoru v ponedeljek, 28. januarja, ob 20.30. Gost bo p. Francesco Rossi de Gasperis, izredno priljubljeni in svetovno znani profesor biblične teologije v Jeruzalemu, človek, ki je že več kot trideset let predan Sveti zemlji Svete dežele. Podal bo duhovni pogled na sodobno dramatično situacijo v Izraelu, ki jo je papež Janez Pavel II. pred dnevi označil kot stanje v slepi ulici. Naslov večera, ki ga bodo obogatili tudi glasbeni utrinki na izraelske in palestinske motive, bo *Izrael - kraj prerokbe?*

DH

AVTOCESTA-MALNIŠČE-UPEPELJEVALNIK

SSK Sovodnje in lista Skupaj za Sovodnje prirejata v sodelovanju s krožkom Gregorčič srečanje o okoljevarstvenih vprašanjih v sovodenjski občini. Srečanje bo v ponedeljek, 28. t.m., ob 20.30 v dvorani KD Skala v Gabrjah. Sodelovali bodo pokrajinski odbornik Alessandro Bon, predstavnik Legambiente Marino Visintin in predstavnik WWF Claudio Freddi. V ospredju bodo trije sklopi vprašanj: gradnja avtoceste, upepeljevalnik, odlagališče na Malnišču. Tri vprašanja, ki neposredno zadevajo sovodensko občinsko skupnost. Alessandro Bon odgovarja prav za področje okolja in posegov v prostor. Legambiente in WWF sta organizaciji, ki imata kot cilj predvsem skrb za zaščito okolja in zdravja občanov. Smisel srečanja je predstaviti trenutno stanje glede načrtovanja preoblikovanja hitre ceste (graditi naj bi začeli že letos), stanje in namene pokrajinske ali drugih uprav glede upepeljevalnika ter možnosti in pristojnosti glede sanacije odlagališča na Malnišču. Pobudniki okrogle mize so na srečanje povabili tudi predstavnike nekaterih drugih ustanov. Z ozirom na aktualnost problematike vabijo pobudniki k udeležbi, poleg domačinov, vse, ki se zanimajo za okoljevarstvena vprašanja.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

■ Nedelja, 27. januarja 2002, ob 17. uri
KULTURNO DRUŠTVO VRBE - CELJE
Brandon Thomas

CHARLEYEVA TETA

■ Četrtek, 31. januarja 2002,
ob 20. uri
Natečaj mladi oder - Nagrajevanje
DRAMSKI ODSEK
PD ŠTANDREŽ

ČLOVEK BREZ SMEHA

■ Nedelja, 3. februarja 2002,
ob 17. uri
POPOTNI KOMEDIJANTI
Jaka Štoka
TRIJE TIČKI

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

PREDSTAVE bodo v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici, razen Treh tičkov, ki bo v telovadnici centra

11

ČETRTEK,
24. JANUARJA
2002

KOMORNI ZBOR NOVA GORICA V ŠTANDREŽU

LEP VEČER IZBRANE SAKRALNE GLASBE

FOTO: HUMBACA

Prejšnjo nedeljo je bilo na Goriškem kar nekaj prireditev. Kljub temu je bil ob 17. uri v štandreški cerkvi sv. Andreja apostola zelo dobro obiskan koncert sakralnih in božičnih pesmi v izvedbi Komornega zbora Nova Gorica.

Odlični sestav mladih in zborovsko izobraženih pevcev iz sosednjega mesta, ki je na pobudo Zveze kulturnih društev Nova Gorica pričel delovati v septembru 1998, vodi od samega začetka mladi primorski dirigent in skladatelj Ambrož Čopi. Glasbenik iz Bovca je, kot znano, zelo dejaven, saj je ob enem umetniški vodja mešanega pevskega zbora Obala iz Kopra in poučuje na Umetniški gimnaziji Koper. Za svoje delovanje kot skladatelj in dirigent je prejel tudi številna narodna in mednarodna priznanja.

"Sosedje v gosteh" je uvodoma pozdravil štandreški župnik Karlo Bolčina z željo, da bi na ta dan še enkrat začutili sporočilo božje noči, ter pohvalil lepoto in toplino njihovih glasov. To so mladi pevci na koncertu, ki ga je sofinanciralo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, že takoj v začetku pokazali z izvedbo skladbe *Ave verum* Williama Byrda, največjega angleškega skladatelja 16. stoletja. Sledila je pesem *Sicut cervus*, polifonični biser umetniškega duha da G.P. Palestrina. Bogato zvočnost je Komorni zbor Nova Gorica pokazal tudi z Gallusovo skladbo *Elisabethae vero impletum* za dva zbora, briljantno je izzvenela

tudi Mendelsohnova *Denn er hat seinen*. Sledile so učinkovite in kar zanimive sakralne skladbe dveh sodobnejših avtorjev, in sicer Angleža Brittena ter Norvežana Kverna.

Drugi del koncerta je bil posvečen Pavlu Merkuju in štirim črnim duhovnim pesmim. Zbor je res dobro izvedel *Pater noster* in *Ave gratia plena* tržaškega skladatelja, nato pa pet njegovih krajskih priredb božičnih pesmi, ki ohranjajo živ pridih ljudskega melosa.

Mladi pevci, med katerimi sta tudi dva zamejca iz Goriške, so se v zadnjem delu koncertnega večera prav razživeli s štirimi spirituali sodobnejših ameriških skladateljev. Slišali smo priredbe *Ezekiel saw de wheel* Williama Dawsona, *Don't my Lord deliver Daniel C.* Haywooda, znano *Deep river* Henryja T. Burleigha in *The battle of Jericho* v priredbi živečega pianista in skladatelja Mosesa Hogana. Ritmična živahnost zahtevnih in učinkovitih skladb na biblična besedila je navdušila občinstvo, ki je nagradilo izvajalce s toplim aplavzom. Poleg prvega dodatka v cerkvi so zato v prijateljskem vzdušju mladi in nasmejani pevci zapeli - kljub surovemu zimskemu mrazu - našim poslušalcem v pozdrav še dve primerni ljudski pesmi na trgu pred cerkvijo. Z njihovih obrazov je bilo videti, da pojejo iz srca. To pa samo še povečuje kakovost sestava.

DD

OTROŠKA URICA V FEIGLOVI KNJIŽNICI

OLIKANI IN GOSTOLJUBNI SOSED PUJS

Po dolgem decembrskem premoru se je ta teden povrnila v Feiglovo knjižnico otroška urica, tretja po vrsti. Na njen vabljeni klic se je v ponedeljek, 21. t. m., odzvalo približno trideset otrok. Nalezljive otroške bolezni so razredčile male poslušalce, pa tudi smučanje po sicer umetnem snegu je odtegnilo nekaj otrok od prisrčne toplote, s katero se vedno znova ogrne mladinska soba, ko je na sporedu pravljico srečanje. V sodelovanju z otroki, umirjeno, a z izrazito prisrčnostjo oblikovala Nataša Paulin, bivša ravnateljica, ki se je v lanskem sezoni izkazala kot zelo do-

bra pripovedovalka. Izbrala je pravljico zgodbico Claudie Fries Pujsa imamo za sosedo, ki pripoveduje o doktorju lisjaku, kokoški in zajcu, ki so se zmrdovali, ker so dobili pujsa za sosedo. Predsodki so pač trdoživi in kljubujejo resnici, ki je njihovo pravo nasprotje. Živalice so si predstavljale, da je pujssek umazan, nemaren, pa to ni držalo: bil je olikan, čist in jih je povabil na dišeče piškotke. Tudi mali poslušalci so se posladkali z njimi in s pustnimi miškami, ki jim jih je ponudila Nataša. Knjižničarka Luisa jim je razdelila rožnate kepice iz slanega testa, Breda pa jim je dala na

IK

32 LET POVEZOVANJA

Letošnje srečanje Slovencev iz F-Jk in Posočja v Kobariidu je iz svojega klasičnega namena dobilo vidnejši poudarek s prisotnostjo in povabilom predsednika F-Jk k tovrstnemu zblizevanju in sodelovanju tudi s Furlani, saj bi to obojim olajšalo večjo uveljavljanje znotraj Italije in v okviru evropskih povezav. Prisotni rojaki iz F-Jk so podarili, da je osnova za vse to hitrejša uresničevanje sprejete zaščitnega zakona. Tudi slovenski zunanji minister je obžaloval, da "poteka upokojevanje politike ločevanja predolgo". Vmes je potekal prisrčen kulturni program, nazadnje pa še sproščeno druženje.

Pred 32 leti so se kobariška srečanja začela na osnovi osebnih prijateljskih stikov, ki jih je vse bolj uradno podpirala tudi takratna občina Tolmin, sedaj pa posoške občine in UE Tolmin. Poleg kulturnega vidika prihaja v ospredje teh srečanj tudi načrtovanje čezmejnega gospodarskega sodelovanja, saj se sosednji kraji z obeh strani meje otepajo z gospodarsko nerazvitostjo in izseljevanjem ljudi iz vasi, zlasti iz tukajšnjih zaprtih gorskih dolin. Vseskozi pa za rojake to pomeni rdečo nit podpori ohranjanja slovenske besede in kulture sploh.

S povabili tudi višjih pokrajinskih in državnih predstavnikov pa pomeni danes srečanje manifestacijo prijateljstva med sosedi različnih narodnosti in še posebej med pripadniki istega naroda v nekem bolj sproščeni vzdušju. Škoda je le, da

FOTO: KROMA

ni bilo narejenega že več, saj je to lahko pika na i spodbujanju EU pri podeljevanju strukturalnih sredstev celovitega razvoja teh krajev. Prav v tej smeri pa je šla že daljnovidna začetna ideja teh srečanj, ki je talila stare lokalne predsodke in blokovsko mejo v glavah ljudi, zlasti visoke politike. Pred dvaintridesetimi leti se je namreč upalo priti čez mejo na srečanje komaj nekaj najpogumnejših rojakov.

Kot zapisano, so od vidnejših predstavnikov slovensko državo zastopali zunanji minister dr. Dimitrij Rupel in dva poslanca DZ, sosednjo pokrajino pa predsednik videmske pokrajine Marzio Strassoldo, z obeh strani pa še župani in sodelavci pri raznih skupnih prireditvah, od katerih so mnogi postali tudi osebni prijatelji.

Minister Rupel se je razveselil visoko kulturnega lokalnega sodelovanja in simpatije med sosedi. Napočil je čas za nadaljnje korake, ki jih vsi, posebno ljudje ob meji, težko čakajo, zato se mu zdi, da poteka upokojevanje politike ločevanja še

predolgo. Predsednik videmske pokrajine Marzio Strassoldo je označil odnose ob tej meji kot vse boljše in upanje, da bodo kmalu, torej s padcem meje, odpadle tudi vse nepriljubljene formalnosti, kar bo omogočilo dialog po običajnih merilih sodobnega sveta. S Slovenci v Italiji pa še posebej, povsod, kjer to terjajo koraki na poti uveljavljanja skupne koristi. K temu in uveljavitvi jezikovnega pluralizma stremijo tudi njegovi rojaki Furlani. V imenu Slovencev v F-Jk je spregovoril Ezio Gosgnach iz Matajurja. Povzel je zgodovino narodov, ki so v času oglejskega patriarhata v tem prostoru bivali bolj sproščeno, s sedanostjo in izrazil prepričanje, da so dane prizadevanji EU podobne možnosti pri regijskem povezovanju. Sami lahko pomembno pripomorejo k lokalni klimi, v kateri blag veter čez Matajur ne bo več pihal le iz ene strani. Glavna naloga Slovencev v F-Jk je prizadevanje, da zaščitni zakon zanje v Italiji ne bo ostal le na papirju.

MM

GLOSA JURIJ PALJK

O ODNOSIH

Seveda mislimo na človeške odnose; Slovenski slovar knjižnega jezika v tej vezi pove, da je odnos tisto, kar je skupnega med posamezniki in skupinami, med ljudmi seveda.

O odnosih torej, za katere vsi vemo, da niso takšni, kakršni bi morali biti, in večkrat tudi slišimo, še posebej starejše ljudi, kako vzdihnejo na glas, da so se časi spremenili, in tudi to povedo, da jim je žal za čase, ko so bili deležni večjega spoštovanja s strani mlajših. Res je sicer, da so se časi spremenili, da smo se tudi mi spremenili z njimi, saj je tako pač življenje, res pa je tudi, da smo sami priče vse slabšim odnosom med nami, poslabšanju občečloveških odnosov, ki gredo od pozdrava do iskrenega nasmeha, od stiska roke do dostojanstvenega zadržanja do sočloveka, ki ga ne poznaš, a ti je z njim vseeno dano živeti.

Veliki angleški pesnik John Donne je nekoč v eni svojih najbolj znanih pesmi zapisal, da "noben človek ni otok", in s to lepo primero pokazal na dejstvo, da je vsak človek rojen za drugega, da je človek družbeno bitje, kot nas danes učijo sociologi. In prav odnosi med nami so tisti, ki najbolj zgovorno in dejansko najbolje govorijo o tem, kakšni smo.

Tudi ne mislimo tarnati in pisati spet eno tistih pravljic, "kako je nekoč bilo lepo, a danes ni več tako", ker smo vseeno mnenja, da je vsak spomin zavil v tanek, a gotov in predvsem pa izjemno malo prosojen

pajčolan idile, tiste idile, ki je nikdar ni bilo, je danes ni in je nikdar ne bo. Menimo, da je brezpredmetno govoriti o "dobrih starih časih", v katerih da je bilo vse lepo in navdušujoče dobro, medtem ko naj bi današnji ljudje bili veliko slabši.

Vemo namreč, da je človek vedno človek, da smo ljudje vedno in samo ljudje, da se nikdar ničesar iz zgodovine ne naučimo, in še kaj bi lahko povedali, predvsem pa ponovimo to, da smo ljudje. Iz tega izhodišča izhajamo. Drugega tudi ni. Vsako postavljanje na nek "podstavek", s katerega, da se boljše vidi", je seveda smešno, četudi je podstavek sociologija, psihologija, zgodovina ali kaj drugega.

Pa si vseeno upamo in drzno zapisati, da so današnji medčloveški odnosi taki, kakršni tudi sami nimamo radi, da smo nezadovoljni z njimi, da se sami zavedamo, kako med nami ni vse tako, kot bi moralo biti. Predvsem povejmo to, da smo sami sebe že večkrat sili, kaj šele drugih(!), ko stopamo sredi današnje mrzlične družbe naprej in iščemo svoj obraz, kot so ga pred nami iskali naši predniki.

Danes se vse dogaja hitro, skorajda brezosebno in morda je prava katastrofa našega časa desjstvo, da imamo prav danes še manj časa zase in za sočloveka in je to pravi absurd, če pa pomislimo, da imamo toliko sred-

stev za medsebojno komuniciranje, kolikor jih človek v zgodovini nikdar ni imel. Najbrž je res, da moraš imeti najprej mir v sebi, če ga hočeš z drugim deliti, da moraš najprej samega sebe ceniti, če hočeš ceniti drugega, da moraš imeti veselje v sebi, če ga hočeš drugemu pokloniti.

In zdi se mi, da ne bom nobene neresnice napisal, če bom sedaj zapisal, da so danes medčloveški odnosi neprijetni, hladni, če že ne naravnost polarno mrzli, predvsem pa to, da jih ni, ali pa jih je zelo malo. Morda je največja težava sodobnika ta, da s sočlovekom nima nobenega odnosa, ne dobrega ne slabega. Če bi imel slabega, bi vsaj nek odnos imel!

Seveda ni vse tako črno, kot sedaj pišemo, in hvala Bogu, da ni tako. Res pa je, da so današnji človeški odnosi, kolikor jih še je in seveda presejajo družinske zidove domačega doma, izjemno hladni, mrzli, jih skorajda več ni. Ko pa ni človeškega odnosa, se pojavi samota, brezmejna samota, v kateri danes tava večina ljudi v razvitem svetu. Govorimo seveda o dejstvu, da nas je večina v današnji družbi samih, da smo vsi po vrsti osamljeni, a smo svoje samote večkrat tudi sami krivi. Ni namreč res, da so "ljudje taki in taki", da so "drugi vedno slabši". "Ljudje" in tudi "drugi" smo namreč mi in je zato predvsem od nas odvisno, kakšni smo,

MASKE V ŠPETRU

V pričakovanju pusta prirejata Solski zavod Alighieri iz Spetra in Državno didaktično ravnateljstvo z dvojezičnim poukom v sodelovanju z občinsko upravo razstavo *Ritualne maske v Alpah na stičišču treh kultur*, ki bo v občinski dvorani. Gre za razstavo, ki je bila pripravljena ob istoimenskem posvetu, ki je bil v Naborjetu novembra lani na pobudo GS Kanalske in Železne doline in šol istega območja.

Razstava bo priložnost za ogled mask in izdelkov učencev iz Kanalske in Železne doline, Rezije, Saurisa, Timaua in Nadiških dolin. Gre za kraje, ki ohranjajo zanimivo izročilo mask, ki se pojavljajo ob začetku zime ali ob njenem koncu: korenine izhajajo iz skupnega kulturnega humusa, razvile pa so se v številne in pestre pojavnosti, tako da so si raziskovalci edini, da je prav na tem območju največja koncentracija obrednih mask v Evropi.

Otvoritev razstave bo v petek, 25. t.m., ob 19. uri in bo sledila posvetu, ki bo ob 16.30, s predavanji Raimonda Domeniga in Roberta Dapita. Razstava bo odprta vse do 9. februarja, ob delavnikih med urnikom občinskih uradov ter popoldan od 17.00 do 18.30, ob nedeljah pa od 10.30 do 12.30. Za šolske skupine je ogled možen tudi po telefonskem dogovoru (0432 727034 - Večstopenski zavod, 0432 727490 - Dvojezična šola.)

kakšni smo mi sami do drugih in kakšni so drugi do nas..

Pa bom vseeno zapisal, da se vse začne pri pozdravu. Da, da, pri jutranjem pozdravu se vse skupaj začne in potem pri dopoldanskem in pri opoldanskem in tako naprej ves dan.

Včasih ima res občutek, da besede tehtajo težke, pretežke tone, da so kot gore, ki se jih ne da premikati. Pa je zelo enostavno spregovoriti kot prvi dve besedi, ki sta zjutraj "Dobro jutro!", potem "Dober dan!" in zvečer "Dober večer!". Le zakaj je potrebno vedno čakati, da te drugi pozdravijo? Zakaj bi te prvi drugi morali pozdraviti? In če že oni niso dobri, bodi vsaj ti, ali ne? Zraven dodaj še nasmeš, ne tistega plastičnega, ki kaže tvojo notranjo praznino, ampak tistega, ki ti prihaja iskreno iz dna srca. Pogled človeka v oči in večkrat boš videl v njem prav takega človeka, kakršen si sam: vklesčenega v vsakodnevno tekanje gor in dol po svetu, brez zveze, a tako je: danes je naša družba taka, da moraš teči tudi takrat, ko te boljše noge; prav prisiljen si teči tudi takrat, ko imaš nogo v mavcu.

Res je: veliko stvari se začne pri pozdravu, prav gotovo se dober človeški odnos začne s prijaznim pozdravom. Topli pozdrav odpira vrata in duše, hladnega ne mara nihče, ker odpira vrata mrazu, ki ga je med nami že več kot dovolj. Letos še posebej, ko pa je tako dolga zima!

ITALIJANSKO PRAVO

FINANČNI ZAKON
IN NEPREMIČNINE (2)

DAMJAN HLEDE

Tokrat se bomo zaustavili pri novostih, ki jih državni finančni zakon za leto 2002 uvaja v zvezi z nepremičninami na kmetijskem področju.

Najugodnejša olajšava na kmetijskem področju je brez dvoma tako imenovana "olajšava za malo kmetijsko lastništvo", ki je v veljavi že od leta 1954 in jo od takrat zakonodajalec iz leta v leto podaljšuje, kar se je zgodilo tudi tokrat, saj je 52. člen finančnega zakona, v 22. odstavku, podaljšal njeno veljavnost za dve leti in sicer do 31. decembra 2003. Olajšava velja za nakupe kmetijskih zemljišč, za katere pritičeta državi registrski in hipotekarni davek v fiksni meri (250.000 lir vsaki) ter katastrski davek z davčno stopnjo v višini 1%. Olajšavo lahko koristijo samo dejanski neposredni obdelovalci, torej tisti, ki se neposredno in običajno ukvarjajo s poljedeljskim obdelovanjem ali z živinorejo, še delovna moč družinskega jedra ni manjša od ene tretjine tiste moči, ki je potrebna za vzdrževanje podjetja in z ozirom na površino obdelovane zemlje.

21. odstavek istega člena je uvedel še novo olajšavo: absolutno prostost registrskega, hipotekarnega, katastrskega davka, davka na kolek in kateregakoli drugega davka za nakup kmetijskih zemljišč na območjih gorskih skupnosti. Kupec mora biti neposredni obdelovalec ali t.i. pretežni kmetijski podjetnik. V pogodbi se mora

kupec obvezati, da bo obdeloval zemljišče za vsaj deset let po nakupu in da bo to zemljišče vključil v skupno zemljiško premoženje, ki bo moralo ostati nedeljivo za petnajst let. Nedeljivost bo obstajala tudi v primeru dedovanja. Notarski honorarji za zapis pogodbe so znižani na eno šestino. V slučaju, da se potem kupec ne drži pogodbenih obvez (torej v primeru, da proda zemljišče pred iztekom desetih let ali ga porazdeli pred iztekom petnajstih let), bo moral doplačati vse neplačane davke, obresti in sankcijo v višini 50% neplačanih davkov. Pogodba prenosa ali delitve pa ostane veljavna.

Videli smo, da je zakonodajalec letos spet podaljšal olajšavo za "malo kmetijsko lastništvo", kar je bilo sicer pričakovati. Mnogi so pričakovali, da bo isto naredil tudi v zvezi z drugim področjem, ki je bilo prav tako zadnja leta predmet številnih podaljšanih veljavnosti in odločitev časovnih rokov. Gre za rok vpisa kmetijskih stavb, ki so izgubile "kmetijske pogoje", v novi urbani kataster stavb. Zakonodajalec pa tega ni naredil in definitivni rok je torej ostal 31. december 2001. Kdor te obveznosti ni še poravnal in se bo zakonu prilagodil po 1. januarju 2002, bo moral plačati koncesijske prispevke, ki jih predvideva 11. člen zakona št. 10/1977 (znan kot zakon Bucalossi) in morebitne večje neposredne davke, ki bi pristojali državi od leta 1993 dalje.

(DALJE)

SLOVENIJA

SPORAZUM MED SLOVENIJO IN EU

IZVOZ IN UVOZ VIN BREZ
CARINSKIH DAJATEV

V procesu vključevanja Slovenije v EU sta obe strani s posebnim sporazumom določili tudi režim trgovanja v vinom.

Za izvoz oziroma uvoz slednjega do določenih količin odsele ne bo treba plačevati carin. Slovenija in Evropska unija sta se sporazumeli tudi o medsebojnem priznanju posebnih listov vin z zaščitenim geografskim poreklom, kot sta, denimo, tudi kraški teran in dolenski cviček.

Slovenija je začeni s letom 2002 brez carine v države članice Evropske unije lahko izvozila osemindeset tisoč hektolitrov vina letno, izvoz pa se bo do leta 2007 postopno lahko povečal do dvainsedemdeset tisoč hektolitrov. V zame-

no je Slovenija odobrila uvozno kvoto za vina iz držav članic evropske povezave, in sicer dvanaest tisoč hektolitrov v letu 2002. Ta količina bo postopno naraščala in bo v letu 2005 dosegla petnajst tisoč hektolitrov.

Praktična novost na tržišču z vinom, kot ga opredeljuje in določa tako imenovani vinski sporazum med Slovenijo in Evropsko unijo, bo predvsem v večji konkurenci tujih vin na slovenskem tržišču. Slovenski vinogradniki oziroma vinarji pa bodo seveda morali povečati napore in prizadevanja, da bi čim večje količine svojih vin tržili tudi v državah Evropske unije.

M.

SESTANEK O GOVEDOREJI
NA TRŽAŠKEM

Načelnik Pokrajinskega kmetijskega nadzornišča v Trstu, dr. Giovanni Degenhardt, je v torek, 15. t.m., sklical sestanek z govedorejci in predstavniki kmetijskih stanovskih organizacij. Kmečko zvezo sta zastopala njen tajnik Edi Bukavec in vodja svetovalne službe dr. Mario Gregorič, pokrajinsko Zvezo neposrednih obdelovalcev pa njen predsednik Dimitrij Žbogar, ki je istočasno tudi član deželne vodstva Združenja rejcev. Sestanek je bil priložnost, da so se udeleženci poglobljeno pogovorili o stanju govedoreje na Tržaškem in se soočili z novostmi na področju zakonodaje, obenem pretresli dosedanje pobude samega nadzornišča in Združenja rejcev ter se zamislili ob možnih izhodih in rešitvah sedanjega kriznega obdobja.

Živinoreja na Krasu ima gotovo pomembno mesto in, čeprav se je v zadnjih desetih letih stalež goveda zmanjšal in je število kmetij, ki se ukvarjajo s prirajo mleka, padlo za 80%, še vedno pomeni važno postavko v tukajšnjem kmetijstvu in pri

ovrednotenju kraškega okolja. Glede stanja je značilen podatek, da se je v desetih letih številko kmetij, ki imajo tako imenovane mlečne kvote, skrčilo od 120 na 37, samo 7 izmed teh kmetij pa je takih, da lahko zagotovijo rejcem primeren dohodek. Na splošno je vzreja živali na visoki ravni, nekateri hlevi pa celo izstopajo po svoji vrhunski selekciji črede. Količinsko gledano, je priraja mleka sorazmerno celo narasla. Kakovostno gledano, gre za mleko, ki ga je mogoče v glavnem uvrstiti v višjo ali najvišjo kategorijo.

Analiza vzrokov za padec števila kmetij, ki redijo tudi živino, je pokazala, da na to stanje vpliva več dejavnikov. Dejstvo je, da so pri nas naravni pogoji za vzrejo goveda težji, ker nimamo takih polj, ki bi omogočala pridelavo močnih krmil. Glede oskrbe teritorija pa je po drugi strani jasno, da edino živinoreja smotr-

no in učinkovito izkorišča kraške travnike in pašnike ter tako omogoča ohranjanje nezaraščenih površin in biološko raznolikost na njih. Obenem so ugotavljali, da je padec števila kmetij pojav, ki je splošen v vsej državi, saj povsod negativno pogojuje delo malih kmetij zamudne in zapletene administrativne in higienske obveznosti, zlasti po pojavu t.i. bolezni norih krav in strogi predpisi glede proizvodnih kvot za mleko. Pri nas je tudi težko usklajevati redno živinodravnisko oskrbo na teri-

teroriju. Rejci in predstavniki stanovskih organizacij so ugotavljali potrebo po učinkovitejši kmetijski politiki v prid obrobni območij, a tudi potrebo po boljšem poseganju pokrajinske uprave, posameznih občin in tržaške Trgovinske zbornice. K ovrednotenju govedoreje in mlečnih proizvodov pa bi, po zgledu iz Južne Tirolske, nujno morali pristopiti tudi gostinci, turistični delavci itd. Sami rejci so poudarili, da je treba rešitve iskati v smeri kakovostnega mleka in kakovostni predelavi te surovine v tipične proizvode, ki edini lahko imajo primerno višjo tržno vrednost. Pri tem pa bi odločilno vlogo lahko odigrala tesnejša povezava med rejci in javnimi upravami, tako da bi prišlo do rednega pretoka informacij v obe smeri in do koordinacije izbranih strategij. Pri ovrednotenju kraške govedoreje morajo torej nujno sodelovati javne uprave na vseh ravneh, predvsem s tem da olajšajo rejcem delo in spodbujajo njihovo delovanje v smeri kakovostnih proizvodov, ki naj z ustreznimi promocijskimi in oglaševalskimi ukrepi pridobijo čim širši krog porabnikov. Na sestanku pa so se tudi dogovorili, da bodo nadaljevali z rednim soočanjem in sprotim reševanjem odprtih vprašanj.

MK

KONZULTA PRI TRŽAŠKI TRGOVINSKI ZBORNICI

O KONZORCIJU TIPIČNIH
PROIZVODOV IN
KMETIJSKIH DNEVIH

Pred nekaj dnevi se je v Trstu sestala kmetijska konzulta pri Trgovinski zbornici. Pogovarjali so se o predlogu odbora Trgovinske zbornice, da bi ustanovili poseben konzorcij za promocijo nekaterih kakovostnih agroživilskih izdelkov in tipičnih proizvodov.

Člani konzulte so se strinjali s tem predlogom in ugotavljali, da je to vsekakor primeren in vzpodbuden način ovrednotenja nekaterih značilnih in trž-

no zanimivih tukajšnjih proizvodov. V sam konzorcij naj bi poleg večjih agroživilskih podjetij, ki se predstavljajo s specifičnimi in značilnimi proizvodi, pa naj bi vstopili tudi posamezniki s svojimi tipičnimi pridelki. Količinsko gledano, njihova ponudba ni velika, je pa zelo visoka s kakovostnega vidika in raznolika. Na seji kmetijske konzulte so obravnavali tudi vrsto tekočih vprašanj, ki jih bo odbor Trgovinske zbornice v kratkem obravnaval na svoji seji. Med drugim so govo-

retili tudi o tako imenovanih Kmetijskih dnevih, ki naj bi jih priradili v letošnjem letu. Predstavniki obeh kmetijskih stanovskih organizacij na seji, se pravi tako Kmečke zveze kot Zveze neposrednih obdelovalcev, so izrazili željo, da bi tudi sami kmetje pomagali pri vsebinski pripravi Kmetijskih dnevov, izrazili pa so tudi stališče, da v obratnem primeru ne nameravajo sodelovati pri njihovi uresnitvi.

Evrokotiček
MARA PETAROS

V rokah imamo kovance in bankovce evra. Bralce pozivamo, naj še naprej pošiljajo svoja vprašanja glede nove valute po e-mailu, faksu, tradicionalni pošti ali telefonu. (URED.)

"Vpraš.: V zadnjih tednih se je v italijanski javnosti kar nekaj govorilo o ponarejenih evrih, še zlasti o kovancih napačnih dimenzij. Kaj naj naredim, če dobim v roke ponarejene bankovce ali kovance?"

Odg.: Tu se postavlja dvojno vprašanje: po eni strani govorite o bankovcih, ki so jih nepošteno osebe ponaredile, po drugi pa o kovancih, ki imajo napako. Naj se najprej zaustavim pri prvem vprašanju: ker so novi bankovci za povprečnega potrošnika še nepoznani, se lahko zgodi, da sprejmemo ponarejen denar. Zato moramo biti previdni, najbolje je, da se čim prej naučimo, kako novi bankovci izgledajo, kolikšna je njihova vrednost, kakšna je njihova barva, kakšna je slička, ki je na njih natisnjena itd. Vendar je vsak prekomeren preplah odveč: bankovce v evrih so namreč natisnili z uporabo najbolj napredne varnostne

tehnike med vsemi evropskimi bankovci. Vsak bankovec ima štiri zaščitne elemente, ki jih je zelo težko ponarediti. Ker pa so se na tržišču že pojavili ponarejeni bankovci, je primereno, da ste pri sprejemanju denarja zelo previdni, da ne sprejemate denarja od kogarkoli, da ne zaupate osebam, ki se vam predstavijo na domu kot finančni ali bančni operaterji z obljubo, da vam bodo denar zamenjali. Ravno tako ne zaupajte osebam, ki od vas terjajo lire z zagotovitvijo, da vam jih bodo zamenjali v evre. Drugi problem pa predstavljajo kovanci, ki so nastali z napako. Razne državne kovnice so imele v zadnjih dneh izredno veliko

delo, zato se lahko zgodi, da je prišlo do kake napake. Ko najdemo kovanec z napako, imamo več možnosti: lahko se obrnemo do pokrajinskega urada italijanske osrednje banke oz. Banca d'Italia, kjer nam bodo denar zamenjali, lahko gremo do najbližjega urada finančnih stražnikov ali pa lahko kovanec hranimo doma, saj bo čez kako leto imel veliko numizmatično vrednost.

***

Vpraš.: Bral sem, da bo evro nacionalna valuta ne le v znanih dvanajstih državah, ampak tudi v Vatikanu, Republiki San Marino in Kneževini Monako. Zakaj torej te države, ki so pač samostojne, nimajo dostojanstva "prave" države, kakršna je npr., da omenimo le eno, Nemčija? So sploh članice Evropske zveze? Mislim, da ne. In če niso, ali je možno, da so vseeno članice Evropske monetarne unije (če sploh so)? Oprostite za zmedo, a zadeva mi res ni jasna. Vnaprej hvala za vašo prijaznost in odgovore.

Odg.: Vse te države so zelo majhne, ohranjajo pa svojo državno dostojanstvo, kljub temu da so uvedle evro kot državno valuto. S pravnega vidika ostaja država, če ima tri značilnosti: ozemlje, ljudstvo in suverenost nad ozemljem. Tega pa

tem državicam ne moremo oporekati, saj imajo vse tri značilnosti. San Marino npr. ni članica Evropske unije in niti ne Evropske monetarne unije, zato za trgovske posledice to državo veljajo čisto posebni izvozne-uvozni zakoni. To so torej popolnoma samostojne države, ki so na svojem ozemlju suverene, ki imajo svojo zakonodajo, svojo upravo, svoj davčni sistem itd., za uvedbo skupne evropske valute pa so se odločile, da ne bi ostale ekonomsko izolirane od sveta. Tudi pred uvedbo evra smo lahko v Vatikanu npr. uporabljali lire, ne da bi bilo treba denar zamenjati. Med italijanskimi lirami in vaticanskimi državno valuto je veljala popolna pariteta in izmenljivost, saj bi bilo za romarje zelo nerodno, da bi morali ob obisku Sv. sedeža denar nekje zamenjati in potem ostanki ponovno zamenjati ob odhodu domov. Podobno je veljalo tudi za San Marino. Tako so se tudi v teh malih državah odločili, da bodo obdržali pariteto med državno valuto in evri, saj jim je to v pomoč pri trgovskih poslih. To pa je izključno odločitev teh malih držav, saj bi še naprej lahko uporabljali svoj državni denar, ne da bi se privajale na evro.

ODBOJKA / GORICA

POGOVOR / BENJAMIN ČERNIC

PORAZ OLYMPIE

VIVIL : OLYMPIA TISKARNA BUDIN 3:2

(Olympia: Pintar, Geotti, J. Terpin, Graunar, S. Terpin, B. Šfiligoj, Maraž, G. Šfiligoj, Dorni, Hlede, Špacapan, Bernetič.)

Med Olympio Tiskarno Budin in vodilnim Vivilom se je v soboto razvila izredno napeta tekma, končno zmago pa si je prisvojila domača ekipa, ki je s konstantno igro čez celo tekmo spravila Olympio v hude težave. Prvi set je zaznamovala predvsem dobra igra Vivila, saj so naši vse do dvajsete točke nemočno odgovarjali na napade nasprotnikov. Proti koncu niza pa je med igralci naše šesterke prišlo do preobrata. Z dobrimi servisi je Graunar izenačil rezultat, na koncu pa je žal Vivil dosegel odločilno točko. V drugem setu se je igra Olympie še dodatno izboljšala. Delovala sta predvsem napad in blok. Odlična igra se je nadaljevala tudi v tretjem setu, v katerem je končni rezultat bil 25:16. Ko je vse že kazalo na zmago Goričanov, je nepričakovano med Conzevim varovanci nastala zmeda: napad je postal neučinkovit in niti številne menjave, ki jih je opravil trener Conz, niso pripomogle k izboljšanju rezultata.

Slaba igra Olympie se je pokazala tudi v tie-breaku, ki je bil usoden za našo ekipo. S tem porazom je Olympia zapravila četrto mesto na lestvici; v drugem delu prvenstva, ki se bo začel že z naslednjo tekmo, bodo naši igralci morali igrati čim bolj zbrano in čim boljše, saj bo sicer stanje na lestvici postajalo čedalje bolj negotovo.

PS

DVAJSETLETNO NEPREKINJENO DELOVANJE ŠZ SOČA

ANDREJ ČERNIC

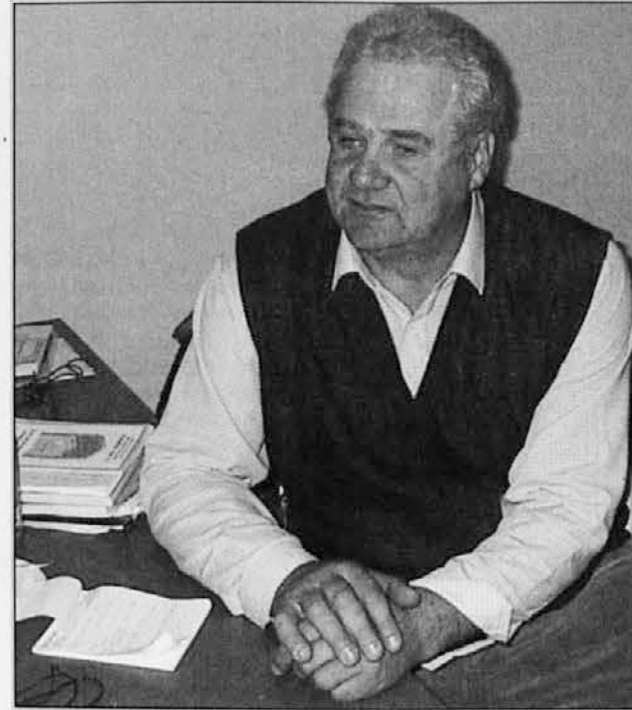
Bi nam lahko na kratko predstavili svoje društvo?

Pred dvajsetimi leti je bila ustanovitev odbojarskega društva v sovodenjski občini potrebna, ker sta športne dejavnosti monopolizirala nogomet in kotalkanje. Takratna mladina ni imela možnosti, da bi izbirala med širšo paleto športnih panog. Zelo močno vzpodbudo je predstavljalo tudi odprtje občinske telovadnice v Sovodnjah. Nastanek društva je vsekakor potekal v vse prej kot lahkinih okoliščinah. Začetne težave so nas spremljale kar nekaj let. Društvo je kmalu po ustanovitvi vložilo prošnjo za članstvo v ZŠSDI. Minilo pa je kar nekaj let, da so nas sprejeli v zvezo.

V čem je bilo vaše delovanje tako pozitivno, da društvo že 20 let neprekinjeno uspešno deluje v zamejskem prostoru?

Glavni razlog se po mojem mnenju skriva v močni volji odbojnikov. V društvu si prizadevamo čimbolje delati v korist naše mladine. Na tak način skušamo ustvariti primerne pogoje za zanamce. Pred dvajsetimi leti je bil močan demografski vzpon med zamejsko mladino: zaradi tega športnikov ni nikoli primanjkovalo. V prvih letih delovanja je veliko zagnanost spremljala tudi neizkušnost in skromnost finančnih sredstev. Vedno smo dajali prednost mladim generacijam: ta poteza je obrodila sadove. Največja zadoščenja smo namreč dosegali na starostno najnižjih ni-

Sezona 2001/2002 je za Športno združenje Soča posebna, jubilejna, saj sovпада z 20. neprekinjeno sezono njenega delovanja na zamejskem športnem področju. Ob tej priložnosti smo se pogovorili z njenim predsednikom Benjaminom Černicom, ki je bil na predsedniškem mestu pravkar potrjen na decembrskem rednem občnem zboru.

vjih: v prvenstvih minivolley in superminivolley. Z rastjo mladitve je rastlo tudi društvo. Ženske ekipe našega društva pa se niso rojevale pod srečno zvezdo. V lanskem sezoni smo namreč že tretjič v zgodovini društva začeli gojiti žensko odbojko popolnoma na novo. Prva dva poskusa nista bila uspešna.

Kaj je v 20 letih prinesla ŠZ Soča v goriško oziroma celotno zamejsko stvarnost?

Če primerjam današnji položaj s tistim v času ustanovitve

ŠZ Soče, opažam, da so društva (posebej na področju ženskih ekip) na odbojko začela gledati z drugačnega zornega kota: poseben poudarek je bil namenjen tekmovalnosti. Ta spremenjeni odnos je bil opazen v rezultatih: mnoge slovenske zamejske ekipe so dosegale vidnejše rezultate. Poleg tega smo si mi vedno prizadevali, da bi bile naše ekipe izraz slovenskih moči. Želimo namreč prispevati k razvoju slovenskega športa v Italiji.

Med najzanimivejšimi potezami ŠZ Soče je

sodelovanje z drugimi slovenskimi društvi na mladinskem področju. Bi nam lahko povedali, kako je do tega prišlo? Se vam je kdaj porodila ideja o odbojarski različici ekipe Jadran?

Sodelovanje s slovenskimi društvi je za nas vedno dobrodošlo, danes pa je postalo nujno. Močno je občutili demografski padec mladine v zamejstvu. Zaradi tega ni druge izbire kot sodelovanje: brez slednjega bi v zamejstvu težko postavili ekipo. Zelo pozitivno je tudi dejstvo, da so pri mladinskih odbojarskih društvih trenerji slovenskega jezika, kar se ne dogaja v vseh panogah. Sodelovanje vsekakor ni enostavno: vsako društvo ima namreč svoje interese in načrte. Potrebno je primerno usklajevanje. Letos smo na mladinski ravni začeli tristransko sodelovanje z OK Valom in ŠZ Olympio. Ta poteza se mi zdi posebej pozitivna, ker bo občutno dvignila raven zamejske mladinske odbojke, predvsem pa, ker je pokazatelj pričakovane odjuge, ki je značilna za celotno manjšinsko stvarnost. ZŠSDI bi morala take pobude posebej podpirati in vrednotiti. Želim tudi, da bi glavne manjšinske ustanove posvetile zamejskemu športu več pozornosti. Športna društva zbirajo namreč v svojih vrstah več mladitve kot druge organizacije. Pri vsem tem je treba upoštevati, da so stroški tem večji, čim višji

je nivo, na katerem se goji določena dejavnost.

Menim, da bi se bilo treba dolgoročno tudi v odbojki ravnati po zgledu Jadrana. Začetek takega načrta je lahko že utečeno sodelovanje na mladinski ravni. Načrt pa ne sme biti muha enodnevnica: obsegati mora večletni program. Naše društvo je pripravljeno tak izziv sprejeti in podpreti.

Bi nam lahko našli najpomembnejše uspehe, ki jih je počelo vaše društvo?

Najvidnejši dokazi, da je društvo v teh letih zelo dobro delalo, so uspehi, ki jih dosegajo naš nekdanji član Matej Černic v dresu A1-ligaša Yahoo! Ferrara in v državni reprezentanci. Dvomim pa, da bi Matej bil na tako visokem nivoju, ko bi ne bilo sodelovanja z OK Valom. Najvažnejši uspeh naše članske ekipe je bila uvrstitev v play-off tekmovanje za napredovanje v B-2 ligo pred nekaj leti. Tej izredni priložnosti smo se odpovedali zaradi preskromnih finančnih zmognosti našega društva. Posebne vrste uspeh je v zadnjih sezonah tudi nadpovprečno visoko število otrok (kakih 40), ki obiskujejo treninge v starostnih skupinah minivolley in superminivolley. Škoda le, da je razmeroma malo dečkov.

Kakšni so načrti društva za bodočnost?

Dvajseto sezono delovanja bomo obeležili z odbojarskimi turnirji (za članske vrste in mladinske ekipe). Priredili bomo tudi poseben večer, na katerega bomo povabili vse sedanjce in bivše igralce ter odbojarske ekipe. Posebna zahvala gre ob tej priložnosti našim članom, ki so pred kratkim sestavili društveno spletno stran, ki si jo lahko ogledate na sledečem naslovu <http://it.geocities.com/szsoca/>.

NOVA LEKSIKONA PRI MLADINSKI KNJIGI

KNJIŽNA POLICA

SLOVENSKI LITERARNI JUNAKI IN JUDOVSTVO

JURIJ PALJK

Pred časom so v Ljubljani predstavili dve pomembni knjižni novosti Založbe Mladinska knjiga, pomembni predvsem zato, ker sta knjigi namenjeni širši uporabi in bosta prišli prav tako ljubitelju kulture kot tudi šolarjem, dijakom in študentom, seveda pa tudi šolnikom in raziskovalcem.

Založba Mladinska knjiga že dlje časa izdaja tako imenovane "male leksikone", ki so mali le po imenu, saj gre za izjemno lepo oblikovane in kar zajetne knjige. Zbirka Mali leksikoni je izjemnega pomena tudi zato, ker na slovenskem knjižnem trgu polni vrzeli na različnih področjih, po nji pa segajo predvsem šolarji in seveda vsi tisti, ki bi radi izvedeli kaj več o posameznih področjih.

Slovenski literarni junaki (na sliki) je naslov malega leksikona, ki sta ga za tisk pripravila avtorja Klemen Lah in Andreja Inkret. Ta leksikon prinaša na skoraj petsto straneh obsežen in celovit pregled najpomembnejših literarnih junakov in se-

veda tudi stranskih oseb ter pravilničnih likov iz skoraj 500 slovenskih knjižnih del. Avtor Klemen Lah je pripravil za leksikon *Slovenski literarni junaki* gesla iz ljudskega slovstva, proze in poezije, medtem ko je Andreja Inkret prispevala gesla iz ljudskega slovstva in iz slovenske dramatike.

Jasno je, da sta se avtorja tega lepega leksikona držala predvsem pravila, da sta iz bogate zakladnice slovenskega slovstva potegnili na dan predvsem tiste junake-protagoniste slovenskih literarnih del, ki so za slovensko slovstvo najbolj pomembni, značilni in seveda tudi najbolj poznani ter so imeli tudi vpliv na druga dela. Pomembno je tudi dejstvo, da je knjiga zelo lepo oblikovana, saj si je ovitek leksikona Slovenski literarni junaki sodobno zamislil Jure Jancič, tehnično je knjigo uredil Peter Miklič, medtem ko je bil urednik celotnega projekta eden najbolj znanih slovenskih izvedencev in poznavalcev s področja leksikonografije Drago Bajt. Za leksikon je pripravilo sedem slovenskih

fotografij odlične fotografije, ki seveda dopolnjujejo okrog tisoč gesel v leksikonu. Leksikon ima tudi dve abecedni kazali, in sicer avtorsko kazalo in kazalo po naslovih literarnih del. V uvodu bo bralec zvedel, da je leksikon o slovenskih literarnih junakih širše zasnovan, in prebral bo tudi zanimivo razpravo o literarnem junaku in literarnem liku ter seveda o tem, da imamo danes Slovenci še vedno lepši odnos do literarnih likov kot pa do zgodovinskih osebnosti. Posrečena je tudi izbira slovitega Martina Krpana za naslovno, Krpana, ki ga je v slovensko podzavest in zavest za vedno naslikal Tone Kralj po znani in nikdar dovolj cenjeni umetni pripovedki Frana Levstika. Bralec se bo sprehajal od enega gesla do drugega z lahkoto, saj so gesla zelo pregledna, knjiga je zelo lepo urejena, pod nekaterimi imeni literarnih likov bo našel več gesel, povsod je naveden avtor in tako naprej. Skratka: gre za knjigo, ki jo je vredno imeti in to ne samo zaradi njene koristnosti, ampak tudi za-

to, da jo včasih vzamemo v roke in si z gesli obudimo spomine na prebrano slovensko literaturo. Vsako geslo ima namreč tudi kratko zgodbo o literarnem liku in seveda tudi navedbo poglobljene literature. Mali leksikon *Slovenski literarni junaki* se začne z geslom Abadon, ki je junak Mencingerjevega romana, in se konča z geslom Žvap, ki je literarni lik delavca v Vorančevih Samorastnikih. Med temi gesli je skoraj tisoč drugih in vsako geslo prinaša novo zgodbo, ki je samo kameleček iz velike in bogate zgodbe slovenskega leposlovja. Knjigo *Slovenski literarni junaki*

je preprosto potrebno imeti in dati na knjižno polico na tako mesto, da bomo večkrat hote, predvsem pa nehote segli po njej!

Drugi mali leksikon nosi naslov *Judovstvo* in že sam naslov pove, da je posvečen judovski civilizaciji, omiki in stari judovski tradiciji, in to od svetopisemskih časov naprej. Delo *Judovstvo* je sad truda angleškega avtorja Alana Untermana in slovenskega prevajalca Bogdana Gradišnika, ki je delo prelil v naš jezik.

Leksikon je uredila Marta Kocjan-Barle, Jure Jancič je lepo oblikoval ovitek, tehnično pa je knjigo uredila Milena Princ. Tudi to knjigo so opremili s fotografskim gradivom, saj je fotografij in ilustracij okrog 280. V uvodu dobi bralec prvo informacijo o tem, kaj vse je zajeto v leksikonu o Judih in njihovih osebnostih, pojmi in drugem, pa vendar bralec svetujemo, naj leksikon *Judovstvo* sam vzame v roke in naj ga začne naključno prebirati, saj okrog osemsto gesel vsebuje tudi navzkrižne napotke, se pravi, da bralec vodi k drugim geslom. Gesla

gredo od aba-oče do gesla žrtvovanje. Na koncu leksikona *Judovstvo* je v zapisu Dodato branje tudi nekaj osnovnih podatkov, kam naj se obrne bralec in kje naj išče, da bo o judovstvu in Judih, njihovi veri in omiki, o njihovi tradiciji, jeziku, folklori, navadah, zgodovini in sedanjem trenutku več zvedel. Vsekakor je leksikon *Judovstvo* zapolnil vrzel na slovenskem knjižnem trgu, saj ponuja slovenskemu bralcu v materinem jeziku vedenja, ki jih o Judih in njihovem svetu, le-ta pa je deloma tudi naš, se nismo imeli zbranih v eni knjigi.

Velikokrat smo že napisali, da spadamo v tisto vrsto ljudi, ki smo naravnost presrečni in morda tudi malce otroško veseli, ko jemljemo lepo oblikovane in dobro napisane slovenske knjige v roke. Mala leksikona Založbe Mladinska knjiga sta dve taki knjigi, ki smo jih iskreno veseli; prve zato, ker spadamo tudi mi med tiste, ki so zrasli s slovenskimi literarnimi junaki in živijo le-ti tudi danes z nami, druge pa tudi zato, ker nam daje možnost, da zvedo o judovstvu več, kot smo vedeli, sedaj, predvsem pa judovske izraze v slovenskem jeziku pravilno izgovarjamo in seveda tudi pišemo.

15

ČETRTEK,
24. JANUARJA
2002

Januar

MESEC DOBREGA TISKA

FOTO BUMBACA

—●—
Novi glas

—●—
Pastirček

—●—
Knjige Goriške

Mohorjeve družbe

—●—
Zvon

—●—
Podpiraj dobri tisk!